

ARILD STØ

METODISTKIRKEN SOM BROBYGGERKIRKE

**En historisk gjennomgang av Metodistkirkens rolle og
selvforståelse i det felleskirkelige samarbeid i Norge**

AVH501- Masteravhandling (30 ECTS)

Master i teologi/Methodisme

VÅR 2007

VEILEDER: FØRSTEAMANUENSIS ROAR G. FOTLAND

DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 INNLEDNING.....	4
1.1 BAKGRUNN FOR TEMAVALG.....	4
1.2 PROBLEMSTILLING.....	6
1.3 METODE OG KILDER.....	7
1.4 AVGRENSNING OG BEGREPSAVKLARING.....	8
2 METODISTISK TEOLOGI OG ØKUMENISK ENGASJEMENT	10
2.1 METODISTISK SELVFORSTÅELSE.....	10
2.1.1 Lære- og kirkeordning.....	10
2.1.2 Egenpresentasjon	11
2.2 HISTORISK GRUNNLAG	11
2.3 TEOLOGISK GRUNNLAG	12
2.3.1 Hjertereligion	13
2.3.2 Kritikk av andres oppfatninger	15
2.3.3 Arven fra Wesley	16
3 FRA ENHETSSAMFUNN TIL KIRKELIG MANGFOLD	18
3.1 METODISMENS BEGYNNELSE I NORGE	18
3.2 DISSENTERLOVEN AV 1845.....	21
3.2.1 Lovens innhold.....	21
3.2.2 Metodistenes møte med Dissenterloven av 1845.....	22
3.2.3 Metodistenes møte med Statskirken.....	25
3.2.4 Økumenisk samarbeid	27
3.3 DISSENTERLOVEN AV 1891.....	28
3.3.1 Endringer fra Dissenterloven av 1845.....	29
3.3.2 Metodistkirken og Dissenterloven av 1891.....	29
3.4 DISSENTERTINGET	30
3.4.1 Alliansøkumenikk og kirkeøkumenikk	31
3.4.2 Stiftelsen av Dissentertinget.....	31
3.4.3 Metodistkirken og Dissentertinget	32
3.5 METODISTKIRKEN OG T. B. BARRATT.....	32
3.6 OPPSUMMERING OG UTVIKLING FRAM MOT 2. VERDENSKRIG	34
4 ØKUMENISK TILNÆRMING I ETTERKRIGSTIDEN	35
4.1 KONTAKTKRETSEN FOR KIRKESAMFUNN	35
4.2 FORHOLDET TIL ORGANISASJONENES FELLESRÅD	37
4.3 FRA DISSENTERTINGET TIL NORGES FRIKIRKERÅD	38
4.4 NORGES FRIKIRKERÅD	39
4.5 FORHOLDET TIL DEN KATOLSKE KIRKE.....	40
4.6 ØKUMENISK DEBATT I METODISTKIRKEN I NORGE	41
4.7 ARBEID MED NY LOV OM TROSSAMFUNN	42
4.8 OPPSUMMERING	45
5 FRA LOV OM TROSSAMFUNN TIL NYE NORGES KRISTNE RÅD	46
5.1 ØKUMENISK DEBATT OG SAMARBEID I 1970- OG 1980-ÅRENE	47
5.1.1 Den økumeniske bevegelse.....	47
5.1.2 Den karismatiske vekkelse	49
5.1.3 Debatt om Stat og Kirke	49
5.1.4 Fellesmøter og økumeniske bønneuker	52
5.1.5 Mot et norsk kristent fellesråd.....	53
5.1.6 Læresamtaler mellom Metodistkirken og Den Lutherske kirke.....	54

5.2	NORGES KRISTNE RÅD	55
5.3	NÅDENS FELLESSKAP	58
5.3.1	Bakgrunn og mandat.....	59
5.3.2	Avtalens innhold.....	60
5.3.3	Avtalens ordlyd	62
5.3.4	Høringsprosessen i Metodistkirken i Norge	63
5.3.5	Uttalelser fra menighetene.....	64
5.3.6	Debattens hovedtema	66
5.3.7	Debatten i Kristelig Tidende	68
5.3.8	Vedtak ved Årskonferansen i 1996.....	71
5.3.9	Konkrete følger av vedtaket.....	72
5.4	NYE NORGES KRISTNE RÅD	76
5.4.1	Sammenslåing av NFR og NKR	76
5.4.2	NNKR i funksjon	77
5.4.3	Debattheft om Israel og Palestina	79
5.5	INNSTILLING OM STAT OG KIRKE	79
5.6	SAMTALER MED BAPTISTENE	81
6	KONKLUSJON.....	84
6.1	BROBYGGER	84
6.2	ØKUMENISK PÅDRIVER.....	85
6.3	ØKUMENISK VIDSYN	85
6.4	ØKUMENISK UTFORDRING.....	86
6.5	SLUTTORD	87
7	LITTERATURLISTE	88

1 INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN FOR TEMAVALG

I 1997 inngikk Den norske kirke (Dnk) og Metodistkirken i Norge (Metodistkirken) samarbeidsavtalen *Nådens fellesskap*. I avtalen ligger en gjensidig anerkjennelse av hverandres kirker, inkludert anerkjennelse av hverandres dåp, nattverd og prestedtjeneste. Avtalen inneholder også en forpliktelse til et utvidet kirkefellesskap.¹ Det har senere vært samtaler mellom Det Norske Baptistsamfunn og Metodistkirken i Norge. Dette arbeidet ble avsluttet i 2006 med denne konklusjonen: ”Vi anerkjenner hverandre som kristne søsken som tilhører den ene, hellige allmenne og apostoliske kirke som er Kristi kropp i verden.” Samtidig erkjennes det at ”uenigheten om forvaltning av dåpen er fortsatt for stor til at vi kan anbefale fullt kirkefellesskap.”²

Den 1. september 2006 ble Norges Kristnes Råd (NKR) og Norges Frikirkeråd (NFR) slått sammen til Nye Norges Kristne Råd (NNKR). Dermed er de fleste kirkesamfunn i Norge samlet til ett fellesskap for kristne kirker og trossamfunn. I følge Metodistkirkens Årbok for 2006 er dette ett av de bredest sammensatte nasjonale økumeniske råd i verden.³ Avisen *Vårt Land* omtalte begivenheten på denne måten: ”Det blir for smått å karakterisere sammenslåingen av Norges Kristne Råd og Norges Frikirkeråd som en kirkehistorisk begivenhet. Dette er intet mindre enn et under.”⁴

Utviklingen fram mot disse begivenhetene har vært innholdsrik. Som aktiv metodist, også en tid som pastor, og deltaker i ulike økumeniske sammenhenger på lokalplan, finner jeg denne prosessen så interessant, at jeg ønsker å studere nærmere hva som har skjedd underveis. Ikke minst ønsker jeg å finne ut mer om dette: Hvordan har Metodistkirken i Norge utviklet seg fra å være en religiøs motkultur og opprørsbevegelse til å undertegne avtalen *Nådens fellesskap* med forpliktelse til et utvidet fellesskap med Dnk? Hvordan har det generelle økumeniske klimaet endret seg i denne tidsperioden, og hva har vært Metodistkirkens rolle?

Da Metodistkirken etablerte seg i Norge for ca 150 år siden, var landet et enhetssamfunn der Statskirken var mer eller mindre enerådende på det religiøse området. Metodistkirken og

¹ *Nådens fellesskap* 1994: 25-26.

² Årboken 2006: 15.

³ Årboken 2006: 15.

⁴ Årboken 2006: 15.

andre frikirkesamfunn som etter hvert etablerte seg, møtte skepsis og motstand fra statskirkehold. Lovverket gjorde at medlemmene av disse kirkene på flere områder var utestengt fra de muligheter og rettigheter som statskirkemedlemmene hadde, og det å melde seg ut av Statskirken var heller ikke uten videre uproblematisk. Resultatet ble at det ganske tidlig oppsto et spenningsforhold mellom Metodistkirken og de andre frikirkene på den ene siden og Statskirken på den andre siden. Spenningsforholdet har eksistert fram til i dag, men det har blitt endret i intensitet og karakter i tråd med den historiske utviklingen.

Opp gjennom årtiene har rettighetene for frikirkesamfunn og deres medlemmer endret seg. Den første loven vedrørende trossamfunn utenfor Statskirken, *Dissenterloven av 1845*, ga ikke-lutherske kristne en viss frihet til å drive sin virksomhet.⁵ *Dissenterloven av 1891* ga ytterligere rettigheter til de frikirkelige, men det kjentes likevel som langt igjen til full likestilling.⁶ Den store endringen kom i 1969 med *Lov om trdomssamfunn og ymist anna* (Lov om trossamfunn).⁷ Denne loven ga frikirkene bedre arbeidsvilkår og økonomi, og frikirkemedlemmer fikk tilnærmet de samme samfunnsrettighetene som medlemmer av Statskirken. Fortsatt eksisterte og eksisterer imidlertid Dnk som en statskirke med de privilegier som følger av det, sett i forhold til andre kirkesamfunn og trosretninger.

Allerede i 1902 ble Norges Dissenterting (Dissentertinget) stiftet som en organisasjon for frikirkesamfunn for å fremme medlemmenes interesser i det norske samfunn.⁸ Dette ble avløst av Norges Frikirkeråd i 1966.⁹ Norges Kristne Råd ble stiftet i 1992.¹⁰ Mens NFR bare besto av frikirkelige medlemmer og såkalte evangeliske kirkesamfunn, inkluderte NKR både Dnk og Den Katolske Kirke, men ikke alle evangeliske kirkesamfunn. Som tidligere nevnt, er disse organisasjonene nå slått sammen til Nye Norges Kristne Råd som har med nær hele bredden av kristne kirkesamfunn i Norge.¹¹

Metodistkirken har i alle år sett på seg selv som åpen for samarbeid med andre kristne og vært en aktiv deltaker i de fleste økumeniske samarbeidsfora. Den har også, slik jeg oppfatter det, lagt vekt på å ha et godt forhold til alle andre kirkesamfunn, enten de har vært høy- eller

⁵ Hassing. 1991: 8.

⁶ Hassing. 1991:109.

⁷ Breistein, Oslo 2000: 2.

⁸ Breistein, Oslo 2000: 2.

⁹ Breistein, Oslo 2000: 302.

¹⁰ Årboken 1993: 15.

¹¹ www.norgeskristnerad.no/index.cfm?id=102196: 26.04.07.

lavkirkelige. For å sitere Dr. theol. Alf Lier, tidligere tilsynsmann og rektor ved Metodistkirkens teologiske skole: ”Biskopene i Den norske kirke og pinsepredikanten fra Filadelfia taler like hyggelig og hjertelig om den [Metodistkirken].”¹² Fra Metodistkirkens ståsted blir dette primært sett på som kirkens store fordel i økumenisk sammenheng. Samtidig kan det være en ulempe, i og med at dens særpreg kan bli mindre tydelige, og kirken kan mangle posisjon som et klart alternativ. En som er venn med alle kan det være vanskelig å plassere. For metodistene er imidlertid kombinasjonen av et fast forankret ståsted og stor takhøyde i forhold til andre kristne en sentral tanke som de ønsker å holde fast ved.

1.2 PROBLEMSTILLING

Det jeg ønsker å studere nærmere, er Metodistkirkens historie i Norge i relasjon til felleskirkelig samarbeid. For det første dreier det seg om samarbeidet som de frikirkelige har hatt for å oppnå rettigheter som trossamfunn, og kampen for anerkjennelse og rettigheter i samfunnet på linje med medlemmer av Dnk. Derest handler det om arbeidet for gjensidig tilnærming og forståelse mellom kirkesamfunn, der man ser på hverandre som søsken med samme tro og mål. Her finner vi samarbeid lokalt, nasjonalt og globalt innen den økumeniske bevegelse og dialoger mellom ulike kirkesamfunn.

Et gjennomgående trekk når Metodistkirken omtaler seg selv, er at den ønsker å framstå som en brobyggerkirke med åpenhet for samarbeid med de fleste andre kirkesamfunn.¹³ Tradisjonen går tilbake til kirkens grunnlegger, John Wesley, og hans vektlegging av livet framfor læren. Et velkjent sitat fra han er: ”Er ditt hjerte rett, liksom mitt hjerte er mot deg....., så rekk meg din hånd”.¹⁴ Han skilte mellom det sentrale i kristendommen på den ene siden og ulike oppfatninger og meninger på den andre.¹⁵ Når det gjaldt det siste, mente Wesley at de kristne skulle ”think - and let think”.¹⁶ Denne tankegangen mener jeg har preget Metodistkirken gjennom alle år og dannet basis for både kampen om retten til å eksistere som kirke i et statskirkepreget samfunn, og i tilnærming til andre kirkesamfunn i økumeniske fellesskap. Jeg vil derfor ta utgangspunkt i Metodistkirkens teologi og dens forståelse av seg selv som et grunnlag for å forstå kirkens rolle i det som er avhandlingens tema.

¹² Bernhard/Hardy, Oslo 1956: 128

¹³ Heistø, 1997: 188.

¹⁴ På Bibelns grunn II, Stockholm 1970: 96 + 99.

¹⁵ Williams, 1970: 5.

¹⁶ Cobb Jr., Abingdon Press 1995. 135

På bakgrunn av dette får min problemstilling følgende formulering:

Hvilken rolle har Metodistkirken spilt i framveksten av kirkelig samarbeid og enhet i Norge, og i hvilken grad samsvarer dens forståelse av seg selv som kirkelig brobygger med den historiske virkelighet?

Jeg vil ha et spesielt fokus på hvordan utviklingen har vært i forholdet til Dnk, samtidig som jeg vil se nærmere på hvordan Metodistkirken har opptrådt i ulike økumeniske sammenhenger og tolket sin rolle i norsk økumenikk. Aktuelle spørsmål vil være:

- Hvordan samsvarer det kirken står for økumenisk med det den har praktisert?
- Hvordan har debatten innen Metodistkirken vært i forhold til økumenisk engasjement?
- Hva er motivasjonen for Metodistkirkens økumeniske engasjement?
- Hvilke problemer kan Metodistkirkens åpenhet mot andre kristne ha skapt?

1.3 METODE OG KILDER

Dette er en kirkehistorisk oppgave der jeg vil undersøke og tolke både primærkilder og sekundærlitteratur. Jeg vil trekke linjene fra Metodistkirkens opprinnelse i Norge, med de utfordringene metodistene hadde i forhold til å etablere seg i et norsk enhetssamfunn, og senere i samarbeid med andre frikirkesamfunn. Linjen fortsetter med å belyse og drøfte Metodistkirkens rolle i norsk økumenikk i etterkrigstiden, med dannelsen av Norges Frikirkeråd, vedtaket om *Lov om trdomssamfunn og ymist anna* og fram til dagens økumeniske virkelighet.

I sin avhandling *Religion og makt* om metodismens første tiår i norsk historie har metodisten og kirkehistorikeren Arne Hassing blant annet gjort rede for Metodistkirkens møte med motstanden fra statskirkelig hold i etableringsfasen¹⁷ Ingun Folkestad Breistein har i avhandlingen *Har staten bedre borgere?* skrevet om dissidentenes kamp for religiøs frihet 1891-1969.¹⁸ Her beskriver hun denne utviklingen knyttet opp mot Dissenterloven av 1891, Dissentertingets virksomhet og arbeidet med Lov om trossamfunn. Disse to avhandlingene vil være viktig litteratur for denne avhandlingen. Hassing gir et godt grunnlag for å beskrive

¹⁷ Hassing: *Religion og makt. Metodismen i norsk historie*. Tapir, Trondheim, 1991.

¹⁸ Ingun Folkestad Breistein: "Har staten bedre borgere?" Tapir, Trondheim, 2003

hvordan situasjonen utviklet seg de første 50-60 årene av Metodistkirkens historie i Norge, mens Breistein gir en grundig redegjørelse for situasjonen for alle de frikirkelige fram til 1969. I tillegg til nevnte bøker vil jeg bygge på ulike utgivelser av norsk kirkehistorisk litteratur og bøker og artikler skrevet om Metodistkirken historie i Norge.

Som kilder for arbeidet med etterkrigstiden vil jeg benytte Metodistkirkens årbøker og undersøke hva som opp gjennom årene har blitt rapportert og vedtatt på kirkens landsmøte, Årskonferansen. Et viktig dokument der er tilsynsmennenes fellesrapport som jeg vil vie en spesiell oppmerksomhet. To eller tre tilsynsmenn utgjør sammen med biskopen det såkalte kabinettet, som i samarbeid med Hovedstyret leder Metodistkirkens arbeid på landsplan. Tilsynsmennene er dessuten biskopens representanter overfor pastorer og menigheter. Deres rapport gir innblikk i det viktigste som har skjedd innenfor kirken i løpet av det siste året, uttrykker kirkens syn på ulike områder og foreslår retning for framtidig arbeid. Jeg vil også undersøke økumenisk stoff i kirkens publikasjoner *Kristelig Tidende (KT)* og *Brobyggeren*. Her ønsker jeg å studere nærmere debatten og engasjementet blant norske metodister i sammenheng med vedtak og begivenheter på den økumeniske arena, og hvordan vedtak i Metodistkirkens styringsorganer har blitt debattert. Jeg vil også bygge på referater og dokumenter knyttet til forarbeidet til avtalene med Dnk og Baptistsamfunnet.

Økumenisk engasjement blir ikke til i et tomrom, men må for en kirke basere seg både på teologi og tradisjon. Derfor finner jeg det naturlig å knytte den historiske gjennomgangen til hva metodistisk teologi har å si om forholdet til andre kristne, og hva som kan ledes ut av dens teologiske tankegang. Blant annet vil jeg studere hva kirkens grunnlegger, John Wesley, har uttalt. Dette er viktig for å kunne finne ut om det er en sammenheng mellom kirkens teologi på det økumeniske området og den praktiske økumenikken som det historiske materialet kan fortelle om. Litteraturen her vil være knyttet til offisielle dokumenter fra Metodistkirkens Generalkonferanse og ulike utgaver av metodistisk teologisk litteratur.

1.4 AVGRENSNING OG BEGREPSAVKLARING

Hovedmålet i avhandlingen er å studere hvordan Metodistkirken i Norge har sett og ser på seg selv i det økumeniske landskapet i sammenheng med dens praksis. Her ligger også en viktig avgrensning: Oppgaven gir ingen uttømmende redegjørelse for hvilken rolle Metodistkirken objektivt sett har spilt i norsk økumenikk. Temaet vil i første rekke bli betraktet med

Metodistkirken som brobyggerkirke

metodistøyne, og kildene vil i stor grad være metodistiske publikasjoner og litteratur. Jeg vil imidlertid også inkludere noen synspunkter fra ikke metodistisk hold. Min ambisjon er at studiet av dette materialet skal munne ut i det som ligger i avhandlingens tittel: ”En historisk gjennomgang av Metodistkirkens rolle og selvforståelse i det felleskirkelig samarbeid i Norge.”

Uttrykkene *Den norske kirke* (Dnk) og *Statskirken* vil bli brukt som synonymer, men hovedsakelig vil *Statskirken* bli anvendt om den første tiden og *Den norske kirke* om nyere tid. I følge Breistein ble uttrykket *statskirke* offisielt brukt første gang i *Dissenterloven av 1845*, mens *Den norske kirke* ble anvendt i lovene om utnevning av biskoper i 1926 og om bispedømmeråd i 1933. Fra 1953, med Lov om Den norske kirkes ordning, har begrepet *Den norske kirke* vært det mest vanlige på statens religion.¹⁹

Sitater vil i avhandlingen bli gjengitt på originalspråket i samsvar med det språket litteraturen er skrevet på.

¹⁹ Breistein, Trondheim 2003: 12.

2 METODISTISK TEOLOGI OG ØKUMENISK ENGASJEMENT

Metodistkirken har sine røtter i Den engelske kirke på 1700-tallet. Etter min oppfatning bygger Metodistkirkens forhold til andre kirkesamfunn på dens forståelse av seg selv som kirke, og på dens historiske og teologiske grunnlag. Jeg vil ta utgangspunkt i kirkens lære og kirkeordning når det gjelder det første, og skrifter av og om John Wesley, i tillegg til litteratur skrevet av metodistteologer, når det gjelder det siste. Det jeg skriver om metodistisk teologi, begrenser seg til det jeg mener er relevant for forståelsen av kirkens økumenisk tenkning og engasjement.

2.1 METODISTISK SELVFORSTÅELSE

Metodistkirken i Norge tilhører The United Methodist Church. Generalkonferansen er kirkens øverste organ på verdensplan og holdes hvert fjerde år. Vedtak som blir fattet der, er forpliktende for medlemskirkene og dermed også for norske metodister.

2.1.1 Lære- og kirkeordning

I *The Book of Discipline* (Disiplinen), som er lære- og kirkeordning for The United Methodist Church og blir revidert på Generalkonferansen, heter det i artikkel 6 i konstitusjonen:²⁰

Article VI. Ecumenical Relations—As part of the church universal, The United Methodist Church believes that the Lord of the church is calling Christians everywhere to strive toward unity; and therefore it will seek, and work for, unity at all levels of church life: through world relationships with other Methodist churches and united churches related to The Methodist Church or The Evangelical United Brethren Church, through councils of churches, and through plans of union and covenantal relationships with churches of Methodist or other denominational traditions.

Metodistkirken ser på seg selv som en del av den universelle kirke, mener at alle kristne har et kall fra Gud til å arbeide for kristen enhet og vil derfor arbeide for enhet på alle nivå. I et eget kapittel om økumenisk engasjement heter det at kristen enhet ikke er en valgmulighet, men en gave som kan tas imot og uttrykkes. Metodistkirken betrakter alle kristne som felles

²⁰ The Book of Discipline, 2001: 45.

medlemmer av den verdensvide kirke og praktiserer derfor et åpent nattverdbord. Den mener videre at Den Hellige Ånd er i virksomhet for å gjøre enheten mellom de kristne synlig.²¹

2.1.2 Egenpresentasjon

Når kirken omtaler seg selv, som for eksempel på web-siden til Metodistkirken i Norge, er den nøye med å understreke at den ikke gjør krav på å være alene om å forpakte sannheten:

Metodistkirken tror ikke om seg selv at den alene kjenner hele sannheten om kristen tro, men at vi, sammen med andre kirker, forvalter én del av den helheten som hele Guds kirke har fått i arv. Derfor ønsker vi å rekke hånden ut til samarbeid og fellesskap med andre kirker og å anerkjenne dem som søsken og medarbeidere i Guds rike.²²

Dette mener jeg er med på å prege Metodistkirken i forhold til andre kristne, og det har gjort at kirken har kunnet være åpen for samarbeid med alle kirkesamfunn med en kristen bekjennelse.

2.2 HISTORISK GRUNNLAG

Grunnlaget for kirkens økumeniske tenkning finnes blant annet i John Wesleys tanker og måte og praktisere sitt kristenliv på. I boken *The New Creation – John Wesleys Theology Today* definerer Theodore Runyon økumenikk som

...the effort to overcome the barriers and conflicts between member churches in the Christian family, to manifest the unity of the Body of Christ, and to honor not just in rhetoric but in the reality the high priestly prayer of Jesus, “that they all may be one; as thou Father, art in me and I in thee, that they also may be one in us: that the world may believe that thou hast sent me” (John 17:21).²³

Runyon hevder at økumenikken er det store nye i kirkenes liv. Det økumeniske engasjementet skiller vår tid fra foregående århundrer som var mer preget av konflikt og kamp mellom kirkene. Kirkene søker nye veier til samarbeid, og John Wesley er en viktig bidragsyter.²⁴ Sett på bakgrunn av tiden han levde i, framstår Wesley, i følge Runyon som overraskende

²¹ The Book of Discipline, 2001: 105-106.

²² <http://www.metodistkirken.no>: 26.04.07.

²³ Runyon 1998: 207.

²⁴ Runyon 1998: 208.

økumenisk. Noe av årsaken ligger i det faktum at John Wesley bar med seg en historisk arv fra ulike tradisjoner.²⁵ Han hadde sin bakgrunn både i puritanismen, anglikanismen, luthersk pietisme, romersk katolisisme og østlig ortodoksi. Alt dette har vært medvirkende for Wesleys åpenhet og toleranse i forhold til annerledes tenkende og troende. Runyon utdyper dette nærmere med sitt bekræftende svar på følgende spørsmål: "Går det an å kombinere en sterk overbevisning med ekte toleranse og åpenhet?"²⁶ Det går til og med an i forhold til de som ikke bekjenner seg til en kristen tro, mener Runyon. Årsaken er at kilden både til toleranse og overbevisning er kjærlighet.²⁷ John Wesley understreket at hvis vi elsker Gud, elsker vi også andre mennesker og er villig til å gjøre alt for dem. "Be zealous for God; but remember that... true zeal is only the flame of love..."²⁸ Derfor skal en la sitt hjerte gløde for alle mennesker, enten de er venner eller fiender, kristne eller andre troende. Runyons konklusjon er at et hjerte som er varmet opp av Guds kjærlighet i Kristus, får den kristne til å vende seg mot hele verden for å dele den kjærligheten som er mottatt. På dette grunnlaget kunne Wesley forene en sterk overbevisning om Guds nyskapende makt rettet mot alle mennesker gjennom Kristus og Ånden, med toleranse og åpenhet.²⁹

På samme måte som innflytelsen fra ulike tradisjoner preget John Wesleys forkynnelse og virksomhet i forhold til økumenisk tenkning og praksis, tror jeg arven etter Wesley har vært med på å gjennomsyre Metodistkirkens holdning. Om ikke alt har vært like bevisst, har Wesleys holdning dannet et grunnlag for den åpenheten mot andre kristne som jeg mener har preget og preger Metodistkirken.

2.3 TEOLOGISK GRUNNLAG

As United Methodists, we have an obligation to bear a faithful Christian witness to Jesus Christ, the living reality at the center of the Church's life and witness. To fulfill this obligation, we reflect critically on our biblical and theological inheritance, striving to express faithfully the witness we make in our own time.³⁰

Dette sitatet fra Disiplinen forteller hvilke kilder og grunnlag den metodistiske teologi er bygget på. Wesley mente at den viktigste basis for kristen tro ligger i Skriften, som blir

²⁵ Runyon 1998: 208.

²⁶ Runyon 1998: 208.

²⁷ Runyon 1998: 220.

²⁸ Runyon 1998: 220-221.

²⁹ Runyon 1998: 221.

³⁰ The Book of Discipline, 2001: 98.

opplyst av tradisjonen, virkeliggjort i personlig erfaring og bekreftet av fornuften.³¹ Her snakker metodistene om *The Quadrilateral*.³² Disiplinen utdyper det med å hevde at i teologiske overveielser er tradisjonens, erfaringens og fornuftens kilder nært knyttet sammen med studium av Skriften, men Skriften har hele tiden øverste autoritet.³³ Som anglikaner så Wesley på Skriften som autoritet, primært for å lære oss det vi trenger å vite for vår frelse.³⁴ Opp gjennom århundrene har tradisjonen spilt en viktig rolle i kirkelivet, og selv om metodistene ikke mener at den er forpliktene, gir den en rik variasjon av kilder til teologisk refleksjon og fortolkning.³⁵ Det samme gjelder erfaringene, som må tolkes i lys av Skriften og er med på å prege vår lesing av det bibelske budskapet,³⁶ og fornuften som hjelper oss i å lese og forstå Skriften.

Med dette klarer metodistisk teologi å forene troen på Bibelen som autoritet og grunnlag for den kristne lære, med den tradisjonen vi lever i, de erfaringene vi gjør oss og den evnen til å tenke og resonnere som vi er skapt med. Å se helheten i dette tror jeg er grunnleggende også for økumenisk tenkning. Med Skriften som felles plattform og autoritet kan metodister se på andre kristne som bærere av ulike tradisjoner og erfaringer som kan ha like stor gyldighet og verdi som den de selv er bærere av.

2.3.1 Hjertereligion

Et sentralt begrep i Metodistkirkens omtale av sin teologi, er ordet *hjertereligion*. John Wesley var ”mannen av en bok”, men han var mer opptatt av erfaringen av Guds nåde i Jesus Kristus enn av læresetninger og ”rett teologi”.³⁷ Han mente at religionen har mer med erfaringen og hjertet å gjøre enn med teorien og hodet. Historisk sett var innflytelsen fra moravianske lutherske pietister, som la vekt på den personlige opplevelsen, med på å lede Wesley fram til det alle metodister vil kjenne til som *Aldersgate Street-opplevelsen* den 24. mai 1738.³⁸ Denne opplevelsen blir regnet som grunnleggende for den metodistiske bevegelse, og datoen markeres som Metodistkirkens fødselsdag. Hjertereligion var et

³¹ The Book of Discipline, 2001: 98.

³² Meistad 1992: 24.

³³ The Book of Discipline, 2001: 104.

³⁴ Gunter 1997: 17.

³⁵ The Book of Discipline, 2001: 101.

³⁶ The Book of Discipline, 2001: 102.

³⁷ Heistø 1997: 189.

³⁸ Chilcote 2002: 81.

gjennomgående trekk i den wesleyanske bevegelsen og preget både forkynnelse, salmer og sanger som også kunne ha et sterkt emosjonelt preg.³⁹

I sitt åpne brev *Letter to a Roman Catholic* henvender Wesley seg til en katolsk kristen som en bror, med oppfordring til å utveksle meninger i fellesskap.⁴⁰ Wesley ønsket hele tiden å bruke kjærlighetens språk, snakke med mildhet og følsomhet og være sann og oppriktig. I prekenen *Catholic Spirit* gir han uttrykk for at han er klar til å rekke ut en hånd til alle som tror på Jesus Kristus og elsker Gud og mennesker.⁴¹

Om vi inte kan tenka lika, skulle vi ändå inte kunne älska lika? Kan vi inte vara av ett hjärta, även om vi inte är av en mening? Utan tvivl kan vi det. I denna punkt bör alla Guds barn vara ett trots dessa mindre skiljaktigheter.”⁴²

Geoffrey Wainwright mener at et viktig instrument i dagens dialog mellom kirkesamfunn har vært preget av Wesleys holdning om å tale ”sannhet i kjærlighet”.⁴³ Den wesleyanske tradisjon har med dette spilt en viktig rolle i den moderne økumeniske bevegelse. Derfor har også mange metodister gjennom tiden vært med på å prege denne bevegelsen. Her kan nevnes navn som John R. Mott, leder av den første misjonskonferansen på verdensplan i Edinburgh i 1910, Robert Newton Flew, som ledet ”Faith an Order”, og Philip Potter og Emilio Castro, som har vært generalsekretærer for Kirkenes Verdensråd.⁴⁴

Denne holdningen hos Wesley har fått noen til å mene at han var talsmann for en sentimental økumenikk eller religiøs likegyldighet.⁴⁵ Så enkelt er det ikke, og de som tillegger han slike synspunkter, har, i følge Wainwright, ikke forstått hva Wesley sto for. De har ikke fått med seg at Wesleys storsinnethet først og fremst gjaldt det som ikke brøt med kristendommens kjerne. Han hadde sine klare meninger og sto hele tiden fast på den offisielle læren til den engelske kirke, noe han også oppfordret sine predikanter og tilhengere å gjøre.⁴⁶

³⁹ Chilcote 2002: 82.

⁴⁰ Wainwright 1995: 13.

⁴¹ Wainwright 1995: 13.

⁴² Wesley, *På Bibelns grund II, Stockholm 1970: 90.*

⁴³ Wainwright 1995: 13.

⁴⁴ Wainwright 1995: 13-15.

⁴⁵ Wainwright 1995: 231.

⁴⁶ Wainwright 1995: 231.

Selv om den emosjonelle siden er mindre sentral i dagens metodisme, ønsker også den å bli identifisert med begrepet hjertereligion og understrekingen av at det varme hjertet er viktigere enn de rette oppfatninger og meninger om religion.

2.3.2 Kritikk av andres oppfatninger

Eksempler på at Wesley også kunne være kritisk over for kristne med andre oppfatninger, finner vi i sentrale metodistdokumenter som *Religionsartiklene* og *De alminnelige regler*. Wesley bearbeidet og forkortet den Anglikanske kirkes 39 religionsartikler til 25 artikler, og i noen av disse kom det fram uttalelser i forhold til Den Katolske Kirke, der det ble markert en klar avvisning av læren om skjærsilden, dens praksis i forhold til bruk av latin som gudstjenestespråk, at legfolk bare fikk brødet i nattverden, om presters giftemål osv.⁴⁷

I *De alminnelige regler* var det en klar adresse til svermeriske elementer som hevdet at ”vi skal ikke gjøre det gode, med mindre vore hjerter tilskynder oss til det”.⁴⁸ Disse svermeriske elementene var knyttet til *Selskapet i Fetter Lane* (Fetter Lane) som Wesley selv hadde vært med på å stifte i 1738.⁴⁹ Blant reglene som medlemmene der måtte følge, var at de skulle bekjenne syndene sine for hverandre og be for hverandre.⁵⁰ I sin Wesley-biografi beskriver Ingvar Haddal at dette selskapet ikke bare var preget av åndelig enhet, men også av stridigheter og uenighet.⁵¹ Wesley selv tok etter hvert avstand fra en del av det Fetter Lane sto for. Spesielt gjaldt det tanken om at man bare skulle tro og ellers være stille, og at nådemidlene og gode gjerninger kunne man gjøre bruk av eller la være etter som man hadde lyst til det. Wesley la vekt på betydningen av gode gjerninger og tok avstand fra denne type tankegang som var knyttet til en mystisk eller pietistisk kvietisme.⁵² Det var i følge Wesley en klar villfarelse som han uttrykte en avvisning av i *De alminnelige regler*.⁵³ Etter bruddet med Fetter Lane dannet han det første metodistiske selskapet som etter hvert fikk følge av mange flere. Selskapene ble delt opp i mindre grupper som ble kalt klasser, og det var for medlemmene av disse at *De alminnelige regler* ble utformet som en hjelp til kristenlivet.⁵⁴

⁴⁷ The Book of Discipline, 2001: 84-86.

⁴⁸ Metodistkirkens lære og kirkeordning, Nord-Europas Sentralkonferens 1993: 81.

⁴⁹ Haddal, Oslo 1956: 114.

⁵⁰ Haddal, Oslo 1956: 115.

⁵¹ Haddal, Oslo 1956: 154.

⁵² Marquardt, 2000: 101.

⁵³ Haddal, Oslo 1956: 155.

⁵⁴ Haddal, Oslo 1956: 1556.

2.3.3 Arven fra Wesley

For Wesley var hovedpunktene i den kristne lære omvendelse, tro og helligjørelse. Disse er nødvendige for med rette å kunne kalle seg wesleyansk og metodist, mener Wainwright. Han peker på tre viktige arvestykker som metodistene har til disposisjon i økumenisk dialog:⁵⁵

Doctrine og Opinions

Som nevnt i innledningen, skilte Wesley mellom det som var sentralt i kristendommen på den ene siden, og meninger eller oppfatninger på den andre.⁵⁶ I denne forbindelse brukte han ordene *doctrine* og *opinions*.⁵⁷ I følge John B. Cobb lyktes Wesley i å kombinere en stor grad av toleranse og gjensidig anerkjennelse med en disiplinert enhet innen metodismen, og mener vi trenger noen felles overbevisninger og oppfatninger.⁵⁸ I forhold til *opinions* mente Wesley at de kristne skulle ”think - and let think”. Jerry L. Walls hevdet at Wesleys etterfølgere er bundet fast til tradisjonell ortodoksi og til å akseptere alle de økumeniske trosbekjennelser.⁵⁹ I følge Cobb har Walls rett både i dette og i at læresetninger var viktig for Wesley. Men han er uenig når Walls slår fast at Wesleys sterke trosoverbevisning gjorde det umulig for han å være tolerant overfor motsatte standpunkter. Wesley mente at selv om han hadde sterke overbevisninger, var han sikker på at det var områder han tok feil, slik alle gjør. Belegg for dette finner Cobb blant annet i et sitat fra *Catholic Spirit*, der Wesley gir uttrykk for dette:⁶⁰

Although every man necessarily believes that every particular opinion which he holds is true (for to believe any opinion is not true, is the same thing as not to hold it); yet can no man be assured that all his own opinions, taken together, are true. Nay, every thinking man is assured they are not, seeing *humanum est errare et nescire*: "To be ignorant of many things, and to mistake in some, is the necessary condition of humanity." This, therefore, he is sensible, is his own case. He knows, in the general, that he himself is mistaken; although in what particulars he mistakes, he does not, perhaps he cannot, know.⁶¹

Jeg tror Cobb har rett i denne oppfatningen. En støtte for det kan finnes i det faktum at Wesley først ikke betraktet den kalvinistiske lære om predestinasjon som en *opinion*, men som en farlig feiltakelse, og at han senere modererte det til å være en *opinion* som kristne kan

⁵⁵ Wainwright 1995: 233

⁵⁶ Cobb 1995: 135

⁵⁷ Wainwright 1995: 233

⁵⁸ Cobb 1995: 135

⁵⁹ Cobb 1995: 136

⁶⁰ Cobb 1995: 137

⁶¹ new.gbpm-umc.org/umhistory/wesley/sermons/39/ : 26.04.07.

ha ulike meninger om så lenge de står sammen i kjærlighet til Kristus.⁶² Et annet eksempel er, i følge Wainwright, læren om kristelig fullkommenhet som sto veldig sentralt hos Wesley, men som han likevel plasserte som en *opinion*.⁶³

Freleslæren

Treenighetslæren var sentral og avgjørende for Wesley. I sin preken *On the Trinity* hevder han at kjennskapet til den treenige Gud er knyttet sammen med all sann kristen tro.⁶⁴ Til å begynne med mente han at vissheten om egen frelse var en mulighet for enhver kristen gjennom Den Hellige Ånds virksomhet.⁶⁵ Dette forkynte han, selv om det ikke bestandig var slik han opplevde det i sitt eget liv. I følge Randy L. Maddox avviste den modne Wesley at dette var en nødvendighet, selv om han fortsatt la vekt på betydningen av denne vissheten.⁶⁶ Wesley var opptatt av både evangeliets innhold, hvordan det ble proklamert og tatt imot, og hvordan det ender opp i at ”uten hellighet skal ingen se Herren.”⁶⁷

Evangelisering og misjon

Drivkraften for hele Wesleys virksomhet var evangelisering og misjon. Dette skulle oppmuntre alle metodister til å strekke sin toleranse til den ytterste grense, og til å kjenne seg hjemme i det økumeniske mottoet: ”For at verden skal tro”.⁶⁸ I følge Wainwright har misjonsmotivasjonen hele tiden vært hoveddrivkraften for metodistisk deltakelse i økumenisk samarbeid. Kanskje ligger kilden til kirkens pragmatiske holdning i en del situasjoner, som jeg vil komme tilbake til, her. For Wesley var det klart at kristen lære og kristen enhet bidro til å bygge opp kirken i tro og sannhet. Der fant man menneskets frelse som er til Guds ære.⁶⁹

Wainwright mener at det på bakgrunn av disse grunnleggende trekk i wesleyansk økumeniske teologi, kan være interessant å undersøke nærmere hvordan Metodistkirken har brukt disse veiledningene i aktuelle økumeniske situasjoner.⁷⁰ Han nevner der ulike unionsplaner, dialoger og avtaler som er gjort mellom Metodistkirker og andre. Jeg vil ha disse tankene som et bakteppe når jeg skal studere nærmere Metodistkirkens rolle i norsk økumenikk.

⁶² Wainwright 1995: 233

⁶³ Wainwright 1995: 233

⁶⁴ Wainwright 1995: 234.

⁶⁵ Maddox 1994: 125.

⁶⁶ Maddox 1994: 127.

⁶⁷ Wainwright 1995: 234.

⁶⁸ Wainwright 1995: 234.

⁶⁹ Wainwright 1995: 236.

⁷⁰ Wainwright 1995: 236.

3 FRA ENHETSSAMFUNN TIL KIRKELIG MANGFOLD

En undersøkelse av Metodistkirkens rolle i norsk økumenikk vil, slik jeg ser det, være nært knyttet til et studium av Metodistkirkens historie i Norge. Med utgangspunkt i historien om Ole Peter Petersen, Metodistkirkens grunnlegger i Norge, vil jeg beskrive den første tiden av metodistenes virksomhet, sett i relasjon til Dissenterlovene av 1845 og 1891. Jeg vil videre si noe om Metodistkirkens rolle i landets utvikling fra religiøst enhetssamfunn til et større mangfold og om organisering av samarbeidsorganet Norges Dissentering.

3.1 METODISMENS BEGYNNELSE I NORGE

I følge J. Thorkildsens bok, *Den norske Metodistkirkes historie*, ble Ole Peter Petersen født i Fredrikstad i 1822.⁷¹ Faren dro til sjøs da Ole Peter var tre år gammel og kom aldri mer hjem. Moren ble igjen alene med tre små barn og nokså fattige kår og døde bare omtrent ett år senere.⁷² Ole Peter fikk da sin oppvekst hos en gammel losoldermanns enke.⁷³ Her hadde han det godt, og kom også under religiøs påvirkning. Dårlig økonomi gjorde at han ikke kunne følge opp sin hemmelige drøm om å bli prest, så han bestemte seg for å bli sjømann og seilte i flere år mellom europeiske havner. Som 19-åring forlovet han seg med Anne Marie Amundsen.⁷⁴

Før det ble giftemål, reiste Ole Peter til Amerika. Der kom han i kontakt med en møtevirksomhet i *Betelskipet*, et kondemnert skip på havna i New York, som ble ledet av den svenskfødte metodistpresten G. Hedstrøm. Forkynnelsen der førte til Petersens religiøse omvendelse.⁷⁵ I følge Ingvar Haddal har den direkte årsaken til at metodismen kom til Norge sammenheng med et brev Petersen sendte hjem til sin forlovede. Der fortalte han om sitt møte med Kristus, slik han hadde opplevd det.⁷⁶ Han erfarte at Gud ikke bare hadde gjort noe for han, men også med han og i han.⁷⁷ Brevet gjorde så sterkt inntrykk på Anne Marie, at hun lot vennene sine lese det. Ifølge historien gikk brevet fra hus til hus, og Petersen fikk sterke oppfordringer fra forloveden om å komme hjem for å være med å føre dem inn på den samme

⁷¹ Thorkildsen, Oslo 1926: 7.

⁷² Thorkildsen, Oslo 1926: 8.

⁷³ Hardy, Oslo 1953: 10.

⁷⁴ Thorkildsen, Oslo 1926: 9.

⁷⁵ Hardy, Oslo 1953: 20.

⁷⁶ Haddal, Oslo 1977: 18.

⁷⁷ Haddal, Oslo 1977: 23.

vei som han selv hadde startet på.⁷⁸ 1. mai 1849 forlot han New York for å reise hjem til Norge og var tilbake i Fredrikstad 5 år etter at han hadde reist av gårde.⁷⁹ Med en gang startet Petersen å forkynne i private hjem. Mange ble omvendt til Gud, og en del fikk sterke opplevelser som også kunne resultere i besvimelser og gråt.⁸⁰ Da han giftet seg med Anne Marie Amundsen samme høst, var 30 nyomvendte blant bryllupsgjestene.⁸¹ Han forkynte også på Østlandet og Sørlandet med det resultatet at mange ble omvendt.⁸²

Hvordan ble Petersens virksomhet møtt fra statskirkelig hold? Petersen besøkte ganske tidlig begge prestene i Fredrikstad. Prosten hadde et annet syn på kristenlivet enn Petersen som vitnet om et kristenliv i frigjørelse og lykke. Standpunktet til prosten var: ”Jeg legger meg som en synder og står opp som en synder, og jeg må bekjenne med Paulus at det gode som jeg vil, det gjør jeg ikke; men det onde som jeg ikke vil, det gjør jeg.”⁸³ På tross av uenigheten virker det som Petersen fikk et godt forhold til disse prestene, og det var prosten som viet det unge paret den 9. november 1849.⁸⁴ Prost Arup var muligens den første prest i Norge som kom direkte i berøring med metodister, og i følge Thorkildsen opptrådte han som metodismens motstander da han senere ble biskop.

Petersen møtte også en del av Hans Nielsens Hauges tilhengere. Det virker som de kom godt ut av det med hverandre, selv om de hadde ulik forståelse av blant annet helliggjørelsen og Romerbrevets 7. kapittel, som omhandler loven og synden.⁸⁵ Mens haugianerne hevdet at det normalt måtte gå lang tid med anger før man kunne være sikker på sin omvendelse, forkynte Petersen at Guds nåde ved troen var tilgjengelig for angrende syndere umiddelbart.⁸⁶ Haugianerne mente at synden var noe som preget hele livet og man aldri kunne bli frigjort fra, mens Petersen forkynte helliggjørelse som en erfaring som var tilgjengelig i dette liv.⁸⁷

Møtet med statskirkeprestene og haugianerne skapte ikke, etter det jeg forstår, de store konfliktene i denne første tiden. Hassing forklarer dette med at Petersen hadde en pietistisk

⁷⁸ Thorkildsen, Oslo 1926: 15.

⁷⁹ Thorkildsen, Oslo 1926: 15.

⁸⁰ Thorkildsen, Oslo 1926: 30.

⁸¹ Haddal, Oslo 1977: 27.

⁸² Thorkildsen, Oslo 1926: 30.

⁸³ Haddal, Oslo 1977: 26.

⁸⁴ Thorkildsen, Oslo 1926: 31.

⁸⁵ Thorkildsen, Oslo 1926: 32.

⁸⁶ Hassing, 1991: 18.

⁸⁷ Hassing, 1991: 18.

livsstil som lignet haugianernes. Videre hadde Dissenterloven ennå ikke blitt prøvd i praksis, og Petersen oppfordret ikke de omvendte til å forlate Statskirken.⁸⁸ Det som kunne være et stridspunkt, var forkynnelsen av helliggjørelse. Med henvisning til 1. Joh. 1,9⁸⁹ hevdet Petersen at menneskenes synd består både i skyld og ”besmittelse”. Dette må fjernes ved to spesielle nådevirkninger: Rettferdiggjørelsen tar bort syndens skyld, mens helliggjørelsen renser et menneske fra urett.⁹⁰ At en del av Petersens tilhengere i sin iver kunne forkynne om helliggjørelsens mål, kristelig fullkommenhet, slik at det ble oppfattet som de mente at de kunne bli syndfrie i dette liv, var antagelig en medvirkende årsak til at en del av statskirkeprestene begynte å advare mot metodismen.⁹¹

I 1850 reiste Petersen tilbake til Amerika, og det viste seg snart at han var sterkt savnet som hyrde for flokken av nyomvendte i hjemlandet. Gruppen av metodister ble redusert, og noen av deres ledere, Tobias Jacobsen og Johan Andreas Jensen, begynte en aggressiv kampanje mot Statskirken og dens prester. De forstyrret i gudstjenester, rakk ned på kirke og presteskap og kalte dem for djevler og demoner. Dette førte til gjentatte arrestasjoner for forstyrrelser av ro og orden. Jacobsen ble sendt til sinnssykehus og fikk også ett års fengsel, ikke bare på grunn av ordensforstyrrelser, men også for uttalelser der Kongen var blitt kalt en løgner.⁹² Disse hendelsene kan ha vært medvirkende årsaker til den økende motstanden metodistene opplevde fra statskirkehold da Petersen returnerte til Norge.

Etter mange oppfordringer kom han i 1853 tilbake til Norge som misjonær for Metodistkirken i Amerika. I fotnoten til omtalen av dette skriver Thorkildsen:

Det har undertiden været paastaat at metodistkirken i Amerika anser Norge for et hedensk land. Dette er ikke tilfældet, men virksomheten kan oppfattes som en indremission, der faar understøttelse fra Amerika.⁹³

Siden Norge ble regnet som et kristent land, ble Petersen å betrakte som hjemmemisjonær. Han hadde i mellomtiden blitt ordinert til prest i Den biskoppelige Metodistkirke.⁹⁴

⁸⁸ Hassing, 1991: 19.

⁸⁹ ”Men dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han tilgir oss syndene og renser oss for all urett.” (1. Joh. 1,9)

⁹⁰ Hardy, Oslo 1953: 60.

⁹¹ Hassing, 1991: 20.

⁹² Hassing, 1991: 21-22.

⁹³ Thorkildsen, Oslo 1926: 33.

Virksomheten bredte seg fort, og de første menighetene ble dannet i 1856 i Sarpsborg og Halden.⁹⁵

3.2 DISSENTERLOVEN AV 1845

Loven som regulerte virksomhet for trossamfunn utenfor Statskirken da metodistene startet sin virksomhet, var den tidligere nevnte *Dissenterloven av 1845*. Den ga en viss frihet for ikke-lutherske kristne, men i følge Hassing tok det likevel et tiår før noen våget å melde seg ut av Statskirken.⁹⁶ Dissenterloven ble vedtatt i en tid med gradvis liberalisering og pluralisering av det norske samfunnet, og den kom tre år etter at konventikkelplakaten var blitt opphevet. Det siste hadde ført til en større frihet for legfolket innen Statskirken.

3.2.1 Lovens innhold

Dissenterloven av 1845 ga landets innbyggere lovlig adgang til å melde seg ut av Statskirken. Det begrenset seg til å gjelde andre kristne trossamfunn og hadde den lange tittelen: "Lov angående dem, der bekjende sig til den christelige Religion, uden at være Medlemmer av Statskirken".⁹⁷ Loven hadde bestemmelser om hvordan trossamfunn utenfor Statskirken skulle etableres i forhold til det offentlige, regler om hvordan forstandere skulle godkjennes, hvordan protokollføring og innberetninger skulle foregå og om forsamlingslokaler og gravplasser.⁹⁸ Selv om alle kunne melde seg ut av Statskirken, var de som ble definert som dissenter og kunne danne egen religiøs virksomhet, bare mennesker som bekjente seg til en kristen religion. Det utelukket både jøder og andre ikke-kristne.⁹⁹ Dissentere skulle være fritatt for ytelser til Statskirken, men ikke for tienden og skatter på personlig eiendom. De måtte holde gudstjeneste for åpne dører, og de var pålagt å informere Statskirkens prest om fødsler og dødsfall. Ekteskap mellom dissenter og kristne kunne bare inngås hos notarius publicus, mens i blandete ekteskap måtte vigsel forrettes av Statskirkepresten. Barn av ikke-lutherske foreldre var fritatt for religionsundervisning i skolen, men skolestyret, der soknepresten vanligvis var formann, måtte sørge for at religionsundervisningen likevel ikke ble forsømt.¹⁰⁰

⁹⁴ Hassing, 1991: 26.

⁹⁵ Thorkildsen, Oslo 1926: 47.

⁹⁶ Hassing, 1991: 29.

⁹⁷ Tobiassen, Grøm, Selvik, Oalo 1994: 170.

⁹⁸ digitalarkivet.uib.no/sab/dissenter.htm : 26.04.07.

⁹⁹ Hassing, 1991: 122.

¹⁰⁰ Hassing, 1991: 122.

I følge Hassing var *Dissenterloven av 1845* enestående i skandinavisk sammenheng da den kom.¹⁰¹ Til forskjell fra i våre naboland hadde kristne utenfor Statskirken nå anledning til å holde gudstjenester og arbeide for å rekruttere tilhengere. Ut fra en definisjon av religionsfrihet som ”individets frihet fra tvang fra statens og religiøse organisasjoners side, og like stor frihet for alle religiøse organisasjoner,” hevder Hassing likevel at loven sto for religiøs intoleranse. ”Metodistene var derfor nødt til å leve og arbeide innenfor et toleransesystem som favoriserte Statskirken og som på viktige punkter virket diskriminerende mot dem.”¹⁰² Hassing mener at metodister med dette i praksis var å betrakte som annenrangs borgere.¹⁰³ Jeg tror han langt på vei har rett. Viktig er det imidlertid å se loven på bakgrunn av sin egen tid. Da den ble vedtatt, var Norge et enhetssamfunn der man nærmest kunne sette likhetstegn mellom norsk statsborgerskap og medlemskap i Den evangelisk lutherske kirke. Nå var det mulig å melde seg ut av kirken, og det i seg selv var noe radikalt nytt. At det tok tid før alt var på plass i forhold til like rettigheter for alle, er i det minste forståelig, selv om det fra frikirkelig hold ble opplevd som både intolerant og diskriminerende.

3.2.2 Metodistenes møte med Dissenterloven av 1845

På tross av begrensningene skulle denne loven kunne gi gode muligheter for vekst og utvikling for Metodistkirkens virksomhet. Det er likevel flere viktige områder ved den som de første metodistene opplevde vanskelig, og som har hatt betydning for utviklingen.

Det ene var grunnlovsparagraf § 92 som understreket embetsmenns bekjennelsesplikt til Den evangelisk-lutherske religion.¹⁰⁴ Selv om antallet neppe hadde vært stort i praksis, gjorde paragrafen det umulig for embetsmenn å melde seg ut av Statskirken og inn i et frikirkesamfunn, uten samtidig å måtte forlate sin stilling. I sin ytterste konsekvens kunne paragrafen for noen virke som en direkte hindring til å melde seg inn i Metodistkirken. Med andre ord dreide det seg om et yrkesforbud.

Et annet området var § 15 i Dissenterloven med dens prosedyre for utmeldelse av Statskirken. Man måtte ha fylt 19 år og møte fram personlig hos soknepresten,¹⁰⁵ noe som opplevdes

¹⁰¹ Hassing, 1991: 123.

¹⁰² Hassing, 1991: 123.

¹⁰³ Hassing, 1991: 132.

¹⁰⁴ Hassing, 1991: 124.

¹⁰⁵ Hassing, 1991: 127.

urimelig fra metodistisk hold. I religiøse vekkelser var det vanlig at omvendelser skjedde i tenårene. Derfor måtte mange unge vente i 3-4 år til de kunne melde seg inn i Metodistkirken. Når det gjaldt praktiseringen av loven, opplevde mange det langt fra som en pro forma sak å møte personlig hos soknepresten for å melde seg ut. En del prester benyttet anledningen til å konfrontere dem med konsekvensene av sitt valg og forsøkte å overtale dem til å ombestemme seg. Dette ble opplevd som en overhøring eller som en inkvisisjon.¹⁰⁶ Årsaken til framgangsmåten kan ha vært at prestene oppfattet utmeldelser fra Statskirken som en anklage både mot kirken og dem selv.¹⁰⁷ Antagelig kjentes det også som et brudd med enhetssamfunnets ånd.

I følge Hassing ble disse to områdene sett på som et så stort problem fra Metodistkirkens ledelse, at tilsynsmann J.H. Johnsen uttrykte i sin årsrapport i 1885 at ”veksten i medlemstallet ble hindret av utmeldelsesprosessen.”¹⁰⁸ Kirkehistorikeren Einar Molland har en annen oppfatning. ”Det har vært lett adgang til å forlate statskirken nå i over hundre år,” skrev han i 1954.¹⁰⁹ Molland hevder videre at mens religionsfriheten ikke var nevnt i grunnloven av 1814, muligens fordi det ikke var et aktuelt norsk problem, fikk Norge i 1845 en liberal dissenterlov som ga alle, bortsett fra embetsmenn, de samme borgerlige rettigheter.¹¹⁰ Slik jeg tolker det, opplevde metodister og andre frikirkelige situasjonen annerledes i praksis av enn det lovteksten skulle tilsi. Jeg tror det også illustrerer hvordan noe som oppleves diskriminerende for en minoritet, lett kan bli bagatellisert av representanter for majoriteten. Selv om loven åpnet både for religionsfrihet og pluralisme, ble den praktisert på enhetssamfunnets og majoritetens premisser, noe som fortsatt var den rådende tankegang.

En annen årsak til at metodismens framgang var svakere enn forventet, kan ha en sammenheng med Haugevekkelsen og den Johnsonske vekkelse. I følge Einar Anker Nilsen, metodistisk teolog og kirkeleder, uttrykte Biskop Smemo det slik ved Metodistkirkens 100 års jubileum i 1956: ”Det brant en ild her da dere kom, en motild, som gjorde at den metodistiske ilden ikke fikk det omfang som den ellers kunne ha fått.”¹¹¹ Anker Nilsen mener det er Haugevekkelsen biskop Smemo her siktet til.

¹⁰⁶ Hassing, 1991: 129.

¹⁰⁷ Breistein, Trondheim 2003: 80.

¹⁰⁸ Hassing, 1991: 131.

¹⁰⁹ Molland, Oslo 1954: 30.

¹¹⁰ Molland, Oslo 1954: 35.

¹¹¹ E. Anker Nilsen (red.): Oslo 1969: 12.

Dette var også tiden for veknelsen knyttet til den lutherske teologen Gisle Johnson. Johnson var universitetslærer og professor og underviste i luthersk ortodoksi med sterk vekt på den subjektive tilegnelsen av disse tankene.¹¹² Han begynte tidlig på 1850-tallet å holde bibellesninger i Christiania, og de gjorde så sterkt inntrykk at det ble til en gjennomgripende vekkelse som også spredte seg utover landet.¹¹³ I følge Molland førte veknelsen med seg en sterk pietistisk kristendomsoppfatning.¹¹⁴ Den Johnsonske vekkelse har hatt betydning for dannelsen av indremisjonsforeningene og legmannsforkynnelsen som oppsto på 1850-tallet,¹¹⁵ og den er muligens noe av årsaken til at den metodistiske veknelsen ikke resulterte i flere utmeldelser av Statskirken. Dette har nok også sammenheng med at den sterkeste motstanden mot den metodistiske vekkelse kom fra prester som sympatiserte med Johnson, og fra legfolk innenfor indremisjonsbevegelsen.¹¹⁶ I følge Molland ble dissenterbevegelsen sett på som en trussel fra Statskirkens side, selv om det i 1875 bare var 7000 mennesker som sto utenfor folkekirken av en befolkning på 1,5 millioner,¹¹⁷ og den største gruppen av de som engasjerte seg på det kristelige området på denne tiden, organiserte seg i foreninger innenfor Statskirken.¹¹⁸

Et annet konfliktområde var forretelse av nattverd. Metodistkirken har alltid praktisert et åpent nattverdbord, der medlemmer av alle kirkesamfunn er velkommen, mens Statskirken hadde en lukket praksis. Dissenterloven var bygget på Statskirkens praksis.¹¹⁹ I følge Breistein hadde ikke loven noe direkte forbud imot det, men likevel ble pastorer dømt for å ha gitt nattverd til statskirkelige medlemmer, blant annet på grunnlag av paragrafen om 19 års grense for utmeldelse av Statskirken og straffelovens paragraf om at en embetsmann kunne fratras sitt embete hvis han krenket den private eller offentlige rett.¹²⁰ For slike handlinger hendte det at forstandere for frikirkesamfunn ble bøtelagt og også fengslet.¹²¹ En konsekvens av dette var, i følge Hassing, at Metodistkirkens pastorer måtte gå imot sin egen samvittighet og overbevisning, dersom de skulle følge Dissenterloven.¹²²

¹¹² Molland, Oslo 1979: 192.

¹¹³ Molland, Oslo 1979: 198.

¹¹⁴ Molland, Oslo 1979: 201.

¹¹⁵ Aarflot, Oslo 1967: 364 + 373.

¹¹⁶ Hassing, Trondheim 1991: 183.

¹¹⁷ Molland, 1979: 241.

¹¹⁸ Molland, 1979: 242.

¹¹⁹ Hassing, 1991: 150.

¹²⁰ Breistein, Trondheim 2003: 80.

¹²¹ Wisløff. Oslo 1971: 111.

¹²² Hassing, 1991: 153.

3.2.3 Metodistenes møte med Statskirken

Aktive statskirkeprester i kamp mot metodister og andre frikirkesamfunn var en utfordring for deltakerne i den metodistiske vekkelsen. Dette har vært med på å prege Metodistkirkens forhold til Statskirken, spesielt i den første tiden. I følge Thorkildsen var prestene i Halden ekstra ivrige i denne kampen.¹²³ Han forteller at soknepresten kalte pastor Willerup, den første metodistpastor i Halden, for en ”amerikansk slusk”. Willerup hadde avlagt presten et besøk, men ble blankt avvist med at han ikke hadde noe med han å gjøre. Willerup hadde da følgende svar: ”Vel, saa har jeg heller intet med Dem at bestille, men jeg fandt det passende og høflig at avlægge Dem et besøk, da De er stedets prest.”¹²⁴ Soknepresten sendte klage til byfogden over Willerup fordi ”han gikk ind i prestens rettigheter, forstyrret borgerlig orden og førte falsk lære.” Klagen ble avvist av både byfogd og politimester.¹²⁵

Prost M. B. Landstad skrev artikler og særskilte skrifter mot metodistene, der han beskyldte dem for å blande sammen omvendelse og gjenfødelse. Han oppfordret derfor leserne til å holde seg på god avstand fra metodistene.¹²⁶ Landstad, som hadde vært motstander av Dissenterloven, engasjerte seg dessuten sterkt imot at metodistene skulle få holde gudstjenester. I 1856 gjorde han både politimester og byfogd oppmerksom på at metodistpresten Willerup holdt gudstjeneste samtidig med at Statskirken hadde gudstjeneste. Landstads begrunnelse var at ingen uvedkommende hadde rett til å holde gudstjenester innen hans menighet. Dette stred mot Augustana som slo fast at ingen kunne forkynne offentlig og forvalte sakramentene uten å være rettelig kalt. Landstad argumenterte, i følge Hassing, ut fra tanken om religion som et monopol, der religiøse soknegrenser og sivile grenser var identiske.¹²⁷ Sett på bakgrunn av tidens enhetssamfunn kan Landstads reaksjon synes forståelig, men den fikk likevel ingen støtte hos myndighetene. Politimesterens svar var at han ikke kunne stoppe denne virksomheten, siden Willerup, i samsvar med Dissenterloven, var godkjent som prest i en dissentermenighet.¹²⁸

I 1858 ble det holdt to religionssamtaler i Sarpsborg der prester, teologiske kandidater og legmenn var sammen i flere dager for å drøfte kontroverspunkter mellom metodister og

¹²³ Thorkildsen, 1926: 71.

¹²⁴ Thorkildsen, Oslo 1926: 71-72.

¹²⁵ Thorkildsen, Oslo 1926: 72.

¹²⁶ Haddal, Oslo 1977: 53.

¹²⁷ Hassing, 1991: 148.

¹²⁸ Haddal, Oslo 1977: 54.

lutheranere.¹²⁹ Det første møtet ble holdt i bedehuset og munnet ut i metodistene var svermere som kom med falsk lære, sett fra luthersk hold. Metodistprestene inviterte til et tilsvarende møte i Metodistkirken en måned senere, og dette gikk, i følge Thorkilden, mer i metodistenes favør.¹³⁰ Petersen påviste blant annet hvordan en av statskirkeprestene hadde forandret og forfalsket hva John Wesley hadde skrevet om kristelig fullkommenhet, slik at innholdet ble forvrengt. Det fortelles også at ingen metodister gikk tilbake til lutherdommen etter disse møtene, men at flere lutheranere sluttet seg til metodistene.¹³¹ Thorkildsen refererer i denne sammenhengen til en samtale mellom prost Bassø og O. P. Petersen, der Bassø kom følgende uttalelse: ”Vi viser folk tilbake til sin daab.” Petersens svar var: ”Men vi viser dem til Kristus, og det synes vi er sikrere.”¹³²

Disse eksemplene viser noe av tidens polemikk mellom metodister og representanter for Statskirken. Det ble også holdt mange foredrag der metodistenes lære ble stemplet som falsk og ukristelig. Presten Welhaven i Stavanger holdt en serie med 68 foredrag mot metodistene som ble fulgt opp med svar i foredrag og brosjyrer fra metodistisk hold.¹³³ Metodistpresten Martin Hansen i Oslo holdt foredrag, som også ble trykket i *Verdens Gang*, om forskjellen mellom Statskirkens og Metodistkirkens lære.¹³⁴ Poenget var å vise at metodismen ikke kom til landet for å ”forkvakle menneskesjelene, men for at hjelpe dem til oppnaelse av kristendommens velsignelser.”¹³⁵

Ytringene mot Statskirken fra metodistisk hold var ikke bare preget av saklig og diplomatisk språk. Eksemplene fra O. P. Petersen og M. Hansen viser en klar brodd mot Statskirken. De gjenspeiler også det faktum at metodistene generelt var kritiske mot selve statskirkesystemet som, i deres øyne, kunne tillate en blanding av troende og ikke troende, ledet av det de kalte ugudelige prester. Beskrivelser av Statskirken som dette kunne også forekomme: ”Der regjerer Verdens Herrer, hvoraf Kirken nu later sig styre: der indsættes Prester (som) ... er ”blinde veiledere” og tragte mer efter det fede Kald end at redde Sjeler fra Fordærvelsen.”¹³⁶ En av de første metodistpredikantene ga på sin side uttrykk for at han mente at en omvendt

¹²⁹ Molland, Oslo 1979: 239-240.

¹³⁰ Thorkildsen, 1926: 74.

¹³¹ Hardy, Oslo 1953: 121.

¹³² Thorkildsen, 1926: 74-75.

¹³³ Molland, 1979: 240.

¹³⁴ Hassing, Oslo 1991: 75.

¹³⁵ Thorkildsen, Oslo 1926: 175.

¹³⁶ Hassing, Oslo 1991: 180. (Anders Olsen, *Evangelisk Kirketidende*, Årg. 2 (1873), 26.)

prest ikke kunne stå i Statskirken.¹³⁷ I følge Hassing hadde den metodistiske begrunnelsen for sitt nærvær i Norge sin rot i teologien. Metodistene mente at rett forkynnelsen av ordet og forvaltningen av sakramentene var knyttet til de troendes forsamling. Den bevarte dermed en spenning mellom ”inklusivitet og eksklusivitet, det universelle og det spesielle, kirke-typen og sekt-typen.”¹³⁸ Dermed virket Metodistkirken som en provokasjon mot den etablerte Statskirken med sitt folkekirkesynt som metodistene med bakgrunn i sin teologi ikke kunne støtte.

Sett i lys av metodistenes forståelse av seg selv som brobyggere mellom kristne, kan en del av de holdningene og uttalelsene som her er vist til, bryte med dette bildet. Kampen for egen eksistens i et statskirke-dominert enhetssamfunn ser i den første tiden ut til å ha overskygget den wesleyanske raushet i forhold til andre. Ikke minst bærer karakteristikken av ”ugudelige prester” preg av det, og den kan nok fra statskirkelig hold bli oppfattet som en fiendtlig holdning. Samtidig tror jeg at kampen som sådan har vært et viktig og nødvendig bidrag i anstrengelsene for å nå fram til kirkelig samarbeid og enhet i Norge.

3.2.4 Økumenisk samarbeid

Flere av dagens frikirkesamfunn ble stiftet i tiden mellom *Dissenterloven av 1845* og *Dissenterloven av 1891*. I 1890 var vel 30.000 personer utmeldt av Statskirken, og av disse tilhørte vel 8.000 Metodistkirken som på den tiden var det største frikirkesamfunnet.¹³⁹ Et formelt samarbeid mellom de frikirkelige utviklet seg først på et senere tidspunkt, men det fins eksempler på kontakt mellom grunnleggerne av de første menighetene allerede før menighetsstiftelsene.

Da Petersen og Willerup i 1856 opplevde vanskeligheter med myndighetene i forbindelse med stiftelsen av de første menighetene, reiste de til Skien for å rådføre seg med pastor Gustav Lammers som hadde vært på Stortinget da *Dissenterloven* ble vedtatt.¹⁴⁰ Lammers var tidligere prest i Statskirken, men meldte seg ut og startet Norges første frikirkesamfunn, den Frie Apostoliske Kristne Menighet i Skien i juli 1856.¹⁴¹ Han uttrykte glede over at

¹³⁷ Hassing, Oslo 1991: 181.

¹³⁸ Hassing, Oslo 1991: 179.

¹³⁹ Breistein, Trondheim 2003: 53.

¹⁴⁰ Hardy, Oslo 1953: 99.

¹⁴¹ Hassing, Oslo 1991: 157.

metodistene hadde kommet til Norge, men hevdet samtidig at han hadde vært enda mer fornøyd dersom metodistene hadde forkastet barnedåpen. Samtalen utviklet seg dermed til å begrense seg til en diskusjon om barnedåpen, og de to metodistprestene fikk ikke tatt opp det de egentlig hadde kommet til Lammers for å drøfte.¹⁴²

Det er lite som forteller om det man kan kalle økumenisk samarbeid på denne tiden som Hassing betegner som før-økumenisk tid.¹⁴³ En side er at det var få å samarbeide med, mens økumenikk forutsetter en situasjon med pluralisme og flere likeverdige parter. Det andre er at kreftene for de frikirkelige primært ble brukt i kampen for rett til å eksistere som trossamfunn i Norge og i konflikt og polemikk med Statskirken. I følge kirkehistorikeren Martin Jacobsen var kampen om ”markedsandeler” og ”markeringsbehovet” så sterk for de frikirkelige i tiden fram mot århundreskiftet, at det var lite rom for økumeniske bestrebelser dem imellom.¹⁴⁴ Mye tid og energi ble brukt på å kjempe for opphevelse av Dissenterloven, men ved århundreskiftet mener Jacobsen at man kunne registrere et noe mildere klima.¹⁴⁵

3.3 DISSENTERLOVEN AV 1891

Som nevnt, var ikke metodistene fornøyd med *Dissenterloven av 1845*. Flere dissenter kom etter hvert med forslag til endringer, og i 1879 oppnevnte regjeringen en kommisjon, uten representasjon av dissenter, som skulle legge fram forslag til ny lov.¹⁴⁶ Etter en høring blant Statskirkens biskoper og i Justisdepartementet ble forslaget fra kommisjonen behandlet i Stortingets kirkekomité, der også en gruppe metodister hadde sendt inn sine synspunkter. De viktigste stridsspørsmålene dreide seg om dissenteres adgang til å undervise i folkeskolen og å være medlem av skolestyret, og alderen for utmelding fra og innmelding i Statskirken. I tillegg var det strid om de frikirkelige skulle kunne forrette dåp og nattverd overfor personer som ikke var utmeldt av Statskirken.¹⁴⁷

¹⁴² Hardy, Oslo 1953: 99-102.

¹⁴³ Hassing, 1991: 207.

¹⁴⁴ Jacobsen, Oslo 2002: 283.

¹⁴⁵ Jacobsen, Oslo 2002: 284.

¹⁴⁶ Hassing, Oslo 1991: 166.

¹⁴⁷ Hassing, Oslo 1991: 168.

3.3.1 Endringer fra Dissenterloven av 1845

Den nye Dissenterloven som ble vedtatt i 1891, ga dissenterne fortsatt rett til fritakelse for personlig ytelse til Statskirken og dens ansatte, men de måtte hvert år søke om å få tilbakebetalt dette beløpet fra kommunen. Pastorer i ordnede dissentersamfunn fikk nå vigselfrett. Dissenterne mistet retten til å delta i kommunale forhandlinger som behandlet kirkelige saker, og aldersgrensen for å melde seg ut av Statskirken ble satt ned til 15 år. Det var forbudt for frikirkelige menigheter å døpe statskirkemedlemmer eller å inkludere dem i menighetsfellesskapet, noe som av enkelte ble tolket som forbud mot å gi nattverd til Statskirkens medlemmer.¹⁴⁸ Dette siste ble imidlertid etter hvert endret.¹⁴⁹

Fortsatt gjaldt § 92 i Grunnloven som hevdet at alle embetsmenn måtte være medlemmer av Statskirken, men det begrenset seg etter hvert til å gjelde embetsmannsstillinger med en tilknytning til Statskirken.¹⁵⁰ Når det gjaldt skolelovene, ble det i 1883 vedtatt at medlemskap i Statskirken fortsatt var et krav til lærere i folkeskolen. Spørsmålet om dissenternes adgang til å bli lærere i folkeskolen ble i 1888 overført fra Dissenterloven til Folkeskoleloven. Dissenterne kunne danne egne skoler, men det var få som benyttet seg av det.¹⁵¹ Dette forteller at det fortsatt var langt fram til religiøs frihet og likestilling, og Metodistkirken hadde en viktig rolle i denne kampen, som jeg oppfatter som en del av arbeidet for å fremme kirkelig samarbeid og enhet i Norge.

3.3.2 Metodistkirken og Dissenterloven av 1891

I likhet med de andre frikirkelige var metodistene ikke fornøyd med den nye Dissenterloven. Når den ikke ble bedre, ønsket de heller å beholde loven av 1845.¹⁵² Metodistene hadde hele tiden hevdet at de i prinsippet var imot en særlov for dissenterne. Derfor klaget de over Dissenterloven som lov, men fikk liten støtte for det, selv fra de mest frisinne stortingmenn.¹⁵³ Hassing forklarer metodistenes standpunkt med at det å gjøre forskjell på dissenterne og andre nordmenn juridisk sett åpnet vei for en differensiering og diskriminering i sosial praksis som de mente ikke var ønskelig.¹⁵⁴

¹⁴⁸ Breistein, Trondheim 2003: 78-81.

¹⁴⁹ Hassing, Oslo 1991: 174.

¹⁵⁰ Breistein, Trondheim 2003: 83.

¹⁵¹ Breistein, Trondheim 2003: 85.

¹⁵² Breistein, Trondheim 2003: 87.

¹⁵³ Hassing, Oslo 1991: 175.

¹⁵⁴ Hassing, Oslo 1991: 175.

Slik jeg forstår det, sier dette noe om Metodistkirkens forståelse av seg selv. Metodistene ønsker verken særbehandling eller å bli satt til side i samfunnet som en egen spesiell gruppe, noe de heller ikke ønsker for andre. De vil leve og virke i samfunnet side om side med andre, også annerledes troende, i et samspill med de samme rettigheter og plikter. Derfor kan man si at John Wesleys motto ”Verden er mitt sokn” kolliderte med enhetssamfunnets tankegang, der de geografiske soknegrensene ble definert som Statskirkens arbeidsmark.

Ønsket om et lovverk som ikke bare skulle gjelde trossamfunn utenfor Statskirken fikk metodistene først oppfylt mange tiår senere da *Lov om trudomssamfunn og ymist anna* ble vedtatt. I mellomtiden skjedde det stadig revisjoner av gjeldende Dissenterlov, og en del av de berørte trossamfunn begynte å søke organisert samarbeid.

3.4 DISSENTERTINGET

Selv om *Dissenterloven av 1891* langt på vei ga trossamfunn utenfor Statskirken og deres medlemmer fulle rettigheter i det norske samfunn, mente metodistene og de andre frikirkelige at bare avskaffelse av statskirkesystemet kunne gi full likhet.¹⁵⁵ Derfor gikk en del av de frikirkelige i 1902 sammen om dannelsen av *Dissentertinget* for å kunne samarbeide mest mulig effektivt. Et av de første forslagene var å arbeide for avskaffelse av Statskirken.¹⁵⁶ Dissentertinget gikk også snart i gang med å arbeide for å avskaffe eller endre Dissenterloven.¹⁵⁷

Ordet *dissenter* ble offisielt brukt om medlemmer av trossamfunn utenfor Dnk, og de frikirkelige tok det selv i bruk når de skulle gi navn til sin egen organisasjon.¹⁵⁸ Etter hvert opplevde mange frikirkelige det som en nedsettende betegnelse som de ønsket å få bort. Dette kom blant annet til uttrykk i tilsynsmennenes rapport til Metodistkirkens Årskonferanse i 1956: ”Ordene [sekt og dissenter] har med tiden fått en viss biklang som ikke smaker oss noe særlig.”¹⁵⁹ Før jeg kommer til dannelsen av Dissentertinget, vil jeg si noe om de to ulike retninger eller tradisjoner innenfor økumenikken som har eksistert side om side.

¹⁵⁵ Hassing, Oslo 1991: 175.

¹⁵⁶ Hassing, Oslo 1991: 176.

¹⁵⁷ Breistein, Trondheim 2003: 101.

¹⁵⁸ Jacobsen, 2002: 19.

¹⁵⁹ Årboken 1956: 65.

3.4.1 Alliansøøkumenikk og kirkeøkumenikk

Den Internasjonale Evangeliske Allians ble stiftet i London i 1846 og var til å begynne med nesten alene om å drive økumenisk arbeid på tvers av kirkesamfunn.¹⁶⁰ I Norge har Den Evangeliske Allians (EA) arrangert den internasjonale bønneuken helt siden 1858.¹⁶¹ Medlemskapet er basert på individuell tilslutning, men Metodistkirken har deltatt med medlemmer valgt av Årskonferansen. EA representerer den *alliansøøkumeniske* tradisjonen, med vektlegging av den enkelte kristnes engasjement i åndelig fornyelse, samarbeid og forsvar for den kristne tro, evangelisering og misjon.¹⁶²

En annen form for økumenikk er *kirkeøkumenikken* der kirkene som sådan deltar i arbeidet for enhet. Dette er nært knyttet til arbeidet i Kirkenes Verdensråd (KV) som ble stiftet i 1948.¹⁶³ Kirkehistorikeren Nils E. Bloch-Hoell betrakter dette som en helt ny fase av økumenikken. Mens alliansøøkumenikken var preget av enkeltpersoners engasjement, var det her snakk om organisert kirkeøkumenikk. ”Fra den ”Karismatiske periode” var man kommet over i den institusjonelle.”¹⁶⁴

I følge Torleif Austad er ikke motsetningene mellom alliansøøkumenikk og kirkeøkumenikk så stor i dag som det var tidligere, og en rekke kirkeledere engasjerer seg i begge sammenhengene.¹⁶⁵ Metodistkirken har tradisjonelt deltatt på begge disse områdene av økumenikken, og NKR har søkt assosiert medlemskap både i Kirkenes Verdensråd og World Evangelical Fellowship som er knyttet til alliansøøkumenikken.¹⁶⁶

3.4.2 Stiftelsen av Dissentertinget

Opptakten til Dissentertinget var et såkalt enhetsmøte, et oppbyggelsesstevne med deltakere og talere fra ulike trossamfunn som ble holdt i Larvik i 1901.¹⁶⁷ Stevnet hadde i følge Breistein sammenheng med en enhetsvind som blåste over kristenheten i vesten ved århundreskiftet, blant annet med bakgrunn i norske misjonærers erfaring fra andre land av at samarbeid kunne gi et mer effektivt misjonsarbeid. Det var inspirert av Den Evangeliske

¹⁶⁰ Fjeld, Oslo 1991: 55.

¹⁶¹ Fjeld, Oslo 1991: 67.

¹⁶² Sødal (red.), 2002: 291.

¹⁶³ Bloch-Hoell, Oslo 1976: 40.

¹⁶⁴ Bloch-Hoell, Oslo 1976: 42.

¹⁶⁵ Sødal (red.), 2002: 292.

¹⁶⁶ Sødal (red.), 2002: 291.

¹⁶⁷ Breistein, Trondheim 2003: 102.

Allianses arbeid som hadde enhet mellom alle kristne som mål.¹⁶⁸ Møtet i Larvik inkluderte både store friluftsmøter og forhandlinger for samfunnenes ledere. Dannelsen av Dissentertinget kom i kjølvannet av dette, og som følge av de frikirkeliges ønske om samarbeid også når det gjaldt samfunnsmessige spørsmål.¹⁶⁹

Dissentertinget ble stiftet i desember 1902 og hadde sitt første ordinære møte den 10. november 1903.¹⁷⁰ Opp gjennom årene har Dissentertinget behandlet mange saker for å bedre de frikirkeliges kår i det norske samfunn.¹⁷¹ Det ble videreført i Norges Frikirkeråd i 1966.

3.4.3 Metodistkirken og Dissentertinget

Selv om motivasjonen for enhetsmøtene var ønsket om større enhet og nærhet mellom de kristne, var det ulike tanker om formen og målet for dette samarbeidet. I følge Breistein var det fra metodisthold ikke noe ønske om å oppgi eget kirkesamfunn, men heller å engasjere seg i et enhetsarbeid i tråd med Den Evangeliske Alliansen.¹⁷² De mente at det var viktig både å ha respekt for hverandres tradisjoner og å ta vare på sin egen. Dette mener jeg henger sammen med arven fra John Wesley, der kombinasjonen av et fast forankret ståsted og stor takhøyde i forhold til andre kristne er en sentral tanke.

Metodistkirken var helt fra første stund et aktivt medlem av Dissentertinget. Ved konstitusjonen i 1903 ble Anders Olsen valgt til viseformann og T. B. Barratt til kasserer.¹⁷³ Gjennom Dissentertinget har Metodistkirken i alle år vært med og arbeidet både for enhet mellom de kristne og for frikirkesamfunnenes rettigheter og status i det norske samfunnet. Både pastorer og legmenn i Metodistkirken har vært med på å prege Dissentertingets arbeid i ulike verv.¹⁷⁴

3.5 METODISTKIRKEN OG T. B. BARRATT

T. B. Barratt, pinsebevegelsens grunnlegger i Norge, var med på å sette preg både på Metodistkirken og det felleskirkelige arbeid i Norge. Han ble regnet som den mest

¹⁶⁸ Breistein, Trondheim 2003: 103.

¹⁶⁹ Breistein, Trondheim 2003: 106.

¹⁷⁰ Breistein, Trondheim 2003: 119.

¹⁷¹ Breistein, Trondheim 2003: 123.

¹⁷² Breistein, Trondheim 2003: 104.

¹⁷³ Breistein, Trondheim 2003: 142.

¹⁷⁴ Breistein/Nygård (red), 2002: 68.

betydningsfulle metodistprest i Norge i tiden 1890 til 1906.¹⁷⁵ Barratt kom til Oslo som pastor i 3. menighet i 1889.¹⁷⁶ Han utmerket seg snart som økumen og åpen i forhold til andre kirkesamfunn, idet han ofte var å finne på prekestolen både på Frelsesarmeen og hos baptister og andre frikirkelige, noe som ikke bare ble sett på med blide øyne i Metodistkirken. Etter hvert ble han utnevnt av biskopen til å drive Kristiania Bymisjon som var et tverrkirkelig tiltak.¹⁷⁷ Det var for å samle inn penger til dette at Barratt reiste til Amerika i 1906 og fikk sitt møte med pinsevekkelsen.¹⁷⁸ Da han kom tilbake brøt det ut en vekkelse med tungetale som et viktig særpreg. I følge Hassing fikk vekkelsen i utgangspunktet positiv mottakelse både blant statskirkelige og metodister. Men den ble etter hvert møtt med motstand fra ledere innen Metodistkirken som brukte sterke ord i fordømmelse av den. Resultatet ble at Metodistkirken mistet en av sine mest markerte og dynamiske ledere.¹⁷⁹ Kirken ble etter dette klemt inne mellom pinsebevegelse og lutherdom, noe som kan ha hatt en avgjørende betydning for stagnasjon i tilslutning til Metodistkirken.¹⁸⁰

Noen har ment at det var uklokt av metodistene å stenge seg ute fra pinsevekkelsen. I følge Haddal var dette imidlertid en konsekvens av at Barratt hadde sprengt den stramme rammen for metodistenes ordninger med en forkynnelse av åndsåp som var fremmed for dem.¹⁸¹ Jeg tar dette som et eksempel på at Metodistkirken i praksis ikke alltid bare har vært åpen og inkluderende i forhold ulike kristne strømninger. Den har satt sine grenser i forhold til teologi og organisasjon. Da Barratt forkynte åndsåp med tungetale som tegn og som metodistprest ikke sto til biskopens disposisjon i flyttesystemet, var dette uforenlig med Metodistkirkens tro og lære. Likevel har det i alle år har vært et positivt samarbeid mellom Metodistkirken og Pinsebevegelsen. Etter min oppfatning forteller dette at den metodistiske organisasjon og struktur setter grenser for det wesleyanske ”think - and let think” i økumenisk praksis. I samsvar med John Wesleys holdning og praksis står kirken for et økumenisk tvisyn. På den ene siden setter den, med basis i sin teologi, grenser for hva som kan godtas av forkynnelse innenfor kirken. På den andre siden står den for åpenhet og vidsyn utad i forhold til anerkjennelse og samarbeid med kristne med andre synspunkter og annen religiøs praksis.

¹⁷⁵ Hassing, Oslo 1991: 111.

¹⁷⁶ Lange, Oslo 1962: 116.

¹⁷⁷ Lange, Oslo 1962: 154.

¹⁷⁸ Dahl/Rudolph, Oslo 1978: 35.

¹⁷⁹ Hassing, Oslo 1991: 111-112.

¹⁸⁰ Hassing, Oslo 1991: 112.

¹⁸¹ Haddal, Oslo 1977: 182.

3.6 OPPSUMMERING OG UTVIKLING FRAM MOT 2. VERDENSKRIG

Dette kapitlet har omhandlet Metodistkirkens historie i Norge fra dens begynnelse og fram mot 2. verdenskrig. Kirken endret seg på denne tiden fra å være en vekkellesbevegelse til å bli et velorganisert kirkesamfunn. Metodistkirkens brobyggerrolle besto i den første tiden i å være en pioner i arbeidet med å etablere seg som trossamfunn utenfor Statskirken. Med dette fikk brobyggerfunksjonen preg av konfrontasjon og kamp og også harde ord i forhold til den etablerte folkekirken. Et poeng Alf Lier har trukket fram, er at Metodistkirken også har vært en vekker for Den norske kirke og gjort den mer vital og aktiv for å demme opp mot metodistene og etter hvert de andre frikirkeliges innflytelse.¹⁸² Dette blir bekreftet av Stephan Tschudi i boken *Norsk kirke i dag*. I sin omtale av de frikirkelige bruker Tschudi ordet *sekt*, og mener at sektene har vært pionerer for åndsfrihet og ”at de har hjulpet kirken ut av mye verdslighet og maktbegjær.”¹⁸³ I dette har Metodistkirken hatt en sentral plass.

Mellomkrigstiden var uten de store endringer på den økumeniske fronten. Forholdet til Statskirken beveget seg fra konfrontasjon mot en gryende dialog, der blant annet komitéen som skulle arbeide med et forslag om opphevelse av Dissenterloven, hadde representasjon både fra Dissentertinget og Statskirken.¹⁸⁴ Fortsatt var det imidlertid et godt stykke igjen til samarbeid og gjensidig anerkjennelse. Metodistkirkens rolle var primært å være en aktiv og sentral medspiller i Dissentertingets arbeid. De årlige Landsvennestevene gikk sin gang. Disse stevene, som hadde blitt startet av organisasjonene innen Statskirken fra 1912, inkluderte fra 1917 også de frikirkelige og ble sett på som en fortsettelse av enhetsmøtene fra århundreskiftet.¹⁸⁵ Arbeidet med å endre Dissenterloven trakk ut, og da lovutkastet endelig var ferdig til å bli fremmet for Stortinget i 1939, ble det hindret av krigsutbruddet.¹⁸⁶ I løpet av krigen oppsto det nye samarbeidskonstellasjoner med metodistisk deltakelse som det ble bygget videre på i etterkrigstiden.

¹⁸² Bernhard/Hardy, Oslo 1956: 127.

¹⁸³ Tschudi, Oslo 1945: 201.

¹⁸⁴ Breistein, Trondheim 2003: 232.

¹⁸⁵ Breistein, Trondheim 2003: 274.

¹⁸⁶ Breistein, Trondheim 2003: 262.

4 ØKUMENISK TILNÆRMING I ETTERKRIGSTIDEN

Økumenisk tenkning og arbeid i egentlig forstand kom i Norge i gang i de første tiår etter krigen, blant annet på bakgrunn av at kirkene begynte å engasjere seg i internasjonalt økumenisk arbeid. En viktig begivenhet var stiftelsen av Kirkenes Verdensråd i 1948.¹⁸⁷ I følge Breistein erfarte representanter for kirkesamfunnene gjennom dette at de kunne være majoritetskirker i en del av verden og minoritetskirker på andre steder.¹⁸⁸ For Metodistkirken og de andre frikirkelige var arbeidet med den nye loven om trossamfunn og dannelsen av Norges Frikirkeråd viktige områder for det felleskirkelige samarbeidet de første tiårene etter krigen. Jeg vil imidlertid først si litt om Kontaktkretsen for kirkesamfunn (Kontaktkretsen) og forholdet til Organisasjonenes fellestråd (OF).

4.1 KONTAKTKRETSEN FOR KIRKESAMFUNN

Den felleskirkelige kontakten under krigen var en viktig bakgrunn for dannelsen av Kontaktkretsen mellom Dnk og frikirkene i 1950.¹⁸⁹ Dette hadde blant annet sammenheng med at Dnk fikk støtte fra de frikirkelige i protestene mot okkupasjonsmakten, og at lederne ble personlig kjent med hverandre gjennom ulike rådslagningsmøter. Initiativet til opprettelsen ble tatt av biskop Eivind Berggrav.¹⁹⁰ Kontaktkretsen var en uformell samling av kirkeledere, og noe av hensikten var at deltakerne gjennom sine samfunn skulle arbeide sammen mot det som måtte komme av angrep på felles kristen lovgivning.¹⁹¹

For Metodistkirken var dette forumet et kjærkommet initiativ. Allerede i sin rapport til Årskonferansen i 1946 uttrykte tilsynsmennene et ønske om å bygge opp en kristen allianse i kampen for åndelige verdier.¹⁹² Rapporten i 1951 gjorde rede for dannelsen av Kontaktkretsen og beskrev det på denne måten: "En ny form for uforbindtlig, men effektivt økumenisk rådslagningsarbeid har fått sitt forum i "Kontaktkretsen for kirkesamfunn"."¹⁹³ Medlemmene var Den norske kirke og de fleste evangeliske kirkesamfunn. I tillegg til det rent økumeniske tok Kontaktkretsen opp kirkepolitiske spørsmål og ga dermed minoritetssamfunnene en

¹⁸⁷ Molland, Oslo 1961: 335.

¹⁸⁸ Breistein, Trondheim 2003: 265.

¹⁸⁹ Breistein, Trondheim 2003: 269.

¹⁹⁰ Breistein, Trondheim 2003: 270.

¹⁹¹ Breistein, Trondheim 2003: 272.

¹⁹² Årboken 1946: 59.

¹⁹³ Årboken 1951: 50.

anledning til å samtale med majoritetssamfunnet på en uformell basis.¹⁹⁴ Deltakelse i Kontaktkretsen ga også mulighet til større gjensidig forståelse for Den norske kirkes og de frikirkeliges situasjon. Eivind Berggravs posisjon som Dnks primas og Kontaktkretsens initiativtaker og første leder er nok noe av årsaken til at organisasjonen fikk en relativt sterk posisjon.

Av saker som Kontaktkretsen engasjerte seg i de første årene, kan nevnes sammensetning og mandat for Dissenterlovskomiteen. I tillegg henvendte Kontaktkretsen seg, i følge Metodistkirkens Årbok, til departementet vedrørende spørsmålet om adgang til lærerskoleeksamen for de som ikke tilhørte Dnk. Kontaktkretsen engasjerte seg også i arbeidet med å gjøre skolenes lærebøker i kirkehistorie mer korrekte og rettferdige i sine vurderinger av de ulike kirkesamfunn.¹⁹⁵ I Kontaktkretsens arbeid har flere metodister hatt sentrale posisjoner. Det gjelder blant annet Alf Lier som i flere dokumenter på vegne av Kontaktkretsen sto som underskriver sammen med Eivind Berggrav.¹⁹⁶ Høyesterettsadvokat Ragnar Horn var en av to representanter for de frikirkelige i Dissenterlovskomiteen, i tillegg til at han var den første leder av Norges Frikirkeråd.¹⁹⁷ Blant formennene i Kontaktkretsen har ellers vært Arnold Madsen, pastor og tilsynsmann i Metodistkirken.¹⁹⁸ Kontaktkretsen utviklet seg etter hvert til et mer strukturert økumenisk råd i Norsk Fellesråd av Evangeliske Trossamfunn.¹⁹⁹ Verdt å merke seg her er at Metodistkirken gjennom dette beveget seg fra konfrontasjon til en klar dialoglinje i forhold til Dnk, noe som senere skulle utvikle seg til nærmere samarbeid.

Et annet samarbeidsforum var Evangeliske Samfunns Fellesråd som Årskonferansen hvert år valgte to representanter til. I følge Gustav Sjøiland oppsto dette samarbeidet under krigen og inkluderte, foruten Dissentertingets medlemmer, også andre menigheter og organisasjoner, blant annet Frelsesarmeen.²⁰⁰ Her har sentrale pastorer som Alf Lier og Einar Anker Nilsen representert Metodistkirken, den siste som formann da rådet ble lagt ned og slått sammen med Dissentertinget til Norges Frikirkeråd.²⁰¹

¹⁹⁴ Breistein, Trondheim 2003: 272.

¹⁹⁵ Årboken 1953: 47.

¹⁹⁶ Årboken 1953: 47.

¹⁹⁷ Breistein, Trondheim 2003: 270.

¹⁹⁸ Haddal, Oslo 1977: 204.

¹⁹⁹ Voksø (red.) 1984: 146

²⁰⁰ Samtale med Gustav Sjøiland, mangeårig medlem av styret i Norges Frikirkeråd.

²⁰¹ Årboken 1964: 69.

4.2 FORHOLDET TIL ORGANISASJONENES FELLESRÅD

I 1946 vedtok Geilo-møtet, som var en årlig samling av representanter for de lutherske frivillige organisasjonene i Organisasjonenes Fellestråd at Landsvennestevene skulle fortsette, men uten deltakelse av de frikirkelige.²⁰² I sin rapport til Årskonferansen uttrykte tilsynsmennene stor skuffelse over dette vedtaket. OFs begrunnelse var at ”den prinsipielle alliansebasis gjorde det ytterst nødvendig å være til det ytterste forsiktig så en ikke kom til å tale om kontroversielle trosspørsmål.”²⁰³ En av de toneangivende var Ole Hallesby som tidligere hadde uttrykt at ”praktisk, økumenisk samarbeid med frikirkeligheten undergravde troskap mot bekjennelsen.”²⁰⁴ Dette skapte sterk debatt både innen lutherske og frikirkelige kretser og i den kristelige dagspressen som var sterkt kritisk til Geilovedtaket.²⁰⁵ I KT ble det uttrykt på denne måten: ”En mer sårende og krenkende framgangsmåte kunne Organisasjonenes Fellestråd vanskelig ha funnet.” Og: ”Det er altså på den måten de lutherske organisasjonene har tenkt seg å virkeliggjøre Jesu yppersteprestelig bønn om enhet i Kristus for at verden skal tro”.²⁰⁶

Slik jeg tolker dette, er dette uttrykk for en skuffelse, spesielt over organisasjonene innenfor Dnk, fordi de ikke ønsket å samle seg på bred kristen front i kamp mot den avkristningen som de fryktet var i ferd med å skje i Norge. Breistein mener at frykten hadde bakgrunn i krigens erfaring med den totalitære stats innflytelse, og at Arbeiderpartiet hadde kommet til makten i Norge.²⁰⁷ Partiet hadde opprinnelig arbeidet for en religionsfrihetslov og hadde programfestet å ville avskaffe kristendomsundervisning i skolen.²⁰⁸ For metodistene opplevdes vedtaket som et tilbakeskritt i arbeidet for enhet mellom de kristne. Det skjedde imidlertid en utvikling, og i 1948 kunne Metodistkirkens Hovedstyre rapportere til Årskonferansen at de hadde svart positivt på en henvendelse om samarbeid fra OF og hadde oppnevnt to kontaktmenn.²⁰⁹ I 1951 rapporterte tilsynsmennene i Metodistkirken at Geilo-møtet samme år hadde vedtatt at landsvennestevene inntil videre skulle legges ned.²¹⁰

²⁰² Haddal, Oslo 1997: 202.

²⁰³ Wisløff, Oslo 1971: 494.

²⁰⁴ Jacobsen, Oslo 2002: 295.

²⁰⁵ Haddal, Oslo 1997: 203.

²⁰⁶ Jacobsen, Oslo 2002: 300. (Kristelig Tidende, 5/46: 54-55.)

²⁰⁷ Breistein, Trondheim 2003: 269.

²⁰⁸ Breistein, Trondheim 2003: 261.

²⁰⁹ Årboken 1948: 58.

²¹⁰ Årboken 1951: 50.

4.3 FRA DISSENTERTINGET TIL NORGES FRIKIRKERÅD

En hovedsak for Dissentertinget var å arbeide for endring av Dissenterloven for å oppnå likestilling mellom Dnk og andre trossamfunn.²¹¹ Det som også var tydelig, var at når en ny lov om trossamfunn endelig var blitt vedtatt, så Dissentertinget sitt oppdrag som fullført, og det ville oppstå behov for et nytt samarbeidsorgan.

Fra Metodistkirkens side var det et sterkt ønske om å stå sammen med de andre frikirkelige i økumenisk arbeid. I tilsynsmennenes rapport til Årskonferansen i 1959 ble det hevdet at Metodistkirken som en sentrumskirke på mange måter kunne hatt fordel av å gå egne veier.²¹² Men dette verken var eller hadde vært Metodistkirkens vei. ”Vi vil stå sammen med andre kristne. Vi kjenner oss særlig knyttet til frikirkeligheten i landet. Vi må være med på å skape en sterk frikirkelig bevegelse, en bevegelse som det står respekt av.”²¹³ På denne bakgrunn talte tilsynsmennene varmt for å danne et sterkt frikirkeråd når Dissentertingets dager var talte. Her mener jeg Metodistkirken både viste en tydelig økumenisk holdning og valgte en klar retning for felleskirkelig samarbeid. Taktisk kunne den, i følge tilsynsmennene, hatt fordel av å følge sin egen vei. Men det å stå sammen med andre kristne, spesielt de frikirkelige, for å oppnå større slagkraft, var viktigere enn å markere seg selv. Temaet ble fulgt opp ved Årskonferansen i 1961, der tilsynsmennene mente å registrere en tilnærming og konsolidering blant de frikirkelige samfunn og så konturene av et frikirkelig råd.²¹⁴ At kirken også på den tiden stilte seg positiv til den økumeniske bevegelse som sådan, kom til uttrykk i følgende sitat fra rapporten: ”Vår kirkes linje har vært konsekvent hele tiden – både hjemme og ute. – Vi stiller oss positivt til den økumeniske bevegelse, selv om også vi er oppmerksom på de farer som kan oppstå.”²¹⁵ Sammenlignet med de andre frikirkelige var Metodistkirken mer åpen i forhold til den økumeniske bevegelse, men ut fra ønsket om å stå nært sammen med de frikirkelige, kan det synes som om kirken aksepterte en mer begrenset økumenikk.

I 1964 ga Hovedstyrets rapport til Årskonferansen støtte til opprettelsen av Norges Frikirkeråd for frie trossamfunn og menigheter utenfor Statskirken. Formålet med rådet var begrenset til saker som gjaldt menighetene som trossamfunn og deres forhold til

²¹¹ Breistein, Trondheim 2003: 319.

²¹² Årboken 1959: 48.

²¹³ Årboken 1959: 49

²¹⁴ Årboken 1961: 51.

²¹⁵ Årboken 1961: 51.

myndighetene.²¹⁶ I statuttene ble gjort klart at rådet skulle ta vare på og fremme det mellom-frikirkelige arbeid, og at det ikke skulle beskjeftige seg med tros- og lærespørsmål.²¹⁷ Det er også verdt å merke seg statuttens klargjøring av at rådet skulle begrense seg til trossamfunn som i syn og praksis representerte den evangelisk-frikirkelige linje.

4.4 NORGES FRIKIRKERÅD

I oktober 1966 var Norges Frikirkeråd (NFR) endelig en realitet.²¹⁸ På lederplass i KT ble begivenheten omtalt på følgende måte: ”Noen av oss mener at porten inn til medlemskap ble lovlig trang, idet det bare vil oppta samfunn som er ”evangelisk kristne” i rådet.”²¹⁹ Dette må oppfattes som en kritikk. Men det er en konsekvens av at flere av de frikirkelige samarbeidspartnerne ville hatt problemer med et forum med større bredde, og Metodistkirken hadde valgt å stå sammen med den evangelisk kristne frikirkebevegelse. Dissentertinget hadde egentlig vært et bredere forum som hadde hatt plass til både kvekere og adventister. Nå ville disse bare kunne bli tatt opp som assosierte medlemmer av NFR. Lederartikkelen ga likevel uttrykk for en tro på at rådet ville komme til å ha en viktig funksjon i arbeidet for religionsfrihet og toleranse. Metodisten Ragnar Horn, som hadde vært den siste formannen i Dissentertinget, ble valgt til den første leder av Norges Frikirkeråd.²²⁰

Viktig for NFR var å ta fatt på felles oppgaver. Det ble lansert ideer om et frikirkelig ukeblad, felles frikirkelig sangbok, samarbeid for å muliggjøre større frikirkelig innflytelse i radio og TV, i tillegg til et frikirkelig institutt for lederutdanning.²²¹ Ideen om et felles frikirkelig teologisk seminar ble også fremmet, samt forslag om en felles håndbok for kirkelige handlinger.²²² Ideen om samarbeid mellom de frikirkelige i de nye boligstrøkene, slik at ikke alle menighetene etablerte seg på de samme stedene, ble også lansert.²²³ ”Hvis ikke frikirkene får et nytt syn på sin oppgave i samfunnet, vil de om 50 år være enda mer isolert som ghettoer enn de er nå,” hevdet formannen Ragnar Horn ved NFRs årsmøte i 1970.²²⁴ Det spørres om han ikke fikk rett.

²¹⁶ Årboken 1964: 69.

²¹⁷ Kristelig Tidende nr. 7, 1964: 84.

²¹⁸ Breistein, Trondheim 2003: 302.

²¹⁹ Kristelig Tidende nr. 42, 1966: 543.

²²⁰ Haddal, Oslo 1977: 204.

²²¹ Kristelig Tidende nr. 7, 1969: 3.

²²² Kristelig Tidende nr. 7, 1969: 4.

²²³ Kristelig Tidende nr. 7, 1970: 3.

²²⁴ Kristelig Tidende nr. 8, 1970: 4.

4.5 FORHOLDET TIL DEN KATOLSKE KIRKE

Som nevnt var det i kretser innen Metodistkirken ønske om et bredere kristent fellesskap enn det Norges Frikirkeråd la opp til. Dette kom blant annet til uttrykk i en debatt om forholdet til Den romersk-katolske kirke. På lederplass i KT i 1966 behandlet redaktør Harald Larsen problematikken med utgangspunkt i spørsmålet: ”Hva vil Rom?”²²⁵ Her viste han til at Metodistkirken har vært kritisert for å være for mottakelig for en slags katolsk ”sjarmoffensiv”. Samtidig som han hevdet at kirken ikke har endret sitt forhold til Den Katolske Kirke, stilte Larsen spørsmålet om det er sikkert at katolikkene er så ”farlige” som mange vil ha det til. Med henvisning til hva som skjer i andre deler av verden, der protestanter og katolikker møtes til åpen samtale og gudstjeneste, konkluderte han med at ”vi burde være mer positive og åpne for annerledes tenkende og troende, og modige nok til å snakke med dem som ber om en samtale – også med katolikker.” Dette utløste en sterk debatt. Ett synspunkt var at selv etter Det annet vatikankonsil hadde ikke Den Katolske Kirke forandret seg, og dens åpenhet for andre kristne var ene og alene en offensiv for å få andre kristne til å vende tilbake til ”folden”.²²⁶ Andre hevdet at ”Den katolske kirke i sin dogmelære og store sammensatte organisasjon i flere ting avviser like meget fra det rene evangelium som for eksempel Jehovas vitner.” Dermed skal man være meget varsom med å innlede samarbeid med dem på lokal basis.²²⁷

Pastor Kaare Lunde i Sentralkirken i Oslo, som hadde deltatt i økumenisk bønnegudstjeneste sammen med blant annet katolikker, viste både til endringene som har skjedd med en ny pave og Det annet vatikankonsil fra katolsk hold og vitnesbyrd både fra inn- og utland om et helt nytt klima i forhold mellom katolikker og protestanter. Hans konklusjon var et ønske om at alle kristne, i stedet for å slåss innbyrdes, skulle prøve å forstå og respektere hverandre og heller samle seg i kampen mot den egentlige fienden.²²⁸ I følge forfatteren Arne Prøis var metodistene de første både på kirkelig og frikirkelig plan som åpnet dørene for katolske geistlige. Det var også pastor Kaare Lunde som inviterte pater Hallvard Riiber-Mohn til Sentralkirken i Oslo, noe Prøis mener har hatt betydning for utviklingen av ettertidens økumeniske klima, der også katolikkene fra protestantisk side har blitt inkludert.²²⁹

²²⁵ Kristelig Tidende nr. 15, 1966: 207.

²²⁶ Kristelig Tidende nr. 17, 1966: 246.

²²⁷ Kristelig Tidende nr. 18, 1966: 256.

²²⁸ Kristelig Tidende nr. 19, 1966: 273.

²²⁹ Prøis, Oslo 1985: 244.

Tilsynsmennene tok opp problematikken i sin rapport til Årskonferansen i 1966. Der rettet de en kritikk til den kristne kirkes holdning opp gjennom historien, som de ikke mente hadde vært preget av kjærlighetens lov. De uttrykte videre en takk til Gud for den ”fordragelighetens og kjærlighetens ånd” som de mente nå kom til syne også i Den Katolske Kirke i dens forhold til og handlemåte mot andre kristne. Oppfordringen til metodistene var klar: ”La oss som tilhører den gren av det kristne samfunn som kalles Metodistkirken, være tro mot den, og sammen med enhver Jesu Kristi stridsmann søke å bli mer ett i Kristus.” Dette må oppfattes som en veiledning fra kirkens ledelse når det gjelder økumenisk holdning generelt og i forhold til katolikkene spesielt, basert på en wesleyansk og metodistisk grunnholdning som fokuserer på hjertets enhet framfor lærens enighet.

At anerkjennelse av katolikkene også senere var kontroversielt, kom til uttrykk etter en økumenisk gudstjeneste i Hamar i november 1970. Der deltok tilsynsmann Arnold Madsen fra Metodistkirken sammen med biskop Alex Johnsen i Dnk og biskop John Gran i Den Katolske Kirke.²³⁰ Fra de tre kirkelederne ble det uttrykt at gudstjenesten var en demonstrasjon av hvor langt man nå var kommet i enhet mellom kirkesamfunnene. Pastor Ivar Granum i Metodistkirken skrev et kritisk innlegg i KT der han uttrykte at Metodistkirkens Årskonferanse ikke hadde realitetsbehandlet forholdet til den nye økumeniske bevegelse, og at Madsen derfor ikke på denne måten representerte Metodistkirkens syn.²³¹ Madsen svarte at dette nettopp var i tråd med de grunnleggende prinsippene i økumenisk arbeid som Metodistkirken har gått inn for: ”Fellesskap med kirker som bekjenner Herren Jesus Kristus som Gud og Frelser i henhold til den Hellige Skrift.”²³² I løpet av kort tid endret klimaet seg slik at samvær mellom metodister og katolikker ble en helt naturlig del av det økumeniske fellesskap, selv om det fortsatt kunne være en del skepsis.

4.6 ØKUMENISK DEBATT I METODISTKIRKEN I NORGE

På bakgrunn av den økumeniske bevegelses frammarsj utspant det seg på 1960- og 70-tallet en debatt om Metodistkirkens forhold til den. Noen opplevde signalene fra Kirkenes Verdensråd som lite i samsvar med det norsk metodisme sto for, og var skeptiske til kursen som ble fulgt av den internasjonale metodismen. Hovedstyret uttrykte i rapporten til Årskonferansen i 1967 at Metodistkirken har det enklere enn mange andre kirkesamfunn

²³⁰ Kristelig Tidende nr. 23, 1970: 4.

²³¹ Kristelig Tidende nr. 24, 1970: 11.

²³² Kristelig Tidende nr. 24, 1970: 11.

siden den, med støtte i arven fra Wesley, ikke hevder sin egen kirkes eksklusivitet. ”Vi vil dermed med åpent hjerte fremdeles ta del i enhver anstrengelse som gjøres gjennom forskjellige kanaler for å fremme enhet i Jesu Kristi kirke på jorden.”²³³

Biskop for Nord-Europa, nordmannen Odd Hagen, som i 1966 ble valgt til president i Metodistkirkens Verdensråd, ga i sin innledningstale til verdenskonferansen uttrykk for at ”dersom vi tar vare på det vesentligste i vår metodistiske arv, vil vår kirke kunne gi viktige bidrag til den totale kristenhet.”²³⁴ Han hevdet videre at det i økumenisk sammenheng er viktig at vi ser realistisk på problemene, slik at økumenikken ikke blir problem, men mulighet, og at den organiske enhet er viktigere enn den organisatoriske.

Ved en rundebordkonferanse på Årskonferansen i 1969 om økumeniske spørsmål kom det i følge referat i KT fram mange ulike syn, men ingen avklaring.²³⁵ Det ble på den ene siden gitt uttrykk for engstelse for det bibelteologiske syn som kom til uttrykk i Kirkenes Verdensråd. Andre hevdet at økumenikken krever konfesjonell selvbevissthet og fordomsfrihet. Biskop Hagen understreket at selv om han var metodist av overbevisning, utelukket det ikke åpenhet overfor andre. KT konkluderte med en forventning om at den nyoppnevnte 10-mannskommisjonen som skulle drøfte kirkens framtidige strategi, også ville behandle Metodistkirkens plass i økumeniske sammenheng både på internasjonalt og nasjonalt plan.²³⁶

På tross av uttrykt skepsis både til Den Katolske Kirke og den økumeniske bevegelse, representert ved Kirkenes Verdensråd, synes Metodistkirken i Norge å ha stått for en åpen og økumenisk holdning i denne tiden både i ord og handling. Brobyggerrollen har den også beholdt med en nær forankring i frikirkebevegelsen kombinert med åpenhet mot den øvrige kristenhet, siden de andre frikirkesamfunnene generelt var mye mer skeptiske både til katolikker og KV enn det Metodistkirken var.

4.7 ARBEID MED NY LOV OM TROSSAMFUNN

I 1951 vedtok Dissentertinget å nedsette en komité som skulle arbeide med Dissenterloven. Bakgrunn for dette var et foredrag av Ragnar Horn om ”Dissenterloven i juridisk belysning”.

²³³ Årboken 1967: 51.

²³⁴ Kristelig Tidende nr. 36, 1966: 448.

²³⁵ Kristelig Tidende nr. 16, 1969: 8.

²³⁶ Kristelig Tidende nr. 16, 1969: 9.

Horn ble med i komiteen sammen med Alf Lier som da var Dissenteringets formann.²³⁷ Det som er verd å merke seg, er at Dissenteringet i 1956 ikke ubetinget ville gå inn for en ren religionsfrihetslov, fordi det ønsket å ”bevare kristendommens særstilling i folket”.²³⁸ Breistein mener at denne uttalelsen er bemerkelsesverdig, men at den er et uttrykk for at Dissenteringet var pragmatisk og mer opptatt av å bevare kristendommens særstilling i folket enn av å gjennomføre prinsippet om religionsfrihet i Norge.²³⁹ Det tilsynsmennene understreket i 1956 på bakgrunn av Dissenteringets møte, var håpet om at Dissenterloven som en særlov skulle oppheves og at ordene dissenter og sekt skulle forvinne fra det norske språk.²⁴⁰ Videre talte de for en lov som ga de frikirkelige de samme rettigheter som andre til å undervise i statens skoler, men altså ikke en ren religionsfrihetslov.

Ragnar Horn ga ved et nordisk frikirkemøte i Stockholm i 1966 uttrykk for en oppfatning som viser at metodister ikke bare har vært prinsippfaste i forhold til statskirkeordningen. En sentral debatt var om de frikirkelige skulle arbeide aktivt for å fjerne Statskirken. Horn var blant de som gikk imot at de frikirkelige skulle engasjere seg i dette, selv om han i prinsippet var imot statskirkesystemet.²⁴¹ Breistein kommer ikke med noen forklaring på standpunktet, men jeg tror det kan ha sammenheng med redselen for avkristning av det norske samfunnet som gjorde seg gjeldende. Det er likevel et paradoks at en kirke som klart forkaster statskirkeprinsippet, ikke tydeligere arbeider for å avskaffe ordningen. Er dette et uttrykk for at metodistene og de andre frikirkelige tross alt var fornøyd med at de hadde oppnådd så mange privilegier i det norske samfunnet, at de levde godt i ly av en statskirke som bevarte landet som et kristent samfunn med forankring i grunnloven, og at statskirkesystemet garanterte den kristne innflytelsen i det norske samfunn?

Det mest omstridte forslaget fra dissenterlovskomiteen var om medlemmer av frikirkesamfunn kunne være kristendoms lærere. Fra statskirkehold ble det hevdet at skolens kristendomsundervisning var kirkens dåpsopplæring, og at det var naturlig at dette ble utført av medlemmer av Dnk. De frikirkelige mente at forskjellen mellom deres og Dnks lære var så liten at det ikke ville by på problemer for dem å undervise etter de gjeldende planer for

²³⁷ Breistein, Trondheim 2003: 300.

²³⁸ Breistein, Trondheim 2003: 301.

²³⁹ Breistein, Trondheim 2003: 301.

²⁴⁰ Årboken 1956: 65.

²⁴¹ Breistein, Trondheim 2003: 303.

undervisning i folkeskolen.²⁴² Dette markerte Ragnar Horn sammen med flertallet i dissenterlovskomiteen, og han gikk inn for at denne muligheten bare skulle gis medlemmer av trossamfunn som lå nær Statskirkens lære.²⁴³ Jeg tolker dette som et vitnesbyrd om at Metodistkirkens agenda ikke primært var allmenn religiøs likestilling, men et engasjement for at alle de evangelisk kristne skulle får de samme rettighetene som de statskirkelige. Det kan også synes som at dette har vært viktigere enn kampen mot statskirkesystemet, som på mange måter kunne være en fordel for de frikirkelige. Da innstillingen fra komiteen kom i 1962, gikk man fra statskirkelig hold til sterkt angrep mot dette punktet. Metodistkirkens tilsynsmenn var imidlertid fornøyd med lovutkastet og mente at den nye loven ville være med å styrke kristendommens sak i Norge på alle fronter.²⁴⁴ Temaet kom opp igjen i tilsynsmennenes rapporter både i 1965 og i 1969, da den nye loven endelig var vedtatt. I 1965 het det med kritikk til Statskirken: ”Vi forstår ikke at man med god samvittighet kan utelukke fra kristendomsundervisningen en så stor kristen lærerflokk som de frikirkelige representerer.”²⁴⁵ I 1969 ble det uttrykt glede over det endelige vedtaket av den nye loven om trossamfunn som man mente ville gi Metodistkirken en mer riktig plass i norsk kirke- og samfunnsliv. Tilsynsmennene tok imidlertid sterk avstand fra det *Vårt Land* redaksjonelt hadde hevdet, at de ikke ville ”råde frikirkelærere til å benytte seg av den juridiske rett de har til å undervise i luthersk kristendom.”²⁴⁶

Spørsmålet om konfesjonsbundet kristendomsundervisning var det delte meninger om, også blant de frikirkelige og innenfor Metodistkirken. I et leserinnlegg i KT i 1969 ble Ragnar Horn kritisert for følgende uttalelse: ”Konfesjonsløs kristendomsundervisning tjener avkristningens sak, ikke frikirkenes.”²⁴⁷ Innsenderen mente at konfesjonell undervisning var sakramentundervisning, og at dette burde bli ivaretatt av de enkelte kirkene. Horns svar var at for han var konfesjonell undervisning ikke sakramentundervisning, og det viktige med kristendomsundervisningen var å føre elevene inn i den kristne tro og ikke bare en undervisning om kristendom. Dette mente han best kunne ivaretas av en konfesjonsbundet kristendomsundervisning som av naturlige grunner måtte være luthersk i Norge.²⁴⁸

²⁴² Breistein, Trondheim 2003: 325.

²⁴³ Breistein, Trondheim 2003: 325.

²⁴⁴ Årboken 1963: 63-64.

²⁴⁵ Årboken 1965: 68.

²⁴⁶ Årboken 1969: 50.

²⁴⁷ Kristelig Tidende nr. 9, 1970: 15.

²⁴⁸ Kristelig Tidende nr. 9, 1970: 15.

Her ser jeg igjen et uttrykk for en pragmatisk holdning. Drivkraften i arbeidet for nye lover og rettigheter synes ikke primært å ha vært ønsket om generell religions- og livssynsfrihet med like stor frihet for alle religiøse organisasjoner, men ønsket for de frikirkelige om å få de samme privilegiene som Dnk, med blant annet rett til å drive kristen påvirkning og rekruttering også i skolen. For meg virker det som at kampen mot statskirkelig eksklusivitet ble supplert med kamp for frikirkelig eksklusivitet. For metodister og de fleste andre frikirkelige var det relativt uproblematisk å undervise i en konfesjonsbundet luthersk kristendomsforståelse, men det gjaldt neppe alle andre.

4.8 OPPSUMMERING

Tiden fra 2. verdenskrig og fram til 1970 var preget av arbeidet med ny lov om trossamfunn og de samarbeidsformene som var knyttet til det. Gjennom stiftelsen av Kirkenes Verdensråd kom også kirkeøkumenikken i funksjon. For metodistene og de andre frikirkelige var ikke motstanden mot statskirkesystemet like sterk som før, og man hadde beveget seg et stykke videre fra en konfrontasjonslinje til dialog. Det kan virke som enhetsbestrebelsene og samarbeidet mellom Metodistkirken og de andre frikirkelige i forhold til Dnk primært var motivert ut fra ønsket om å få en posisjon som trossamfunn i det norske samfunnet på linje med Dnk. Fra metodistisk hold kan det synes som ønsket om å bevare Norge som et kristent samfunn har vært viktigere enn å kjempe for sitt prinsipielle syn i forhold til statskirkeordningen. Dette gir seg blant annet utslag i ønsket om å beholde konfesjonsbundet luthersk kristendomsundervisning i skolen, der bare medlemmer av trossamfunn som lå nær Dnks lære skulle ha rett til å undervise.

Metodistkirken gjorde seg sterkt gjeldende både i stiftelsen av Norges Frikirkeråd og i arbeidet med Lov om trossamfunn, spesielt gjennom Ragnar Horns posisjon både som leder av NFR og medlem av kommisjonen som utarbeidet den nye loven. Ellers var Alf Lier med på å sette metodistisk preg på Kontaktkretsens arbeid ved å være den som sammen med Eivind Berggrav sto som undertegner av skriv som ble sendt ut.²⁴⁹ Brobyggerrollen mener jeg blir tydeliggjort blant annet gjennom den åpenhet mot Den Katolske Kirke som begynte å gjøre seg gjeldende, der Metodistkirken fungerte som et bindeledd gjennom kontakten både med katolikker og de andre frikirkelige.

²⁴⁹ Bloch-Hoell, Oslo 1976: 126.

5 FRA LOV OM TROSSAMFUNN TIL NYE NORGES KRISTNE RÅD

Ved inngangen til 1970-årene var *Lov om trdomssamfunn og ymist anna* for trossamfunn utenfor Statskirken endelig et faktum. Dette innebar en ny situasjon for frikirkesamfunnenes status og økonomi. Det enkelte kirkesamfunn hadde nå krav på et årlig tilskudd fra statskassen tilsvarende det beløpet som ble budsjettert til Dnk pr. medlem. På samme måte skulle de kommunale tilskuddene regnes ut og tilfalle de enkelte menighetene.²⁵⁰ Enda viktigere enn det økonomiske var opplevelsen for de frikirkelige av endelig å være reelt anerkjent som trossamfunn, at man hadde kommet et vesentlig skritt nærmere religiøs likestilling og at ordet dissenter var borte fra det norske lovverket.²⁵¹

Fra 1970 og framover utviklet Norge seg videre mot et stadig mer pluralistisk samfunn. Innvandring fra andre land og andre verdensdeler førte med seg et vidt spekter av ulike religioner og livssyn. I tillegg vokste gruppen av de som ikke ønsket å være tilsluttet noe religions- eller trossamfunn.. Humanetisk Forbund ble etter hvert et av Norges største livssynssamfunn og har nå ca. 70.000 medlemmer.²⁵² For frikirkesamfunnene bød utviklingen på nye utfordringer i forhold til å markere seg i samfunnet og å rekruttere nye medlemmer. De fleste av dem, deriblant Metodistkirken, har opplevd en markert tallmessig tilbakegang de siste tiårene.

Jeg vil her gjøre rede for Metodistkirkens rolle i denne tiden i tilknytning til stiftelsen av Norges Kristne Råd og det senere Nye Norges Kristne Råd. I tillegg vil jeg studere nærmere avtalen mellom Dnk og Metodistkirken, *Nådens fellesskap*, som er den saken som i nyere tid har skapt mest debatt i Metodistkirken i Norge. Jeg vil også behandle samtalene mellom Det norske Baptistsamfunn og Metodistkirken i Norge, som fikk et litt annet utfall enn avtalen med Dnk. Selv om problematikken stat og kirke i første rekke dreier seg om forholdet mellom den norske stat og Dnk, har utfallet av behandlingen også en konsekvens for Metodistkirken og de andre frikirkelige. Dette har utløst meningsytringer fra metodistisk hold som jeg vil gjøre rede for. Jeg vil også, med årbøker og Metodistkirkens publikasjoner som kilder, legge fram det jeg opplever som mest sentralt av det som har stått på den økumeniske dagsorden.

²⁵⁰ Årboken 1970: 24.

²⁵¹ Kristelig Tidende nr. 12, 1969: 3.

²⁵² http://www.human.no/templates/Page_____117.aspx : 26.04.07.

5.1 ØKUMENISK DEBATT OG SAMARBEID I 1970- OG 1980-ÅRENE

Denne perioden ble preget av nye problemstillinger og stor aktivitet på den økumeniske arenaen. Det var fortsatt en viss usikkerhet og engstelse, også blant metodister, når det gjaldt forholdet til den økumeniske bevegelse og Kirkenes Verdensråd. Den karismatiske vekkelse gjorde sitt inntog i norsk kristenhet, og det var debatt og engasjement omkring de økumeniske bønneukene. Grunnlaget for stiftelsen av NKR ble lagt, og norsk metodisme var representert i læresamtalene mellom Metodistkirkens Verdensråd og det Lutherske Verdensforbund.

At ordet økumenikk for mange kunne være problematisk, er nok noe av årsaken til at pastor Juel Nordby, skrev en artikkel i KT om temaet i 1986. Der gjorde han det klart at økumenikk i kristen språkbruk er blitt benyttet om kirkens helhet og enhet, og at det i dag står som en betegnelse for den kristne enhetsbestrebelsen, spesielt den som er knyttet til Kirkenes Verdensråd. I følge Nordby er Metodistkirken en økumenisk kirke, og det er like typisk som at Metodistkirken er en vekkelsens bevegelse og at den forsvare pietistiske holdninger. ”Vår overbevisning er at Jesu Kristi kirke på jord er én, ikke på grunn av læresetninger, gudstjenesteformer eller menighetsorganisasjon, men på grunn av Jesus Kristus.”²⁵³ Artikkelen er en markering av Metodistkirkens plassering i det økumeniske fellesskapet overfor metodistbefolkningen, og dermed også et uttrykk for den metodistiske selvforståelse. Denne økumeniske innstillingen må omsettes i praksis. Metodistkirken har, i følge Nordby, her et unikt bidrag til den norske kristenhet. Hvordan dette har utviklet seg i praksis, handler dette kapitlet om.

5.1.1 Den økumeniske bevegelse

Både den nye loven om trossamfunn og det endrede økumeniske klimaet tror jeg er noe av forklaringen på at Metodistkirkens Årskonferanse i 1971 kunne ha sin åpningsgudstjeneste i Domkirken i Tønsberg. I følge referatet var dette første gang Årskonferansen i Norge samlet seg til nattverd i en luthersk kirke.²⁵⁴ Da konferansen var samlet i Skien to år senere, ble ordinasjonsgudstjenesten søndag formiddag holdt i Skien kirke, også det en ny praksis.²⁵⁵ I forbindelse med Årskonferansen i 1975, som var samlet på Metodistkirkens Folkehøgskole,

²⁵³ Kristelig Tidende nr. 27, 1986: 1.

²⁵⁴ Årboken 1971: 6.

²⁵⁵ Årboken 1973: 51.

Soltun, i Troms, ²⁵⁶ måtte det imidlertid til en departemental overprøving av biskopens avgjørelse for at ordinasjonsgudstjenesten kunne holdes i Skånland kirke.²⁵⁷ Ved Årskonferansen på Mysen i 1976 deltok Dnks biskop Andreas Aarflot i åpningsgudstjenesten.²⁵⁸ At Dnks biskop deltar på denne måten, har i de senere år blitt vanlig praksis. Jeg tar med disse eksemplene for å vise at forholdet mellom Dnk og Metodistkirken på den tiden, sett med metodistiske øyne, utviklet seg til stadig mer gjensidig forståelse og anerkjennelse.

Ved Årskonferansen i 1974 drøftet tilsynsmennene temaet økumenikk i sin rapport. Der ble det referert til den aktuelle debatten om kirkeøkumenikken og Kirkens Verdensråd, og det ble uttrykt glede over at den økumeniske bevegelse hadde forandret de fleste kirkesamfunns innstilling til hverandre i retning av et større fellesskap.²⁵⁹ Samtidig som de mente at det var riktig å være med i Kirkenes Verdensråd, støttet tilsynsmennene følgende uttalelse av biskop Ole E. Borgen: "Metodistkirken står på en klar evangelisk linje!" Det siste tolker jeg som en presisering og et forsøk på å berolige de av metodistene som var engstelige for en del teologiske utspill fra Kirkenes Verdensråd. På bakgrunn av de økumeniske spørsmålene som ble reist ved Årskonferansen, foreslo Hovedstyret at en egen uttalelse om økumenikk skulle bli lagt fram ved neste Årskonferanse.²⁶⁰ Rapporten ble lagt fram i 1975 med tittelen "Metodistkirkens plass i felleskirkelig sammenheng".²⁶¹ Den inneholdt en bibelsk begrunnelse for økumenikk og en redegjørelse for sammenhengen mellom metodistisk teologi og økumenikk. I tillegg ga den en oversikt over den økumeniske bevegelse og Metodistkirkens tilknytning til den. Rapporten konkluderte med et ønske om å ta vare på den økumeniske aktiviteten innen kirken og fortsatt vedkjenne seg posisjonen som en brobyggerkirke mellom frikirkene og den lutherske kirke. Samtidig må kirken bevare sin konfesjonelle bevissthet, selvstendighet og sitt teologiske fundament.²⁶² Etter min oppfatning stemmer dette med arven fra Wesley, og det er slik kirken i tiden etter dette har opptrådt i økumeniske fora og økumenisk dialog. Brobyggerrollen kommer blant annet til uttrykk i samarbeidet med Dnk om *Nådens fellesskap* som vil bli behandlet senere.

²⁵⁶ Kristelig Tidende nr. 18/19, 1975: 1.

²⁵⁷ Jeg var selv involvert i begge disse sammenhengene, da jeg i 1973 ble ordinert til diakon, som den gang var den første av to presteordinasjoner, og i 1975 ble ordinert til eldste.

²⁵⁸ Kristelig Tidende nr. 18/19, 1976: 1.

²⁵⁹ Årboken 1974: 56.

²⁶⁰ Årboken 1974: 78.

²⁶¹ Årboken 1975: 70.

²⁶² "Metodistkirkens plass i felleskirkelig sammenheng", Oslo 1975.

5.1.2 Den karismatiske vekkelser

Et sentralt fenomen innen kristenheten i 1970-årene var den karismatiske vekkelser. Denne vekkelser fikk også oppmerksomhet innen Metodistkirken. Det som gjør vekkelser interessant i denne sammenhengen, er dens tverrkirkelige preg som gjorde den til en del av den økumeniske virkeligheten i Norge. Tilsynsmennene belyste temaet i 1971 med beskrivelse av situasjonen og understrekning av betydningen av at alt må skje til menighetens oppbyggelse og Guds rikes fremme.²⁶³ Rapporten gir inntrykk av at vekkelser opplevdes som en utfordring for Metodistkirken. Samtidig som de ønsket å unngå splittelse og få tatt vare på det beste i vekkelser, ville tilsynsmennene ikke gi plass for det som ble oppfattet som usunne elementer. Slik jeg har forstått det, klarte kirken rimelig godt å gjennomføre dette, selv om noen menigheter opplevde utmeldelser på grunn av medlemmers opplevelse av en avvisende eller lunken holdning til vekkelser. Det var også enkelte prester som meldte seg ut og fant sin plass i andre sammenhenger, hovedsakelig fordi de ikke fant det riktig å døpe barn.²⁶⁴ Møter og konferanser samlet deltakere fra alle avskygninger av kirkelandskapet, også fra Dnk, og et samlingssted for mange, også metodister, var de årlige sommerstevnene i Sarons Dal, der også metodistpastorer var med som predikanter.

Så vidt jeg har forstått, ble aldri Metodistkirken i Norge offisielt en del av den karismatiske bevegelsen – på tross av dens tverrkirkelige profil. Jeg tror årsaken blant annet ligger i at den tok avstand fra det som opplevdes som en polarisering mellom ”tradisjonelle” kristne og åndsdopte kristne. Ellers engasjerte kirken seg, slik jeg har forstått det, etter hvert mer i retning av kirkeøkumenikk, mens den karismatiske vekkelser lå nærmere den allianseøkumeniske tradisjonen.

5.1.3 Debatt om Stat og Kirke

Debatten om stat og kirke er ikke primært et økumenisk tema. Begrunnelsen for likevel å skrive om den her, ligger i at norsk felleskirkelig samarbeid hele tiden vil ha sine rammebetingelser knyttet til hvilket forhold det er mellom stat og kirke. På midten av 1970-tallet ble det foretatt en offentlig utredning om forholdet mellom Stat og Kirke, og flertallet i utvalget gikk inn for at kirken skulle skilles fra staten. Begrunnelsen var at man fant det prinsipielt galt at ett av flere trossamfunn her i landet skulle ha en særstilling og bli styrt av

²⁶³ Årboken 1971: 23.

²⁶⁴ Dysjeland, 1987: 23.

Staten. Mindretallets begrunnelse for ønsket om å beholde statskirken, var blant annet troen på at denne ordningen ville være med på å bevare religionsfriheten i landet, og at et skille mellom stat og kirke ville resultere i en kirke med lavere takhøyde.²⁶⁵

Gjennom NFR var Metodistkirken høringsinstans, i tillegg til at Hovedstyret oppnevnte et eget utvalg til å vurdere den offentlige utredningen. Utvalget mente at statskirkeordningen var ubibelsk, at kirken og menigheten først og fremst var et åndelig samfunn, og at ingen myndighet utenfor den hadde rett til å gripe inn i dens indre liv og misjonerende aktivitet.²⁶⁶ Det hevdet også at konsekvensen av overgang fra statskirke til en fri folkekirke, måtte bli oppløsning av Grunnlovens § 2, 2. På den andre siden mente utvalget at en slik forandring også ville fjerne det konstitusjonelle grunnlaget for kristendommens særstilling i Norge, noe de mente ikke var etter de frikirkeliges ønske. Likevel hevdet utvalget at det var rett å sikre ikke-kristne trossamfunn og borgere uten tilknytning til trossamfunn alle rettigheter uten å bli diskriminert.²⁶⁷ Med dette støttet Metodistkirken flertallet i den offentlige utredningen, som gikk inn for skille mellom kirke og stat. Det er imidlertid verdt å merke seg at utvalget likevel ved framlegget av høringen i Årskonferansen uttrykte et ønske om å beholde det kristne grunnsyn grunnlovfestet, og at det fortsatt burde være kristendomsundervisning i skolen.²⁶⁸ Etter min tolkning, blir et slikt synspunkt inkonsekvent sett med dagens øyne. Jeg ser det også, i tråd med det som er skrevet tidligere, som uttrykk for at det fra metodistisk hold var et ønske om å oppnå alle de privilegiene Dnk hadde, men ikke like stor vilje til å gi de samme rettighetene til andre religioner og livssyn, selv om det ble uttalt i dokumentet.

Innen Metodistkirken har det vært ulike meninger, og man har heller ikke vært helt konsekvent i forhold til det prinsipielle synet på statskirkeordningen. Tilsynsmann Gustav Søyland, som også var sekretær for Norges Frikirkeråd, uttalte i KT at ”Vi bør ikke være med i hylekoret som krever statskirken oppløst.”²⁶⁹ Biskop Ole E. Borgen på sin side hevdet at ”Statskirkeordningen er uten tvil en særbehandling av den lutherske kirke.” Han ønsket en fri luthersk kirke velkommen og trodde ikke at Metodistkirken ville tape på en oppløsning av Statskirken, selv om kristendomsundervisningen ville falle bort i skolen.²⁷⁰ Pastor Harald

²⁶⁵ Kristelig Tidende nr. 23, 1975: 4.

²⁶⁶ Årboken 1976: 159.

²⁶⁷ Årboken 1976: 159.

²⁶⁸ Årboken 1976: 55.

²⁶⁹ Kristelig Tidende nr. 23, 1975: 4.

²⁷⁰ Kristelig Tidende nr. 23, 1975: 1.

Larsen uttalte på NFRs årsmøte at ”de frikirkelige burde foretrekke en konfesjonell kristendomsundervisning på luthersk basis framfor en utvannet religionsundervisning.”²⁷¹

På tross av flertallsinnstillingen resulterte det ikke i skille mellom stat og kirke, og i 1981 ble Stortingsmelding nr. 40: *Om stat og kirke* vedtatt av et nesten enstemmig Storting. Konklusjonen var at statskirken skulle bestå, men den ble lovet gjennomgripende reformer.²⁷² Metodistkirkens tilsynsmenn fant det underlig at statskirkens ledere ikke hadde kommet lengre i arbeidet med å avklare kirkens forhold til staten, sett på bakgrunn av alle konflikter som hadde vært mellom stat og kirke.²⁷³ I en uttalelse til Stortingets Kirke- og undervisningskomite, forfattet av Peder Borgen, oppfordret Hovedstyret komiteen om å arbeide videre med ønskemålene som kirken hadde lagt fram i sin uttalelse til utredningen i 1975. Uttalelsen la vekt på at Lov om trossamfunn måtte gjelde alle trossamfunn, inkludert Dnk. Navnet *Den norske kirke* burde endres, og saker som gjaldt trossamfunn utenfor Dnk, burde overføres fra Justisdepartementet til Kirke- og undervisningsdepartementet. I tillegg ble det gitt uttrykk for at alle trossamfunn måtte få den samme rett til Folkeregisterets navnelister som Dnk hadde. Ved den samme Årskonferansen var det en egen panelsamtale om emnet stat og kirke, der temaet ble belyst fra ulike synsvinkler, uten at det i følge Årboken blir gitt noen konklusjon.²⁷⁴

Dette mener jeg illustrerer at Metodistkirken har stått og kanskje fortsatt står i et ambivalent forhold til Dnk, og det er i tråd med den konklusjonen jeg trakk i kapittel 4. På den ene siden er kirken på prinsipielt grunnlag sterkt kritisk til statskirkeordningen som sådan og til de privilegiene det har ført med seg for Dnk. På den andre siden ønsker Metodistkirken seg de samme privilegiene selv og er ikke fullt så prinsipiell på vegne av religioner og livssyn med større avstand til den lutherske lære. Å bli anerkjent av Dnk og få posisjoner på lik linje med den, synes å ha vært viktigere enn det prinsipielt betenkelige med både en luthersk forankring i grunnloven og luthersk konfesjonsbundet kristendomsundervisning. Jeg finner det derfor naturlig å antyde spørsmålet om motivasjonen for metodistisk økumenikk er like mye basert på ønsket om posisjon og anerkjennelse som på ønsket om religionsfrihet og religiøs likestilling og bønner om ”at de alle må være ett”.

²⁷¹ Kristelig Tidende nr. 7, 1976: 2.

²⁷² Årboken 1981: 76.

²⁷³ Årboken 1981: 77.

²⁷⁴ Årboken 1981: 52.

5.1.4 Fellesmøter og økumeniske bønneuker

I januar ble de tradisjonelle fellestemøtene holdt over hele landet i evangeliserende vekkelsemøtestil. Disse har stort sett hatt deltakelse fra de frikirkelige, men noen steder har også Dnk som sådan og frie organisasjoner innenfor Dnk vært med. Ellers ble det arrangert to ulike bønneuker på den tiden, en i regi av Den Evangeliske Allianse og en i forbindelse med Bønneuken for kristen enhet. Bruker vi de ulike økumeniske betegnelsene, står den første i allianseøkumenisk tradisjon, mens den siste er knyttet til kirkeøkumenikk. Som nevnt i innledningen, har Metodistkirken tradisjonelt alltid vært en aktiv deltaker i alle disse sammenhengene. KT hadde i 1975 reportasjer fra begge bønneukene som hadde hatt god oppslutning og aktiv deltakelse fra metodistisk hold i Oslo.²⁷⁵ I en reportasje sakset fra bladet *Vår Kirke*, utgitt av Oslo Indremisjon, het det at man aldri ville komme dit at alle kristne var enige om alt som gjaldt deres tro. ”Kristen enhet er da heller ikke at vi underslår reelle motsetninger, men at vi lærer oss å elske dem vi er uenige med.”²⁷⁶ Sett i lys av den metodistiske hjertereligion, vil, etter min oppfatning, slike synspunkter passe godt sammen med en slik holdning.

At det skulle bli arrangert to felleskristne bønneuker omtrent på samme tid, har fra mange hold blitt oppfattet mer som splittende enn som styrkende i forhold til ønsket om enhet blant de kristne. I KT i 1976 uttrykte metodistpastor John Barth Johannesen, som hadde engasjert seg sterkt i Bønneuken for kristen enhet, det slik: ”Økumenikken i Norge har hatt framgang, men vi har et langt stykke igjen.”²⁷⁷ Hans sterke ønske var at alle kirker og kristne organisasjoner skulle slutte opp om én felles bønneuke. Dette mente han ble hindret av at det var kirkesamfunn som ikke ønsket å delta sammen med Den romers katolske kirke. Et hovedpoeng for Barth Johannesen var at samarbeidet la vekt på bønn, og at alle kirkesamfunn ble respektert for sitt syn uten å måtte oppgi sitt eget. For Metodistkirken har dette, ut fra dens grunnholdning, alltid vært mulig. Andre kirkesamfunn opplevde avstanden for stor i forhold til enkelte kirkesamfunn til at det var mulig for dem å delta i et slikt fellesskap. Historien viser imidlertid at dette har vært en prosess, og i dag er det mulig å samles på en nye bredere basis.

²⁷⁵ Kristelig Tidende nr. 5, 1975: 1 + 4.

²⁷⁶ Kristelig Tidende nr. 5, 1975: 4.

²⁷⁷ Kristelig Tidende nr. 2, 1976: 1.

5.1.5 Mot et norsk kristent fellesråd

I 1976 vedtok Kontaktkretsen et forslag til grunnregler for et norsk kristent fellesråd. Pastor Arnold Madsen i Metodistkirken var da Kontaktkretsens formann. Rådet skulle arbeide for større forståelse og dypere åndelig enhet mellom kristne samfunn her i landet og for å styrke trossamfunnenes stilling i samfunnet.²⁷⁸ Rådets endelige navn ble Norsk fellesråd av evangeliske trossamfunn, og Metodistkirkens Hovedstyre godkjente grunnreglene i 1976.²⁷⁹ Medlemmer i rådet var Dnk sammen med de fleste evangeliske trossamfunn.²⁸⁰ Dette var en parallell organisasjon til NFR, som primært tok seg av de rent frikirkelige sakene i forhold til myndighetene.

I statuttene for Fellesrådet het det at andre evangeliske trossamfunn kunne bli tatt opp som nye medlemmer, hvis alle medlemmene var enige.²⁸¹ I 1981 ble dette aktualisert da biskop Andreas Aarflot i Dnk ga uttrykk for ønsket om å få med Den Katolske Kirke i et nasjonalt kirkeråd i Norge.²⁸² Noen kirker, deriblant Metodistkirken, kunne tenke seg å inkludere Den Katolske Kirke i Fellesrådet, men dette ble hindret av at flere kirkesamfunn i Fellesrådet hadde gitt beskjed om at dette ville utelukke medlemskap fra deres side.²⁸³ Pastor Arnold Madsen uttalte i den forbindelse at han trodde at Metodistkirkens Årskonferanse ville gått inn for et Nasjonalt Kirkeråd der Den Katolske Kirke var med. Dette mente han var i tråd med metodistisk ånd og John Wesleys ord om at han gjerne ville alliere seg med enhver Kristi soldat. ”Vi har ikke bare en tro, en dåp og en Herre, men også en hellig strid.”²⁸⁴

Mulighetene for et slikt fellesskap var ikke til stede i de eksisterende felleskirkelige råd, men et kirkeråd av en slik kategori fikk vi her i landet da NKR så dagens lys i 1992.²⁸⁵ Da var Den Katolske Kirke med, men flere av de evangeliske kirkesamfunnene som Metodistkirken tradisjonelt har samarbeidet med, holdt seg utenfor. Metodistkirken var nødt til å foreta en økumenisk prioritering ved å velge vekk noen til fordel for andre i dette samarbeidet. Jeg har likevel ikke inntrykk av at dette skapte problemer i forhold til de andre frikirkelige i NFR.

²⁷⁸ Kristelig Tidende nr. 9, 1976: 1.

²⁷⁹ Årboken 1977: 71.

²⁸⁰ Årboken 1977: 78.

²⁸¹ Årboken 1977: 78.

²⁸² Kristelig Tidende nr. 23, 1981: 1.

²⁸³ Kristelig Tidende nr. 23, 1981: 7.

²⁸⁴ Kristelig Tidende nr. 23, 1981: 7.

²⁸⁵ Årboken 1992: 15.

5.1.6 Læresamtaler mellom Metodistkirken og Den Lutherske kirke

I oktober 1981 var Oslo møtested for en internasjonal kommisjon oppnevnt av Metodistkirkens Verdensråd og Det Lutherske Verdensforbund. Professor Peder Borgen representerte Metodistkirken i Norge.²⁸⁶ Hensikten med samtalene var ”å fremme gjensidig forståelse og respekt mellom lutheranere og metodister både når det gjelder likheter og ulikheter i syn.”²⁸⁷ Det var også å finne områder der det kristne fellesskap mellom de to kirkefamilier kunne komme til uttrykk. Kommisjonens rapport *Kirken, nådens samfunn* konkluderte med at kirkene skulle ta de skritt som var nødvendige for å opprette fullt nattverdfellesskap. Dette siste ble ikke støttet av det norske lutherske medlemmet av kommisjonen, Lars Østnor. Hans begrunnelse for dissens var at det ennå ikke var tilstrekkelig teologisk grunnlag for å ta et slikt skritt som fullt nattverdfellesskap ville innebære.²⁸⁸ I en egen rapport skrev han: ”Den lutherske bekjennelse krever at fullt fellesskap om nådemidlene bygger på lærekonsens. Ettersom dette ennå ikke foreligger mellom våre kirker, må den teologiske samtale fortsette.”²⁸⁹ Kommisjonen var imidlertid enstemmig i anbefalingen om at kirkene offentlig skulle ordne med utveksling av pastorer i prekestolene og ”vise hverandre gjestfrihet ved å delta i hverandres nattverdfeiring.”²⁹⁰

Metodistkirken i Norge ga ved Årskonferansen i 1986 sin støtte til rapportens konklusjoner som innebar økt utveksling av predikanter kirkesamfunnene imellom, et utvidet og gjensidig nattverdfellesskap og et sterkere arbeid for at alle kirkesamfunn skal være uavhengige av og stå likt overfor staten.²⁹¹ For Metodistkirken ga rapporten grunnlag til å utfordre Dnk og Den Evangelisk Lutherske Frikirke til økt utveksling av predikanter og fullt nattverdfellesskap.²⁹² I følge Peder Borgen ønsket ikke Metodistkirken en kirke-sammenslutning, men en gjensidig anerkjennelse av likestilte kirkesamfunn.²⁹³ På bakgrunn av dette kan det virke underlig at Borgen 10 år senere, som jeg vil komme tilbake til, uttalte seg så kritisk i forhold til avtalen mellom Den norske kirke og Metodistkirken i Norge, *Nådens fellesskap*.²⁹⁴

²⁸⁶ Kristelig Tidende nr. 24, 1981: 1.

²⁸⁷ Årboken 1986: 135.

²⁸⁸ Årboken 1986: 136.

²⁸⁹ Østnor, Oslo/Uppsala 1990: 164.

²⁹⁰ Årboken 1986: 135.

²⁹¹ Årboken 1986: 91 og 59.

²⁹² Kristelig Tidende nr. 21/22, 1986: 3.

²⁹³ Kristelig Tidende nr. 21/22, 1986: 11.

²⁹⁴ Borgen, Peder, Trondheim 1995: 20

Rapporten ble også behandlet Kirkemøtet for Dnk i 1986, og i samsvar med Østnors dissens ble det konkludert der at tiden ennå var inne til å opprette fullt fellesskap om ord og sakrament.²⁹⁵ Man mente at det ikke var tilstrekkelig læremessig konsensus for å kunne etablere et fullt kirkefellesskap. Dermed ble det ingen avtale. Kirkemøtet ønsket likevel at dialogen måtte fortsette fram mot større økumenisk bevissthet i forholdet mellom kirkene.

At Metodistkirken og Dnk konkluderte forskjellig, tror jeg har sammenheng med ulik forståelse av hvilke krav som må oppfylles for økumenisk enhet. Mens metodistene i wesleyansk tradisjon primært har lagt vekt på hjertets enhet, har lutheranerne en tradisjon med sterkere markering av læremessig enighet. Dette vil bli utdypet nærmere i kapitlet om *Nådens fellesskap*.

5.2 NORGES KRISTNE RÅD

Behov for et kirkelig råd med en bredere basis enn det NFR og Fellesrådet kunne gi, ble etter hvert tydeligere, siden ingen av disse rådene klarte å inkludere alle kristne kirkesamfunn i Norge. Støtte til dette ble fra metodistisk hold blant annet gitt i tilsynsmennenes rapport i 1991. De mente at dannelsen av et slikt råd ville være en milepæl i norsk kirkehistorie og håpet det kunne bli realisert i løpet av et par års tid. At de også mente at dette var på høy tid, viser følgende uttalelse: ”Det felleskirkelige arbeid i Norge har altfor lenge latt seg styre av noen få som ikke vil.”²⁹⁶ Dette må oppfattes som et hint til de som de mente hindret en slik mulighet. I 1992 gikk Årskonferansen offisielt inn for stiftelsen av Norges Økumeniske Råd. Det ble også vedtatt at man ønsket at rådet skulle få navnet Norges Kristne Råd (NKR), da de mente ordet økumenisk ikke var godt nok kjent i befolkningen.²⁹⁷

I 1993 rapporterte Hovedstyret til Årskonferansen at NKR var blitt stiftet den 14. desember 1992. Følgende medlemmer var med: Den norske kirke, Den Katolske Kirke, Frelsesarmeen i Norge, Det norske Baptistsamfunn, Det norske misjonsforbund og Metodistkirken. Den evangelisk lutherske frikirke ble også etter hvert med²⁹⁸, mens Pinsebevegelsen og De frie evangeliske forsamlinger valgte å holde seg utenfor.²⁹⁹ Rådet fikk etter hvert flere medlemmer

²⁹⁵ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 9.

²⁹⁶ Årboken 1991: 8.

²⁹⁷ Årboken 1992: 94.

²⁹⁸ Kristelig Tidende nr. 18, 1993: 12.

²⁹⁹ Årboken 1993: 15.

og endret statuttene i 1994 i samsvar med det, slik at også økumeniske organisasjoner i Norge ble inkludert.³⁰⁰

På det første ordinære rådsmøtet den 21. september 1993 ble pastor Lars-Erik Nordby fra Metodistkirken valgt til NKRs første leder. KT betegner det som en fjær i hatten både for Nordby og Metodistkirken at hans kandidatur ble lansert fra ikke-metodistisk hold.³⁰¹ Det samme bladet hadde et lengre intervju med Nordby der han klargjorde både det nye rådets formål og oppgaver og dets forhold til Norges Frikirkeråd.³⁰² Hans programerklæring var at rådet måtte bidra til at økumenikk ble mer enn noe som engasjerte enkelte kirkeledere på topplan. ”Vi må få økumenikken ned på grasrota, slik at menighetene lokalt kan ha glede av hverandre.” I tillegg hevdet han at viktige oppgaver for NKR var opinionsdannelse både overfor myndighetene og det offentlige og synliggjøring av norsk kristenhet i den store sammenhengen. På spørsmål om hvordan han så på at Norges største frikirkesamfunn, Pinsebevegelsen, og noen andre kirkesamfunn ikke ønsket å være med, svarte han at det var viktig at hvert kirkesamfunn gjorde det de hadde tro for og ikke ble tvunget til noe de syntes var vanskelig, men at NKR likevel besto av den overveiende delen av kristenheten i Norge. Han mente videre at så lenge statskirkesystemet består, har NFR sin berettigelse for å ta seg av de rent frikirkelige sakene. Nordbys visjoner og ønsker for NKR var, i følge KT, i god økumenisk og metodistisk ånd: ”At vi som kristne og kirkesamfunn skal lære hverandre bedre å kjenne, bli glad i hverandre, og ikke minst stå sammen i konkrete saker i hverdagen der hvor det er mulig.”³⁰³

Et av NKRs første konkrete prosjekt var tanken om å lansere en felleskirkelig salmebok. I følge Nordby ville et slik samarbeid mer enn mange ord kunne styrke den økumeniske ånd i lokalmenigheter over hele Norge.³⁰⁴ Tilsynsmennene betegnet dette som en synliggjøring av at NKR har vist vilje til å få økumenikken ut på lokalplanet.³⁰⁵ Hovedstyret sa i sin rapport at de ville bidra til at Metodistkirken også videre kunne ha innflytelse på NKRs arbeid.³⁰⁶

³⁰⁰ Årboken 1994: 19.

³⁰¹ Kristelig Tidende nr. 18, 1993: 1.

³⁰² Kristelig Tidende nr. 18, 1993: 12.

³⁰³ Kristelig Tidende nr. 18, 1993: 12.

³⁰⁴ Kristelig Tidende nr. 8, 1994: 1.

³⁰⁵ Årboken 1994: 6.

³⁰⁶ Årboken 1994: 15.

Sett fra Metodistkirkens side har NKR og NFR utfylt hverandre, og Metodistkirken har gjort seg sterkt gjeldende i begge organisasjonene. I følge tilsynsmennene var det god kommunikasjon mellom rådene ved at de hadde hver sine hovedansvarsområder og gjensidig informerte hverandre.³⁰⁷ De mente at så lenge alle kirkesamfunn ikke kunne samles i ett råd, var den daværende situasjonen den beste. Samtidig understreket tilsynsmennene at det viktigste arbeidet skjedde på lokalplanet, og at det var opp til de enkelte menighetene å leve opp til det Metodistkirken alltid hadde vært kjent som: Brobyggerkirken. Igjen ser vi en understrekning av det Metodistkirken har ønsket å markere som sin identitet og profil.

NKR var sentral i hovedmarkeringen av tusenårsjubileet for kristningen av Norge på Moster i 1995.³⁰⁸ Metodistkirkens hovedstyre ga i 1999 sin støtte til et nytt felleskirkelig salmebokprosjekt i regi av NKR,³⁰⁹ og i år 2000 tok NKR initiativet til og organiserte feiringen av 2000 års jubileet for Jesu fødsel. Dette arrangementet fikk enkelte steder et sterkt lokalt økumenisk preg, og det ble synliggjort ved at jubileumskomiteen i Arendal, ledet av pastor Vidar S. Bjerkseth i Metodistkirken, fikk årets økumenikkpris.³¹⁰ Økumenikkprisen ble hvert år delt ut til mennesker, organisasjoner eller institusjoner som hadde gjort en innsats for det lokale økumeniske arbeidet i Norge.³¹¹ Ellers startet NKR prosjektet *10 året mot vold*, der pastor Knut Refsdal fra Metodistkirken fikk en sentral oppgave.³¹²

Fram til 2002 var Lars-Erik Nordby leder av NKR og satte som metodist preg på virksomheten. Det lokale preget som han ønsket for det økumeniske arbeidet, kom til uttrykk flere steder. For eksempel dannet man i Haugesund organisasjonen Haugesund Økumeniske Råd (HØR) med deltakelse av alle kirkesamfunn knyttet til NKR. Der har det dessuten utviklet seg en tradisjon med felles gudstjeneste 2. Pinsedag på Krosshaugen, hvor det står et steinkors fra den aller første kristne tid i Norge, korsvandring i påsken og gudstjeneste på 2. Påskedag. Nevnes kan også at da Trondheim by feiret sitt 1000 års jubileum i 1996, var metodistpastoren, Ivan Chetwynd, gjennom en deltidsstilling som medarbeider i *Stiftelsen Nidaros: Kirkelig sentrum gjennom 1000 år*, en aktiv deltaker i komiteen som forberedte to økumeniske gudstjenester.³¹³

³⁰⁷ Årboken 1997: 7.

³⁰⁸ Årboken 1996: 12.

³⁰⁹ Årboken 1999: 16.

³¹⁰ Årboken 2000: 5.

³¹¹ Brobyggeren nr. 6/7, 2000.

³¹² Årboken 2002: 16.

³¹³ Kristelig Tidende nr. 11, 1996:

NKR's virksomhet har vært kontroversiell, også for metodister. Det viser blant annet et forslag om utmelding av rådet som ble lagt fram av pastor Jan Petter Walaas ved Årskonferansen i 2003. Bakgrunnen var at en delegasjon av kirkeledere fra NKR, deriblant en av Metodistkirkens tilsynsmenn, hadde reist til Midt-Østen for å ha samtaler med ledere på begge sider av konflikten mellom israelere og palestinere. I følge Walaas hadde delegasjonens medlemmer vært fullstendig tause i møtet med president Arafat når det gjaldt å påpeke det som var kjernen i konflikten: selvmordsaksjonene som ytterliggående palestinske grupper utøvde på israelsk territorium for å ramme sivile. Dette mente Walaas at Arafat sto ansvarlig for og kunne stanse hvis han ville. Delegasjonens leder, baptisten Billy Taranger, forsvarte dette med at "Når vi møter en president, er det ikke vi som setter dagsorden, men han selv." Taranger mente at det ikke var nødvendig å ta opp temaet, for dette hadde Arafat hørt så mange ganger før. Walaas karakteriserte det som en feig opptreden som kunne oppfattes som en støtte for palestinere. På den bakgrunn la han fram forslag om å melde Metodistkirken ut av NKR.³¹⁴ I følge referatet fikk forslaget ikke Årskonferansens støtte.³¹⁵

Selv om pinsevevenene fortsatt holdt seg utenfor, ble NKR et stadig bredere og viktigere organ for norske kirkesamfunn, og rådet fikk stadig sterkere innflytelse. Samarbeidet med NFR ble også sterkere da organisasjonene flyttet inn under samme tak i Kirkens hus i Oslo. Fra metodistisk side var det et håp at NKR etter hvert skulle bli en paraplyorganisasjon for alle kirkesamfunn, og at NFR skulle bli integrert i dette.³¹⁶ NFR ønsket også et nærmere samarbeid med NKR gjennom en samarbeidsavtale. Man innså at den dobbelkjøringen som fant sted det, var upraktisk. Dette har Metodistkirken stilt seg bak og vært en pådriver for, i det den hele tiden har ønsket en bredest mulig basis for det økumeniske samarbeidet.³¹⁷

5.3 NÅDENS FELLESSKAP

Den mest kontroversielle saken for Metodistkirken på det økumeniske området har sannsynligvis vært avtalen om *Nådens fellesskap*. Jeg vil derfor gi den en relativt omfattende behandling. Det gjelder også fordi jeg mener debatten rundt avtalen gjenspeiler et mer nyansert syn på økumenisk samarbeid innen Metodistkirken i Norge enn det som har kommet

³¹⁴ Årboken 2003: 47-49.

³¹⁵ Årboken 2003: 116.

³¹⁶ Årboken 2002: 15-16.

³¹⁷ Årboken 2002: 16.

fram så langt, og at avtalen styrker Metodistkirkens rolle som kirkelig brobygger. Jeg vil først gjøre rede for bakgrunn og mandat for arbeidet med avtalen. Deretter vil jeg drøfte nærmere avtalens innhold. Videre vil jeg si noe om den debatten avtalen skapte innen Metodistkirken og hvordan den har blitt evaluert noen år etter at den ble undertegnet.

5.3.1 Bakgrunn og mandat

Selv om resultatet ikke ble et fullt eller utvidet kirkefelleskap i Norge, la rapporten fra de internasjonale læresamtalene mellom Det Lutherske Verdensforbund og Metodistkirkens Verdensråd som avsluttet sitt arbeid i 1986, et godt grunnlag for utvidet samarbeid og fortsatt dialog mellom de to kirkene. Dette er noe av bakgrunnen for at det i 1991 ble opprettet en metodistisk-luthersk samtalegruppe på norsk grunn. Gruppen, som besto av fire representanter fra hver av kirkene, konstituerte seg med Lars-Erik Nordby som leder for Metodistkirkens delegasjon og Steinar Moe som leder for Dnks representanter. Den fastsatte selv sitt mandat på følgende måte: ”Samtalegruppen vil undersøke i hvor stor grad det hersker enighet mellom kirkene, og hvilke praktiske konsekvenser som kan trekkes på denne bakgrunn”. Gruppen så det videre som sin oppgave å ”begrunne og foreslå egnede synlige uttrykk for den enhet som er gitt oss i Kristus”.³¹⁸

Dokumentet slår fast at kirkene allerede er i omfattende samarbeid med hverandre gjennom ulike samarbeidsorgan både internasjonalt, nasjonalt og lokalt, og at det i mange land har vært ført offisielle læresamtaler mellom lutheranere og metodister. Blant annet har den svenske dialogen hatt stor betydning for samtalene i Norge.³¹⁹ Gruppen tok utgangspunkt i at man var samlet om konklusjonene fra den internasjonale dialogen i dokumentet *Kirken – Nådens samfunn* vedrørende Skriftens autoritet, frelse av nåde ved tro og kapitlene om Kirken og Kirkens oppdrag.³²⁰ Gitte tekstavsnitt i dette dokumentet og i den svenske samtalerapporten har samtalegruppen innlemmet i sitt eget dokument som direkte supplement.

³¹⁸ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 4.

³¹⁹ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 5-6.

³²⁰ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 11-12.

5.3.2 Avtalens innhold

Gruppen konsentrerte seg primært om temaene dåp, nattverd og kirkelig embete. Den mente at disse temaene var av avgjørende betydning for gjensidig anerkjennelse og utvidet samarbeid.³²¹ Et hovedmål for samtalene har, i følge gruppen, vært ”For at verden skal tro”.

Gruppen er av den oppfatning at de enorme utfordringer som det moderne, sekulariserte samfunn skaper for Jesu Kristi kirke, gjør det maktpåliggende, så langt det er mulig, å stå sammen i tro og tjeneste og finne egnede former for samarbeid.³²²

Dåp

Det har populært vært sagt fra metodistisk hold at mens lutheranerne døver barna for å gjøre dem til Guds barn, gjør metodistene det fordi de er Guds barn. Mens lutheranerne legger frelse i dåpen og understreker dens absolutte nødvendighet, kan det synes som dåpen i metodistisk sammenheng mer er å betrakte som en symbolsk handling. Ut fra dette fortøner de to kirkenes dåpssyn seg som veldig forskjellige, selv om begge praktiserer barnedåp. Går man imidlertid til hva John Wesley selv har sagt om dåpen og hva nyere metodist-teologisk forskning har kommet fram til, kan det se ut som avstanden er mye mindre i forhold til luthersk teologi. Her viser rapporten til *By Water & The Spirit*, et studiedokument om metodistisk dåpsforståelse som ble endelig behandlet ved metodistenes generalkonferanse i 1996. Der heter det:

In baptism God offers and we accept the forgiveness of our sin (Acts 2:38). With the pardoning of sin which has separated us from God, we are justified—freed from the guilt and penalty of sin and restored to right relationship with God. This reconciliation is made possible through the atonement of Christ and made real in our lives by the work of the Holy Spirit.³²³

Slik jeg forstår det, går dette dokumentet langt i å knytte både syndsforlatelse, rettfærdiggjørelse og formidling av tro til dåpshandlingen. Dette er i tråd med det Ole E. Borgen, Wesleyforsker og tidligere biskop for Metodistkirken i Nord-Europa, har understreket: ”Wesley mente at Gud gjennom Den Hellige Ånd bruker dåpen som et middel

³²¹ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 12.

³²² *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 14.

³²³ *By Water & The Spirit*, Nashville 1996: 14 (www.gbod.org/worship/images/water&spirit.pdf: 02.05.07)

til å skape rettferdiggjørelse og begynnelsen på det nye livet i Gud, et liv som så skal utvikle seg og vokse fram til den fulle og ansvarlige modenhet.”³²⁴

I en oppgave om *Nådens fellesskap* fra 1996 bruker Siri Milje Magnussen dåpen som en nøkkel for å forstå Wesley's teologi, og mener det eksisterer et wesleyansk paradoks.³²⁵ Paradokset består i at Wesley på den ene siden hevder betydningen av barnedåpen der han mener det skjer en ny fødsel, mens han på den andre siden forkynner en ny fødsel som leder til omvendelse. I følge Magnussen behøver ikke dette å være noen motsetning. Vi kan falle fra den nåden vi fikk i dåpen og trenger derfor omvendelse og ny fødsel. Det blir da en spenning mellom tanken om en ny fødsel i dåpen og betydningen av bevisst omvendelse i voksenalder, noe som er tydelig gjennom hele metodismens historie.³²⁶ Jeg tror hun har rett i dette, selv om jeg mener at understrekningen av omvendelsens betydning har blitt nedtonet de siste årene innen norsk metodisme.

Avtaledokumentet understreker at dåpen er det grunnleggende enhetsbånd i Jesu Kristi kirke, og at den formidler Guds nåde til menneskene. Dåpen er et virkekraftig tegn, og på grunn av synden gir den en ny relasjon til den treenige Gud, fordi Gud gir syndsforlatelse i dåpen.³²⁷ Videre understreker dokumentet at kirkene ser seg bundet til nådemidlene, men at Gud ikke er bundet av dette. Metodistenes lære om Guds forutgående nåde, som betyr at mennesket er omsluttet av Guds nåde helt fra unnfangelsen, bryter ikke med forståelsen av dåpen som en avgjørende forandring i menneskets gudsforhold. Selv om lutheranerne ikke snakker om Guds forutgående nåde, tror de også, i følge avtaledokumentet, at Gud er virksom med sin nåde også før dåpen, og at Gud tar vare på hele sin skapning og verner dem mot alt ondt. Dåpen er nødvendig til frelse, men det betyr ikke at de udøpte er utenfor Guds nåde og kjærlighet.³²⁸ I kretser innenfor Dnk har også omvendelse vært sterkere vektlagt enn dåpens betydning.

Kommisjonens konklusjon når det gjelder dåp, blir at de ulike vektleggingene ikke er grunn nok til splittelse mellom de to kirkene, og at de anerkjenner gyldigheten av hverandres dåp.³²⁹

³²⁴ Borgen, Ole E., 1970: 16.

³²⁵ Magnussen, 1996: 20.

³²⁶ Magnussen, 1996: 20.

³²⁷ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 16.

³²⁸ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 17.

³²⁹ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 17 + 19.

Nattverd

Om nattverden sier avtalen at den, som dåpen, er ”en handling som er et virkekraftig tegn.” Nattverdets sentrum er Kristi tilstedeværelse, og løftet i innstiftelsesordene er helt grunnleggende. Mens metodistene har lagt vekt på at Kristi nærvær i nattverden blir formidlet av Den Hellige Ånd, har lutheranerne betont at Kristi legeme og blod blir mottatt i nattverdelementene. Dette oppleves ikke som noen motsetning, og det konkluderes med at ”Begge kirkefamilier er enige om at Kristus virkelig er til stede, blir utdelt og mottatt under brødets og vinens skikkelse i nattverden.”³³⁰ Videre hevdes det at de troende får del i Kristi fullbrakte offer i nattverden som innebærer syndenes forlatelse, liv og udødelighet. Gudsfolkets fellesskap kommer fullt ut til uttrykk gjennom nattverden, og nattverdfeiringen blir en foregripelse av Guds rike og en utfordring for all urett i verden. Avtalen viser også til at begge kirkene sterkere enn før betoner nattverdets karakter av lovprisning og takk.

Slik jeg tolker det, er det et stort samsvar mellom de to kirkenes tanker om nattverden, noe som gjør at det er helt naturlig både å praktisere åpne nattverdbord og fellesskap om forrettelsen av nattverden.

Det kirkelige embetet

I dette avsnittet blir det understreket at både metodistene og lutheranerne betrakter sine kirker som en del av Jesu Kristi kirke, og at alle som tror på Jesus Kristus gjennom sin dåp er kalt til å være et hellig presteskap.³³¹ Begge kirkene betoner at noen er spesielt kalt til å forkynne Ordet og forvalte sakramentene, en ordinert tjeneste som de mener er innstiftet av Gud og gitt til kirken. Det understrekes videre at kallet til prestatjeneste både er et indre kall til den enkelte og et ytre kall gjennom kirken, uttrykt gjennom ordinasjonen. Både kravet til den som skal ha et embete og gjennomføringen av ordinasjon er så like i de to kirkene, at avtalen legger opp til en gjensidig anerkjennelse av prestatjenesten.³³²

5.3.3 Avtalens ordlyd

I avtalens endelige ordlyd går det fram at kirkene anerkjenner hverandres kirker og står sammen i bekjennelsen av den apostoliske tro, og at de anerkjenner hverandres dåp,

³³⁰ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 20.

³³¹ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 22.

³³² *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 25.

nattverdforvaltning og prestedtjeneste. Samtidig erkjennes det at det fortsatt er to ulike kirker med ulike tradisjoner, læredokumenter og kirkeordning.³³³ Det ligger også en forpliktelse til et utvidet kirkefellesskap med det som det vil innebære av felles gudstjenestefeiring, deltakelse i hverandres kirker ved bispevigsling og ordinasjon av prester, og etablering av ulike former for organisert fellesskap på lokalt plan. Det ble forslått at avtalen skulle bekreftes med felles gudstjenester i metodistiske og lutherske kirker.³³⁴

5.3.4 Høringsprosessen i Metodistkirken i Norge

Sluttrapporten med forslag til avtale ble lagt fram for de to kirkene i 1994. Fra komiteens side var tanken at dokumentet skulle studeres, vurderes og behandles i Kirkemøtet for Dnk og Metodistkirkens Årskonferanse.³³⁵ Ved overleveringen av rapporten ble det hevdet fra begge hold at man ønsket en konkret avtale mellom de to kirkene, som i praksis for eksempel kunne bety at en metodistprest kan vikariere for en luthersk prest og motsatt.³³⁶

Ved Årskonferansen i 1994 ble følgende framgangsmåte vedtatt for videre saksbehandling: ”Biskop, tilsynsmenn og Seminarets ledelse og menighetene gir sin uttalelse om dokumentet før det behandles videre ved pastorenes landssamling 1995. Endelig vedtak fattes av Årskonferansen 1995.”³³⁷ Fullt så fort gikk det ikke, og i 1995 het det i tilsynsmennenes rapport til Årskonferansen at avtalen skulle behandles ved neste års konferanse, mens Kirkemøtet i Dnk skulle behandle den i november 1995.³³⁸ Ved dette Kirkemøtet ble avtalen godkjent fra Den norske kirkes side.³³⁹ På bakgrunn av det som skjedde i forhold til den internasjonale kommisjonen i 1986, var det av betydning for Metodistkirken at Dnk denne gang gjorde sitt vedtak først.

I samsvar med Årskonferansens vedtak ble følgende spørsmål fra Hovedstyret sendt til høringsinstansene: ”Vil høringsinstansene på bakgrunn av de samtaler som er ført råde

³³³ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 25.

³³⁴ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 26-27.

³³⁵ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 3.

³³⁶ *Kristelig Tidende* nr. 7, 1994: 1.

³³⁷ *Årboken* 1994: 69.

³³⁸ *Årboken* 1994: 12.

³³⁹ *Kyrkemøtet* 1995: Dok. 10.1.

hovedstyret til å anbefale Årskonferansen å vedta underskrivingen av den foreslåtte avtalen (side 24-27)?”³⁴⁰

Blant de første som uttalte seg, var Metodistkirkens teologiske seminar som rådet Hovedstyret å anbefale avtalen.³⁴¹ Biskop og tilsynsmenn ga ikke noen egen uttalelse. De valgte å holde en ”lav profil” på grunn høringsprosedyren, og ønsket ikke å ”styre” denne prosessen.³⁴² Etter at høringsfristen var avsluttet, sendte de imidlertid et ”hyrdebrev” til alle menighetene der de understreket at ”Årskonferansen står helt fritt til å si ja eller nei til forslaget om en avtale med Den norske kirke. Ingen kan frata Årskonferansen denne fullmakten.”³⁴³ I det samme brevet gjorde kabinettet det klart at det bare var selve avtaleteksten som ville bli bindende dersom en avtale ble vedtatt. I debatten, blant annet i KT, og i høringen fra menighetene var det kommet fram en del motforestillinger mot enkelte av de andre punktene i dokumentet. Formålet med hyrdebrevet var derfor å klargjøre en del forhold på bakgrunn av den uro som dokumentet hadde skapt i noen av menighetene.³⁴⁴ I følge referatet i Årboken ga heller ikke pastorenes landssamling en entydig anbefaling eller uttalelse.

5.3.5 Uttalelser fra menighetene

Når det gjaldt menighetene, sa en klar majoritet av menighetene ja til avtalen.³⁴⁵ Jeg vil referere noen av de viktigste synspunktene på bakgrunn av et sammendrag som ble laget av en gruppe som ble oppnevnt av Hovedstyret, og er presentert i rapportdelen til Årboken for 1996.³⁴⁶ 34 av 51 menigheter hadde sendt inn sine svar, og av disse hadde 19 menigheter svart ja og 10 menigheter nei til avtalen. Resten hadde ikke tatt stilling.

Argumenter imot avtalen

Noen av motforestillingene var at de mente avtalen var bygget for mye på luthersk terminologi og forståelse, og at den kunne være et skritt nærmere det John Dysjeland har beskrevet som en ”lutheranisering” av metodismen.³⁴⁷ Det ble kritisert at de metodistiske

³⁴⁰ Årboken 1996 del II: 25.

³⁴¹ Årboken 1996 del II: 25.

³⁴² Årboken 1996 del II: 8.

³⁴³ Metodistkirken Nord-Europas biskopsområde: Brev til Metodistkirkens menigheter i Norge, 12.03.1996: 2.

³⁴⁴ Metodistkirken Nord-Europas biskopsområde: Brev til Metodistkirkens menigheter i Norge, 12.03.1996: 1.

³⁴⁵ Årboken 1996 del II: 25.

³⁴⁶ Årboken 1996 del I: 18-29.

³⁴⁷ Dysjeland, 1987: 110.

deltakerne i gruppen hovedsakelig hadde luthersk utdannelse, og at gruppen selv hadde fått fastsette sitt mandat. Det ble også hevdet at dokumentet rokket ved metodistenes identitet som metodister og at man hadde latt luthersk teologi prege Metodistkirkens dåps og nattverdssyn. Noen mente at punktet der det heter at "Dåpens gaver gir syndsforlatelse, liv og frelse" (pkt. 47 i avtalen) kunne tolkes som en støtte til oppfatningen om at det er frelse i dåpen, og at det metodistiske synet på den forutgående nåden var blitt koblet ut som grunnlag for dåp. Det ble også hevdet at kirken ved å avvise gjendåp, skapte en avstand til de kirkesamfunn som bare praktiserer dåp av voksne.

At det lutherske kravet om teologisk enighet for å oppnå enhet ble godtatt av metodistene, ble av noen opplevd som merkelig. Man mente at dette ville gjøre det vanskeligere å verve medlemmer, da man godt kunne engasjere seg i en metodistmenighet som medlem av Dnk. Avtalen kunne føre til at kirken ville miste medlemmer siden det fins de som har gått inn i Metodistkirken i et markert brudd med luthersk teologi. Man var også redd for at avtalen ville føre til at Metodistkirken ble oppslukt av Dnk, da det ville være lett for en "liten kirke" nasjonalt sett "å drukne i den store". En del motstandere var også skeptiske til å inngå avtale med en kirke med store indre motsetninger, for eksempel i synet på homofili, og mente at et ja samtidig ville være å si ja til staten som overordnet organ. Det ble også hevdet at konsekvensen av et ja kunne bli at Metodistkirkens teologi ble mer og mer relativisert og at avtalen kunne føre med seg enda mer strid og diskusjon. Man var også redd for at det økumeniske arbeidet kunne gå på bekostning av kirkens eget menighetsbyggende arbeid. Noen hevdet at kirken ved et nei ville få en skarpere teologisk profil, at den lavkirkelige og frikirkelige del av kristenheten ville få en fornyet tillit til Metodistkirken, og at den vil framstå som et klarere alternativ til Dnk.

Det var også flere enkeltpersoner som sendte inn sine innspill og uttalelser. Jeg vil her ta med Peder Borgens uttalelse, som var av de mest grundige og omfattende. Han hadde sittet i den internasjonale dialogkommisjonen i 1979-84, og overraskende nok var overskriften på hans uttalelse: "For tiden – ikke grunnlag for avtale."³⁴⁸ I sin kommentar viste Peder Borgen til Årskonferansens anbefaling av den internasjonale rapporten i 1986, der både utveksling av predikanter mellom kirkesamfunnene, gjensidig nattverdfellsskap og arbeid for at alle kirkesamfunn skulle stå likt og være uavhengige av staten, hørte med. Som tidligere nevnt,

³⁴⁸ Peder Borgen, Oslo 1994: 3.

avviste den gang Dnks kirkemøte anbefalingene fra flertallet i den internasjonale rapporten og sluttet seg til Lars Østnors dissens. Etter Borgens mening var konsekvensen av Dnks standpunkt at fullt preken- og nattverdfellsskap måtte baseres på læreenhet, og at dette måtte bygge på den lutherske lære som premiss. Ut fra dette stilte han spørsmålet om dialogen var blitt en ”luthersk eksaminasjon av Metodistkirken for å finne ut om den er villig til å forandre seg og bli luthersk?”³⁴⁹ Slik jeg tolker Borgens redegjørelse, mente han at det var blitt resultatet, og dermed kunne han ikke anbefale avtalen.

Argumenter for et ja

Et viktig argument på ja-siden var å understreke betydningen av avtalens ”for at verden skal tro” og bønnen om ”at de alle må være ett”. Det var videre viktig å få fram at det ikke dreide seg om sammenslutning av to kirkesamfunn, men om et utvidet samarbeid mellom to selvstendige kirkesamfunn. Det ble også lagt vekt på at avtalen baserer seg på gjensidig anerkjennelse og ikke enighet på alle punkter. Dette støter mot motstandernes argument om at det lutherske kravet om ”enighet om evangeliets lære og forvaltningen av sakramentene” med denne avtalen var blitt godtatt av metodistene, og at metodistene med dette hadde tilpasset seg det lutherske dåpssynet.³⁵⁰ Noen pekte på at avtalen kan åpne for nye og spennende samarbeidsformer i framtiden når statskirkeordningen en gang opphører. Det ble også hevdet at avtalen ville være et godt skritt videre i retning av at alle kirker, inklusiv Dnk, blir likestilt overfor staten. Viktige positive konsekvenser var dessuten at avtalen ville styrke Metodistkirkens posisjon som brobyggerkirke og dermed være et eksempel for andre. Metodistkirken var med det med på å fremme den økumeniske prosessen i Norge. Kirken vil gjennom avtalen utvide både sin egen horisont og kontaktflate og motta verdifulle impulser fra den lutherske tradisjon. De som ønsket en avtale var dessuten redde for at et nei kunne rive ned Metodistkirkens posisjon som brobyggerkirke, og at den ville bli mer isolert.

5.3.6 Debattens hovedtema

Jeg mener debatten illustrerer den vesentlige forskjellen mellom metodistisk og luthersk måte å tenke på. Den ligger det som allerede er nevnt: Mens lutheranerne er opptatt av læremessig enighet, er metodistene opptatt av hjertets enhet. Lutheranerne i Norge så seg nødt til å drøfte

³⁴⁹ Peder Borgen, Oslo 1994: 4.

³⁵⁰ Årboken 1996 del I: 21.

læren for å finne ut om det var et tilstrekkelig grunnlag for kirkelig enhet. Gjennom drøftingene kom de fram til at forskjellene ikke er så store og grunnleggende som de i utgangspunktet kunne virke. Begreper og terminologi er forskjellig, men innholdet er i siste omgang ikke så ulikt. Peder Borgen påstand var at dokumentet bærer preg av at det metodistiske synet i den norske rapporten har blitt modifisert til å passe inn i en luthersk modell. Enda viktigere tror jeg er at rapporten kan synes i større grad å tilfredsstillere nettopp den lutherske premiss om størst mulig læremessig enhet framfor den metodistiske og wesleyanske "Er ditt hjerte som mitt...."

I denne forbindelse er det viktig å merke seg at hyrdebrevet fra biskop og tilsynsmenn presiserte at forslaget til avtale ikke handlet om at de to kirkene skulle anta hverandres læresetninger eller dogmatikk. I uttrykket anerkjennelse lå det respekt for hverandres lære der man gjensidig betraktet hverandres kirker som deler av Kristi sanne kirke. Det ble også lagt vekt på at det bare var selve avtaleteksten som var gjeldende og bindende ved en eventuell avtaleinngåelse.³⁵¹ Dette siste må bety at kabinettet så det som mulig å kunne gå inn for avtalen som sådan, uten dermed å gå god for alt i redegjørelsen for teologien som lå til grunn for avtalen, og som man kunne mene var mer eller mindre representativ for metodistisk teologi. Her kan det ligge en kritikk av kommisjonens redegjørelse for metodistisk teologi og en henstilling om at de som skal ta en avgjørelse, på tross av det må konsentrere kun om selve avtaleteksten. Kan dette bety at de lutherske representantene har blitt presentert for og basert sitt vedtak på en metodistteologi som ikke nødvendigvis har vært representativ for norsk metodisme? Slik jeg forstår de som har vært mest imot avtalen, har de, til forskjell fra kabinettet, ment at både selve avtalen, de dokumentene den bygger på og lærespørsmålene man har drøftet og kommet fram til en felles formulering på, må sees på som en helhet. Dermed må også kirkene gå god for alt det rapporten sier om de ulike lærepunktene for å kunne godta avtalen.

Det er interessant å legge merke til at Dnk, som i 1986 ikke kunne gå inn for et utvidet kirkefelleskap med Metodistkirken, var først ute med å godkjenne denne avtalen, selv om det også denne gang ble spurt om man var kommet fram til tilstrekkelig læremessig enighet.³⁵² Kan det være fordi man i dette dokumentet var blitt enige om formuleringer som lå nærmere luthersk terminologi og tankegang? Hvis man holder fast ved tanken at den læremessige

³⁵¹ Metodistkirken Nordeuropas biskopsområde: Brev til Metodistkirkens menigheter i Norge, 12.03.1996: 2.

³⁵² Magnusen 1996: 43.

enigheten er viktigere for lutheranerne enn metodistene, kan det være nærliggende å svare ja på det. Hyrdebrevets budskap om at man bare skal se på selve avtalens ordlyd kan virke pragmatisk, siden metodistene tradisjonelt legger mest vekt på hjertets enhet. Selv om flertallet ikke trakk den konklusjonen, mener jeg det er forståelig at avtalen har vært vanskelig å godta for de metodistene som mente at formuleringene i utredningen var dominert av luthersk teologi.

5.3.7 Debatten i Kristelig Tidende

Fram mot Årskonferansen i 1996 var det mange debattinnlegg i kirkens hovedorgan Kristelig Tidende. En av de første utgavene i 1996 gjenga det som ble kalt en oppklarende redegjørelse fra lederen av Metodistkirkens delegasjon i samtalen, Lars-Erik Nordby. Her ble det klargjort at det fra metodisthold var lagt vekt på den teologiske forståelse som The United Methodist Church offisielt står for og har gitt uttrykk for i ulike økumeniske samtalefora.³⁵³ På bakgrunn av høringene innen Dnk var han trygg på at det ikke ble krevd at Metodistkirken skulle gå bort fra sin understreking av Guds forutgående nåde for å gjøre dåpsteologien mer troverdig eller klar sett med lutherske øyne. Han hevdet også at Dnk hadde strukket seg langt i å respektere metodistene for deres læremessige synspunkter, og tolket det som et tegn på en ny økumenisk ånd.³⁵⁴

De fleste som skrev i KT, var skeptiske til avtalen. Alle viste åpenhet for samarbeid med andre kristne både i Dnk og andre kirkesamfunn, men flere hadde problemer med at kirken skulle inngå en avtale som innebar både en anerkjennelse og forpliktelse til et utvidet fellesskap.³⁵⁵ Som i høringene fra menighetene var innvendingene ofte knyttet opp til dåpssynet som de mente var for mye preget av luthersk teologi. Støtte for dette fant de blant annet i en uttalelse fra domprosten i Tunsberg som hevdet avtalen innebar at metodistene hadde innrømmet at det er frelse i dåpen, og at dermed dåpen har fått en større betydning for dem.³⁵⁶ Andre trakk fram at det var vanskelig å gå inn for et forpliktende fellesskap med en kirke der Kongen i Statsråd er øverste leder,³⁵⁷ og at det ble vanskeligere å legge vekt på kirken som de troendes samfunn. I følge Ole E. Borgen har både Metodistkirken og Den

³⁵³ Kristelig Tidende nr. 3, 1996: 12.

³⁵⁴ Kristelig Tidende nr. 3, 1996: 12.

³⁵⁵ Kristelig Tidende nr. 22, 1995: 9.

³⁵⁶ Kristelig Tidende nr. 2, 1996: 9.

³⁵⁷ Kristelig Tidende nr. 23/24, 1995: 12.

lutherske kirke den samme definisjon på hva kirken er, men mens metodistene legger vekt på kjernen i definisjonen, at kirken er et samfunn av troende, utgjør i praksis den lutherske statskirke et samfunn av døpte, både troende og ikke troende.³⁵⁸ Det ble også hevdet at avtalen i sterk grad understreket Metodistkirkens kirkelige preg på bekostning av kirken som vekkelsesbevegelse.³⁵⁹ I flere innlegg ble det dessuten gitt uttrykk for at metodistene heller burde styrke samarbeidet med de andre frikirkelige, mens denne avtalen kunne gjøre det vanskeligere.³⁶⁰ Man var også redd for at Metodistkirken ved å gå inn for avtalen sto i fare for å miste sin identitet.³⁶¹ Et motargument var dessuten det som ble oppfattet som sterke tegn på at den lutherske kirke var på glid når det gjaldt homofil praksis. Forskjellige syn og praksis omkring dette ville kunne virke kirkesplittende i forbindelse med gjensidig godkjenning av prestatjenesten.³⁶²

I innlegg til støtte for avtalen ble det vist til det Metodistkirken har stått for i alle år: ”Vi tror ikke vi forfekter den fulle og hele sannhet!” Dermed må vi være åpne for samarbeid med alt Guds folk. Grunnlaget for avtalen ligger ikke i at vi er enige i alt, ”men for å ta hverandre i hånden fordi vårt overordnede mål er å bringe Guds nåde og frelsesverk ut til så mange som mulig.”³⁶³ Pastor John Barth Johannessen stilte spørsmålet om hva som vil skje hvis vi sier ja til *Nådens fellesskap*. Han mente at vi da vil leve på jorden som vi en gang skal leve i himmelen. ”For i bønnen ”Fader vår” ber vi: ”Skje din vilje, på jorden som i himmelen.” For at verden skal tro er vår intensjon. Derfor *Nådens fellesskap*.”³⁶⁴ Nåværende rektor ved Metodistkirkens teologiske seminar, Roar Fotland, la fram det han mente var tre gode grunner til å si ja til avtalen: Jesus har sagt at hans etterfølgere skal være ett, Metodistkirken har alltid arbeidet for kristen enhet, og kirkens teologi og egenart blir den samme.³⁶⁵ Det ble også nevnt at alle de uformelle fellesskap Metodistkirken har med Dnk skulle tale for å gå inn i et formelt fellesskap som var mer forpliktende.³⁶⁶

Slik jeg tolker det jeg har lest av debatten, var det vektige innlegg for begge standpunkter, og de gjenspeilte hvor de enkelte ønsket å sette fokus. Både tilhengere og motstandere av avtalen

³⁵⁸ Kristelig Tidende nr. 21, 1995: 9.

³⁵⁹ Kristelig Tidende nr. 2, 1996: 9.

³⁶⁰ Kristelig Tidende nr. 22, 1995: 9.

³⁶¹ Kristelig Tidende nr. 4, 1996: 8.

³⁶² Kristelig Tidende nr. 21, 1995: 9.

³⁶³ Kristelig Tidende nr. 4, 1996: 9.

³⁶⁴ Kristelig Tidende nr. 4, 1996: 8.

³⁶⁵ Kristelig Tidende nr. 6, 1996: 9.

³⁶⁶ Kristelig Tidende nr. 6, 1996: 9.

ville bevare Metodistkirken og dens identitet i det norske samfunnet. Ingen ønsket å bli oppslukt av den store Statskirken eller å bli en småkirkebevegelse innenfor Dnk, som biskop Andreas Aarflot hadde tatt til orde for ved Årskonferansen i Oslo i 1994.³⁶⁷ Ingen tok heller til orde for å avvise samarbeid med Dnk. Man ønsket både nattverdfellesskap og prekestolbytte, slik det hadde vært praktisert mange steder i årevis. Ankepunktet var om det var rett å gå inn på en formell og forpliktende avtale, og om formuleringene, spesielt vedrørende dåp, var for mye preget av luthersk tankegang.

Selv om det ble presisert fra flere hold at ikke noe i kirkens tros- og læregrunnlag var endret og at Metodistkirken fortsatt ville døpe barna ”fordi de er Guds barn”, var dette for en del ikke klart og overbevisende nok. Jeg mener det går an å forstå en del av motargumentene. Når metodister leser hele dokumentet og ikke kjenner seg igjen i formuleringer som man til og med mener bryter med en tankegang som tradisjonelt har vært med på å markere en viktig forskjell mellom Metodistkirken og Den lutherske kirke, er det forståelig at noen er skeptiske. Dåpssynet har til og med vært et argument for enkelte til å forlate Dnk til fordel for Metodistkirken. På den andre siden finner vi at understrekingen av at det som er skrevet om dåp, er i pakt med det metodistiske dokumentet *By Water and The Spirit* som ble vedtatt ved Generalkonferansen i 1996. Hvis det er rett, kan det tyde på at det metodistiske dåpssynet ligger nærmere det lutherske enn det som har vært tradisjonell metodistisk tankegang her i landet.

Selv om det ble hevdet at det bare var selve avtaleteksten man skulle ta stilling til, mener jeg det er vanskelig å løsrive den fra grunnlagsmaterialet. På bakgrunn av det lutherske kravet om størst mulig grad av læremessig enighet for å kunne gå inn for en avtale, kan det indikerer at de lutherske formuleringene har nådd mest fram. Jeg mener likevel at pkt. 5 i avtaleteksten, som uttrykker respekt for begge kirkers tradisjon, læredokumenter og kirkeordning, er helt sentral og avgjørende for at begge kirkene beholder sin identitet og integritet: ”Vi erkjenner at vi fortsatt er to ulike kirker, med hver sin tradisjon, læredokumenter og kirkeordning, fastsatt etter den respektive kirkes egne bestemmelser.”³⁶⁸ Så kan det spørres om Dnk har godtatt avtalen fordi de har oppfattet Metodistkirkens dåpssyn for mer luthersk enn det metodistene selv vil hevde. Ut fra avtaleteksten mener jeg at ikke det er avgjørende. Det er de respektive kirker som i siste omgang definerer sin egen lære.

³⁶⁷ Metodistkirken Nordeuropas biskopsområde: Brev til Metodistkirkens menigheter i Norge, 12.03.1996: 1.

³⁶⁸ *Nådens fellesskap*, Oslo 1994: 25.

5.3.8 Vedtak ved Årskonferansen i 1996

På bakgrunn av den omfattende debatten på forhånd var det knyttet spenning til behandling og vedtak i Årskonferansen. KT karakteriserte debatten som både god og svært saklig.³⁶⁹ Hovedargumentet til pastor Per Braaten, som var nei-sidens hovedtalsmann, var at han ikke kunne si ja til en avtale som bygget ene og alene på en teologisk lære formulert for mange år siden, og ikke tok hensyn til hva den Dnk står for i dag. Han var redd avtalen ville skape like mye splid som enhet. Lars-Erik Nordby begrunnet som ja-sidens talsmann sitt standpunkt med at ”Jesus har forpliktet oss til å synliggjøre den enhet som vi allerede har som troende”. Han mente det ville være et vitnesbyrd for at verden skal tro, og han hevdet at det ville være naturlig å gå inn for avtalen for å være i pakt med resten av metodistfamilien, som for lengst hadde inngått tilsvarende avtale andre steder i verden. Ellers forteller KT ganske kort at det i alt var 21 gode innlegg for og imot og at resultatet ble at 104 av 142 sa ja til avtalen, mens 36 sa nei. Biskop Ola Steinholt fra Dnk som var til stede ved Årskonferansen, betegnet de to kirkenes ja som en kirkehistorisk begivenhet som det skulle bli spennende å etterleve.³⁷⁰ I følge Årboken fikk vedtaket følgende ordlyd:

1. Årskonferansen godkjenner avtalen mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke, slik den er lagt fram i dokumentet *Nådens fellesskap*.
2. Hovedstyret, supplert med Lars-Erik Nordby og Per Braaten, får fullmakt til å drøfte mindre redaksjonelle endringer av avtalen på grunnlag av Årskonferansens merknader.
3. Årskonferansen ber Hovedstyret følge opp gjennomføringen av avtalen og sørger for at den blir gjort kjent for menighetene.
4. Årskonferansen forutsetter at det føres teologiske samtaler for å avklare punkter som det er pekt på i høringen i vår kirke, og at vi fortsetter med samtaler og felles studium av viktige spørsmål om tro og liv.
5. Årskonferansen ber biskopen om å utarbeide regelverk for sakramentsforvaltning ved presteutveksling mellom våre to kirker.
6. Årskonferansen ber om at underskriving av avtalen skjer innenfor rammen av gudstjenestelig feiring.³⁷¹

³⁶⁹ Kristelig Tidende nr. 13, 1996: 5.

³⁷⁰ Kristelig Tidende nr. 13, 1996: 5.

³⁷¹ Årboken 1996 del II: 75-76.

Underskrivingen av avtalen ble behørig dekket av ulike media. I KT ble det betegnet som en viktig økumenisk begivenhet da avtalen ble undertegnet i Fredrikstad Domkirke den 26. januar 1997. På vegne av Metodistkirken undertegnet biskop Hans Växby og leder av Hovedstyret Per-Endre Bjørnevik, mens biskop Andreas Aarflot og kirkerådsformann Oddbjørn Evenshaug representerte Dnk.³⁷² I løpet av dette året ble det holdt gudstjenester med markering av *Nådens fellesskap* mange steder rundt i landet.

Den samme Årskonferansen vedtok også et tilleggsforslag fra Roar Fotland om at Hovedstyret skulle "ta initiativ overfor Den evangelisk lutherske frikirke og/eller Det norske misjonsforbund og/eller Det norske baptistsamfunn med henblikk på økumeniske samtaler." Målet skulle være å komme fram til tilsvarende avtaler med dem.³⁷³ Dette siste ble ganske snart fulgt opp i samtaler med Det norske baptistsamfunn. Metodistkirken gjorde med dette et vedtak om at den ønsket et utvidet kirkelig fellesskap med alle kristne kirkesamfunn som sto så nær at det var naturlig å samarbeide på en slik måte.

5.3.9 Konkrete følger av vedtaket

Hvordan ble vedtaket mottatt av de andre frikirkelige? Hvis lederen av NFR, Per Øvergaard, er representativ, ble den mottatt med glede av de frikirkelige. Han gratulerte på vegne av NFR og mente feiringen i Fredrikstad var en feiring hvor enheten mellom kristne søsken både var synlig og merkbar. Samarbeidet åpnet nye perspektiver og muligheter også for andre kirkesamfunn, og avtalen var et synlig bevis på at Dnk ønsket å samarbeide.³⁷⁴

Allerede før avtalen var vedtatt av den norske Årskonferansen, kunne KT fortelle om metodistprester som vikarierte i Dnk. Dette skjedde i Skånland i Troms, der Metodistkirkens Folkehøgskole, Soltun, ligger, og der også Årskonferansen fattet sitt vedtak.³⁷⁵ I reportasjen ble denne begivenheten knyttet opp til avtalen om *Nådens fellesskap*, og det ble gitt uttrykk for at samarbeidsklimaet mellom de to kirkene var blitt atskillig bedre enn i 1975, da den samme kirken først ble nektet utlånt til Metodistkirkens Årskonferanse.

³⁷² Kristelig Tidende nr. 3, 1997: 1.

³⁷³ Årboken 1996 del II: 76.

³⁷⁴ Kristelig Tidende nr. 7, 1997: 5.

³⁷⁵ Kristelig Tidende nr. 3, 1996: 1.

I sitt innlegg ved markeringen av 10 års jubileet for *Nådens fellesskap* i Fredrikstad Domkirke den 28. januar 2007 ga Lars-Erik Nordby uttrykk for at avtalen på mange områder har innfridd forventningene. Han hevdet at den har hatt betydning for det økumeniske klimaet i Norge og også for andre samtaler Metodistkirken og Dnk har deltatt i. Han mente dessuten at samarbeidet mellom Metodistkirkens Studiesenter og Menighetsfakultetet om utdanning av metodistprester, som startet i 2001, ikke ville ha blitt noen realitet uten denne avtalen, og at den hadde åpnet vei både for pinsvenner, katolikker og Frelsesarmeen i lignende samarbeid. Nordby viste også til den praksis som har blitt innført ved at kirkene deltar med representanter ved hverandres ordinasjoner av biskoper og prester, og at ansatte i kirkene gjør tjeneste i det andre kirkesamfunnet på mer eller mindre permanent basis.³⁷⁶ Han pekte videre på framtidige utfordringer og muligheter for samarbeid, som for eksempel et formelt samarbeid på prostnivå, der også metodistprestene blir trukket inn i vaktordninger og ressursene blir utnyttet mer effektivt på lokalplanet. I følge Nordby var det viktigste resultatet av *Nådens fellesskap* at den hadde bidratt til å bedre det økumeniske klimaet både lokalt, nasjonalt og til dels også internasjonalt.

Nordbys eksempler er bare noen få av mange manifestasjoner av avtalen. Flere metodistmenigheter har de siste årene hatt prester fra Dnk ansatt som pastorer, mens metodistprester har gjort tjeneste på ulike områder i Dnk. Metodistprester har også hatt ansettelse som feltprester, sykehusprester og prester knyttet til Kirkens Bymisjon. Det utviklet seg også et nært samarbeid mellom Diakonissehusets Sykepleierhøgskole og Stiftelsen Søsterhjemmet Betanien i Oslo om den nye Høgskolen på Lovisenberg.³⁷⁷ Selv om dette samarbeidet kom i stand før avtalen ble inngått og opphørte i 2006,³⁷⁸ er det helt klart i avtalens ånd. Etter at avtalen var inngått, nedsatte Metodistkirken og Mellomkirkelig råd et utvalg som skulle møtes 3-4 ganger i året.³⁷⁹ Gruppen fikk navnet Metlusa, men har i følge biskop Ola Steinholt ikke helt klart å følge opp intensjonene.³⁸⁰ I følge Nordby tas det nå initiativ til at disse samtalen skal tas opp igjen.³⁸¹

I en artikkel i Tidsskrift for Teologi og Kirke i 2002 har førstekonsulent Joar Haga og generalsekretær Olav Fykse Tveit oppsummert erfaringer med avtalen etter fem år, sett med

³⁷⁶ Nordby, Lars-Erik: *10 års jubileum for Nådens fellesskap Domkirken i Fredrikstad den 28.1.07.*

³⁷⁷ Kristelig Tidende nr. 16, 1994: 1.

³⁷⁸ www.betanienoslo.no/stiftelsen/hvaskjer/hva.htm: 10.05.07

³⁷⁹ Nordby, 1998 (Tidsskrift for Teologi og Kirke): 139.

³⁸⁰ Brobyggeren nr. 1, 2000.

³⁸¹ Nordby, Lars-Erik: *10 års jubileum for Nådens fellesskap Domkirken i Fredrikstad den 28.1.07.*

lutherske øyne. Her blir det vist til at dokumentet fikk sin form mye etter modell av Porvoovtalen etter de anglikansk-lutherske samtalene som hadde blitt vedtatt året før *Nådens fellesskap*.³⁸² Det de oppfatter som særlig viktig, er gjensidig anerkjennelse av dåp og nattverd, og de karakteriserer avtalen som primært en teologisk begrunnet gjensidig anerkjennelse av kirkene.³⁸³ Når en metodistpastor i Østfold har fått biskopens kollas for å markere at han har de samme fullmakter som prester i Dnk, karakteriseres det som en reell og formell anerkjennelse av ordinasjon i Metodistkirken i Norge fra Dnks side.³⁸⁴ Verd å merke seg er også den innførte praksis at en representant for Metodistkirken hvert år blir invitert til Kirkemøtet i Dnk, mens en representant fra Dnk blir invitert til metodistenes Årskonferanse. I følge artikkelen har avtalen blitt tatt på alvor som en klar ramme for Dnks forhold til Metodistkirken i Norge. Videre oppfølging må skje ut fra lokale initiativ.³⁸⁵ I følge Haga og Fykse Tveit er *Nådens fellesskap* en god modell for økumenisk arbeid. Etter deres mening setter ikke avtalen likhetstegn mellom to ulike teologiske syn, men den er en godkjenning av at den andre kirken også er en del av Jesu Kristi kirke.³⁸⁶ Dette siste er klart i tråd med den metodistiske tankegangen om at kirken ikke oppfatter seg alene om å forpakte sannheten. Artikkelen konkluderer med at det å synliggjøre hva slags nådens fellesskap kirken er, blir en aldri ferdig med. ”Dei som er der frå før, har stadig bruk for eit nådig fellesskap. Om ein er samde om det, har ein eit godt utgangspunkt for eit utvida kyrkjefellesskap.”³⁸⁷ Hvis dette er representativt, har *Nådens fellesskap* en stor betydning for den økumeniske tenkningen innen Dnk.

I følge Peder Borgen, som skrev en artikkel i den samme utgave av Tidsskrift for Teologi og Kirke, er en del metodister mer eller mindre reservert overfor avtalen, men det er ingen som direkte bekjemper den.³⁸⁸ Artikkelen er skrevet på bakgrunn av svar på en liste med spørsmål som ble sendt til pastorer og en del ledene lekfolk innen Metodistkirken.³⁸⁹ Spørsmålene dreide seg om hvordan avtalen ble praktisert sentralt og lokalt. I følge Borgen ga svarene uttrykk for lettelse over å bli kvitt sekt-stempelet og å bli mer akseptert av majoritetskirken.³⁹⁰ Det lokale menighetsarbeidet hadde fått impulser til et bredere felleskirkelig samarbeid, men

³⁸² Haga/Fykse Tveit, Tidsskrift for Teologi og Kirke, 2002: 200.

³⁸³ Haga/Fykse Tveit, 2002: 201.

³⁸⁴ Haga/Fykse Tveit, 2002: 206.

³⁸⁵ Haga/Fykse Tveit, 2002: 207.

³⁸⁶ Haga/Fykse Tveit, 2002: 209.

³⁸⁷ Haga/Fykse Tveit, 2002: 214.

³⁸⁸ Borgen, Tidsskrift for Teologi og Kirke, 2002: 193.

³⁸⁹ Borgen, 2002: 197.

³⁹⁰ Borgen, 2002: 194.

Borgen hevder at dette var en prosess som allerede var i gang før avtalen. Noen mente at avtalen hadde gjort det vanskeligere å profilere hva Metodistkirken står for, og selv om årsakene ikke kan påvises, har ikke avtalen bidratt til at nedgangen i medlemstall for Metodistkirken i Norge har stanset. I en personlig refleksjon gir Borgen uttrykk for at han ikke er enig i at avtalen er et resultat av den internasjonale kommisjonens rapport i 1986, slik Lars-Erik Nordby hadde hevdet. Han mener at den heller er et resultat av Lars Østnors dissens i 1986.³⁹¹ Slik jeg forstår Borgen, mener han at rapporten fra den internasjonale kommisjonen hadde lagt opp til et relativt åpent kriterium for hva som er tilstrekkelig enighet, mens *Nådens fellesskap*, i samsvar med Østnor, står for et strengere kriterium. Dette er et standpunkt Borgen fortsatt står på 5 år etter at avtalen ble inngått, og hans refleksjoner er farget av det. Videre hevder Borgen at punktet fra den internasjonale rapporten om å arbeide for at alle kirkesamfunn skal være uavhengige og stå likt overfor staten, bør følges opp.³⁹²

Et eksempel på resultater og virkninger av avtalen kan leses i spalten *Biskopens hjørne* i Brobyggeren 2002.³⁹³ Biskop Øystein Olsen reflekterer der over temaet økumenikk og fellesskap og forteller om at han som biskop i Metodistkirken har deltatt på nattverdgdustjenesten ved Menighetsfakultetets semesteråpning. Han ser tilbake på sin ungdomstid da han i det kristelige skolelaget ble presentert for den tydelige vektleggingen av skillelinjene mellom lutheranere og andre kristne, der de som sto utenfor Dnk strevde med mindreverdighetskomplekser når de ble minnet om at de ikke helt hadde grepet ”den rette lære”. Mye av æren for den nye situasjonen tilskriver biskopen avtalen om *Nådens fellesskap*.³⁹⁴

Jeg tror ikke at alt det som har skjedd av tilnærming mellom Dnk og Metodistkirken i Norge utelukkende kan krediteres denne avtalen. Mye hadde skjedd før avtalen var et faktum, og en utvikling mot stadig mer tilnærming og samarbeid hadde muligens kommet uansett. Likevel mener jeg avtalen er viktig, fordi den legitimerer samarbeid mellom de to kirkene på en mer forpliktende måte. For eksempel kan det nåværende samarbeidet mellom Menighetsfakultetet og Metodistkirkens teologiske seminar basere seg på en avtale om utvidet kirkefellesskap og

³⁹¹ Borgen, 2002: 195.

³⁹² Borgen, 2002: 195.

³⁹³ Brobyggeren nr. 2, 2002: 22.

³⁹⁴ Personlig har jeg den erfaringen at da jeg i 1998 søkte Det norske misjonsselskap om å få gjøre tjeneste som deres representant som engelsklærer i Kina, måtte organisasjonen først gjøre et vedtak om den kunne bruke metodister i sin tjeneste, noe som var en ny praksis. Etter det jeg har forstått, ble *Nådens fellesskap* brukt som et argument i vedtaksprosessen.

anerkjennelse som er undertegnet på høyeste plan innen de to kirkesamfunnene. Dette har dessuten åpnet for lignende ordninger mellom andre kirkesamfunn og Menighetsfakultetet.

5.4 NYE NORGES KRISTNE RÅD

Når det gjelder samarbeid med andre kirkesamfunn, har dette fortsatt gjennom ulike organer lokalt og sentralt også etter at avtalen om *Nådens fellesskap* var underskrevet, blant annet gjennom Norges Frikirkeråd og Norges Kristne Råd. Jeg tror avtalen, og dermed også Metodistkirken, har betydd mye for den videre utviklingen av disse organisasjonene som til slutt endte opp med en sammenslåing til Nye Norges Kristne Råd. Ved årsmøtet i mars 2007 ble navnet endret til Norges Kristne Råd,³⁹⁵ men jeg velger her å bruke NNKR for ikke å blande sammen med den tidligere organisasjonen med samme navn.

5.4.1 Sammenslåing av NFR og NKR

I en artikkel i KT i 1996 skrev Bjørn Øyvind Fjeld, medlem av Det norske Misjonsforbund og konsulent i NKR, om NFRs framtid. Han mente at NFR fortsatt hadde en betydning dersom rådet primært konsentrerte seg om frikirke-Norges interesser og ivaretok det åndelige fellesskapet mellom norske frikirker. Han beklaget at nattverdfellesskapet hadde blitt borte fra NFRs årsmøter på grunn av at flere av samfunnene ikke ønsket å delta.³⁹⁶ Dette ble gjeninnført i 1997.³⁹⁷ I følge tilsynsmennenes rapport til Årskonferansen i 1997 var det god kommunikasjon mellom rådene, med hver sine arbeidsområder og gjensidig informasjon.³⁹⁸

NFR så det som sin hovedoppgave å tale frikirkenes sak overfor myndighetene, og ved årsmøtet i 1997 ble det bestemt at de skulle møte NKR for å avtale rollefordeling.³⁹⁹ Ved det samme årsmøtet ble det vedtatt en resolusjon til støtte for Kirkerådets initiativ om å utrede et skille mellom kirke og stat. Det ble også vedtatt at NFR skulle arbeide aktivt for et skille mellom stat og kirke. Selv om den prinsipielt er motstander av statskirkesystemet, fikk ikke dette siste forslaget Metodistkirkens støtte. Begrunnelsen var at den ikke så det som frikirkenes sak å tilskynde løsningen på det som ble sett på som en intern sak for Dnk.⁴⁰⁰

³⁹⁵ Samtale med NNKR's leder, Svein Veland.

³⁹⁶ Kristelig Tidende nr. 19, 1996: 8.

³⁹⁷ Kristelig Tidende nr. 7, 1997: 4.

³⁹⁸ Årboken 1997: 7.

³⁹⁹ Kristelig Tidende nr. 7, 1997: 4.

⁴⁰⁰ Kristelig Tidende nr. 7, 1997: 10.

Personlig mener jeg det er underlig at dette ikke fikk Metodistkirkens støtte, da kirken hele tiden har stått for et frikirkesyn og kjempet for like rettigheter for alle trossamfunn. Et spørsmål er om dette har sammenheng med den nylig inngåtte avtalen med Dnk som setter Metodistkirken i en særstilling i forhold til Dnk til forskjell fra de andre frikirkelige. Er dette et privilegium Metodistkirken ønsket å beholde? I så fall er det et brudd med det den ellers har tatt til orde for, men samsvarer med holdninger som tidligere er berørt.

I 1999 ble tanken om å slå NKR og NFR sammen lansert. Saken hadde vært behandlet på NFRs årsmøte, og fikk støtte av Metodistkirken sammen med Den evangelisk lutherske frikirke. Forslaget ble ikke vedtatt, men det ble besluttet å utrede tanken på lengre sikt.⁴⁰¹ I 2002 ble det gjort en del endringer i NFR's organisasjon, der det ble lagt opp til et tettere samarbeid med NKR med sikte på å få til en samarbeidsavtale. Fra metodistisk hold var det fortsatt ønskelig med en sammenslåing.⁴⁰²

I 2006 var endelig sammenslåingen av de to rådene et faktum. Svein Veland, som den gang var leder av NFR, informerte Metodistkirkens Hovedstyre om arbeidet, og han ble samtidig nominert som Metodistkirkens kandidat til ledervervet i det nye rådet.⁴⁰³ Den 30.-31. mars 2006 ble NKR og NFR nedlagt, og samtidig ble Nye Norges Kristne Råd stiftet. Den formelle opprettelsen av rådet ble lagt til 1. september 2006.⁴⁰⁴ Som tidligere nevnt, ble dette rådet et av de bredest sammensatte nasjonale økumeniske råd i verden. Som ved opprettelsen av både NFR og NKR, var Metodistkirken aktiv og sentral i prosessen, og metodistpastoren Svein Veland ble enstemmig valgt til det nye rådets leder. I en uttalelse til Brobyggeren sa han at han var stolt av å tilhøre en kirke som hadde bidratt til en slik fusjon. ”Vi er det første landet i verden som har fått dette til. Møtene var preget av en forsonende og fredelig ånd. Jeg er overbevist om at dette vil få betydning for kristne kirker og trossamfunn i Norge.”⁴⁰⁵

5.4.2 NNKR i funksjon

Listen over medlemskirker og observatører viser at rådet inkluderer nær alle kirkesamfunn som fins i Norge, fra katolske og ortodokse kirker til pinsebevegelse, adventistsamfunn og de

⁴⁰¹ Årboken 1999: 17.

⁴⁰² Årboken 2002: 16.

⁴⁰³ Brobyggeren nr. 2, 2006: 5.

⁴⁰⁴ Brobyggeren nr. 3, 2006: 5.

⁴⁰⁵ Brobyggeren nr. 3, 2006: 5.

nye karismatiske menighetene.⁴⁰⁶ I den presentasjonen NNKR har på sin web-side, gis det uttrykk for at organisasjonen tar mål av seg til å videreføre det arbeidet som er gjort gjennom NKR og NFR. Om rådets oppgave og funksjon heter det:

Når NFR og NKR går sammen i én ny organisasjon skal denne bekrefte det de to organisasjonene har gjort og ta oss videre som en sentral felleskirkelig aktør som favner de ulike kirker og menigheter i Norge.

Det ligger også noen grunnleggende forutsetninger i form av hva det innebærer å være med. Medlemskapet i den nye organisasjonen forutsetter at man anerkjenner de øvrige medlemsamfunn som kristne trossamfunn. Det betyr ikke at man sier seg enig i alt det andre kristne trossamfunn står for, eller at man ikke kan uttrykke at det andre står for kan være problematisk for en selv. Imidlertid handler det grunnleggende sett om å anerkjenne hverandre som kristne.

Nye Norges Kristne Råd

- bygger gjensidig forståelse og respekt
- er et redskap for samhandling mellom kristne kirker, kristne trossamfunn og kirkelige organisasjoner, både i Norge og internasjonalt
- er en serviceorganisasjon for kristne kirker og trossamfunn⁴⁰⁷

Rådet ønsker med dette både å bidra til gode relasjoner mellom kirkesamfunnene, at det føres teologiske samtaler mellom kirker og trossamfunn, og at det bygges nettverk mellom medlemsamfunnene. Ved Årskonferansen i 2006 uttrykte tilsynsmennene glede både over vedtaket og at en metodist var blitt rådets første leder. Når oppgavene som tidligere ble utført av NKR og NFR nå skulle bli ivaretatt av den nye organisasjonen, var det viktig å få med at saker som gjaldt spesielt frikirkenes situasjon skulle bli ivaretatt av et religionspolitisk utvalg.⁴⁰⁸ De mente videre at NNKR ville få stor betydning i årene som kommer i påvirkning overfor samfunnet og myndighetene og i forhold til samarbeidet mellom kirkesamfunnene. At det siste ble tatt på alvor viser den første pressemeldingen som ble sendt ut fra NNKR den 31. mars 2006. Den hadde overskriften *Respekt for tro*. NNKR's budskap var at man må vise respekt for menneskers religiøse tro, og at dette gjelder både i forhold til ytringsfrihet og religionsfrihet.⁴⁰⁹

⁴⁰⁶ www.norgeskristnerad.no/index.cfm?id=101960 : 26.04.07.

⁴⁰⁷ www.norgeskristnerad.no/index.cfm?id=102196 : 26.04.07.

⁴⁰⁸ Årboken 2006: 15.

⁴⁰⁹ Brobyggeren nr. 3, 2006: 5.

5.4.3 Debatthefte om Israel og Palestina

Det nye rådet har for kort historie til at det går an å si så mye om den betydning det har hatt, men web-siden gir inntrykk av en vidtfavnende organisasjon med mange og klare oppgaver. Et av de første dokumentene som NNKR har gitt ut, er et samtalehefte om Israel og Palestina med tittelen *Israel og Palestina – en økumenisk utfordring*.⁴¹⁰ Dokumentet er utarbeidet av Norsk Teologisk Samtaleforum, der Roar Fotland er leder, og i presentasjonen i Brobyggeren heter det at heftet er et viktig bidrag til en bredere og sterkere debatt om den vanskelige konflikten i Midt-Østen.⁴¹¹ Dette viser at NNKR ikke er redd for å ta opp temaer som kan være kontroversielle kirkesamfunnene imellom. Det var ikke alle som ville være med i utarbeidelsen av samtaleheftet, men Metodistkirken var med å sette preg på arbeidet med sin representant Roar Fotland.⁴¹²

5.5 INNSTILLING OM STAT OG KIRKE

I øyeblikket foregår det en omfattende debatt om stat og kirke. Gjønnnes-utvalget la i 2006 fram sin innstilling om stat og kirke. (NOU 2006: 2) Flertallet i utvalget gikk inn for å oppheve dagens statskirkeordning og la Dnk bli organisert som en lovforankret folkekirke.⁴¹³ I følge forslaget vil dette medføre at ”alle paragrafene i Grunnloven som gjelder Kongens (regjeringens) kirkestyre oppheves eller endres.”⁴¹⁴ I sitt høringsutkast konkluderte NNKR med å støtte forslaget om oppheving av statskirkeordningen. Rådet mente at en lovforankret folkekirke ville være et skritt i rett retning av å ivareta et likeverdsprinsipp. I følge styrelederen ga Kirke-Norge med dette i fellesskap et sterkt signal til debatten om statskirkesystemets framtid,⁴¹⁵ noe som til dels samsvarte med det tilsynsmennene uttalte ved Metodistkirkens Årskonferansen i 2006. Tilsynsmennene mente imidlertid at målet i forslaget om å oppnå en større grad av likestilling mellom Dnk og andre tros- og livssynssamfunn ikke var tilstrekkelig. Målet måtte være full likestilling, og selv om Dnk skulle fortsette å være folkekirke, behøvde den ikke nødvendigvis å være en lovforankret folkekirke.⁴¹⁶ I tillegg sa

⁴¹⁰ Israel og Palestina, Oslo 2006. (www.metodistkirken.no)

⁴¹¹ Brobyggeren nr. 9, 2006: 9.

⁴¹² Brobyggeren nr. 9, 2006: 9.

⁴¹³ NOU 2006: 2: 10.1.

(www.regjeringen.no/nb/dep/kkd/dok/NOUer/2006/NOU-2006-2/11.html?id=156375: 05.05.07.)

⁴¹⁴ NOU 2006: 2: 11.1.

⁴¹⁵ <http://norgeskristnerad.no/index.cfm?id=112475> : 26.04.07.

⁴¹⁶ Årboken 2006: 12.

tilsynsmennene seg enig med mindretallet i Gjønnnes-utvalget som mente at navnet *Den norske kirke* bør endres.

Med støtte i høringsuttalelsene fra kommunene og de lokalkirkelige rådene, der 57 % ønsket å videreføre statskirkeordningen, la imidlertid kirkeminister Trond Giske i mars 2007 fram Arbeiderpartiets innstilling om fortsatt å beholde statskirken.⁴¹⁷ Innstillingen gikk ut på å fjerne Grunnlovens formuleringer om statens offentlige religion, men Dnk skulle fortsatt ha en forankring i Grunnloven.⁴¹⁸ Dette forslaget fikk motstand fra en samlet opposisjon som i hovedsak ønsket seg modellen som ble foreslått av flertallet i Gjønnnes-utvalget.⁴¹⁹ Høyres Inge Lønning karakteriserte AP's nye kirkeforslag som "det reneste rør". Han mente fjerningen av verdigrunnet i paragraf 2 i Grunnloven ikke kunne la seg forene med at Kongen fortsatt skulle være Kirkens overhode. "AP legger altså opp til at Kongen fortsatt skal styre en statsreligion som ikke lenger finnes. Dette er det samme som å kutte av roten, men forsøke å beholde treet. Gjennomtenkt er det ikke."⁴²⁰ I følge medieoppslag var heller ikke de andre partiene i regjeringen enige i Arbeiderpartiets forslag. SVs Rolf Reikvam mente at Arbeiderpartiet hadde lagt fram et forslag til kirkeordning som manglet prinsipiell tenkning og hevdet at det var en avgrunn mellom Ap og SV i dette spørsmålet.⁴²¹

Fra kirkelig hold ble også forslaget avvist. Både lederne for Kirkerådet og Mellomkirkelig råd for Dnk mente at det var prinsipielt helt umulig for kirken å leve med denne løsningen. "Grunnlovsendingene må henge sammen, og det gjør ikke disse forslagene," hevdet Ingrid Vad Nilsen, leder av Mellomkirkelig råd.⁴²² Kirkemøtet for Dnk hadde allerede vedtatt å gå inn for skille av kirke og stat i samsvar med flertallsinnstillingen fra Gjønnnes-utvalget.⁴²³ NNKR som var samlet til årsmøte på tiden da forslaget kom, uttalte at dette var en løsning som verken ville være samlende eller kunne skape ro om saken.⁴²⁴ Et hovedpoeng for rådet, slik det uttrykkes i en resolusjon, var at "dagens statskirkesystem må endres fordi det ikke på noen god måte samsvarer med de menneskerettslige forpliktelsene Norge bør oppfylle."⁴²⁵ I følge lederen for NNKR, Svein Veland, opplevdes det både arrogant og provoserende at

⁴¹⁷ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kkd/pressesenter/pressemeldinger/2007/Flertallet-av-horingsinstansene-onsker-v.html?id=448977> : 26.04.07.

⁴¹⁸ www.dna.no/index.gan?id=68711&subid= : 26.04.07.

⁴¹⁹ Vårt Land nr. 68, 2007: 6.

⁴²⁰ Vårt Land nr. 68, 2007: 7.

⁴²¹ www.dagsavisen.no/innenriks2/article2661413.ece : 19.03.07

⁴²² Vårt Land nr. 68, 2007: 12.

⁴²³ www.kirken.no/index.cfm?event=doLink&nodeID=8726 : 26.04.07.

⁴²⁴ Vårt Land nr. 68, 2007: 12.

⁴²⁵ www.norgeskristnerad.no/doc/NNKR/Resolusjon%20om%20Stat%20-%20kirke.pdf : 21.03.07.

Arbeiderpartiet trakk sin konklusjon før den rapporten kirkestatsråden hadde bestilt fra Stiftelsen Kirkeforskning forelå. Det samme ble uttrykt fra Humanetisk forbund.⁴²⁶ Denne rapporten inneholdt en samlet oppsummering av uttalelser fra tros- og livssynsorganisasjoner, menneskerettsinstitusjoner og andre høringsorganer, mens AP's konklusjon syntes bare å basere seg på uttalelser fra kommuner og menighetsråd innen Dnk.⁴²⁷ Et argument fra AP hadde dessuten vært at demokratiet ikke fungerer godt nok i kirken med så lav valgdeltakelse som det er ved menighetsrådsvalg.⁴²⁸

Endelig konklusjon er i øyeblikket ikke trukket, men NNKR har vist seg i denne sammenhengen som et tydelig talerør for flertallet i hele det kirkelige Norge. I denne saken står NNKR også sammen med andre tros- og livssynsorganisasjoner, noe som går fram av resolusjonen fra årsmøtet: "Norges Kristne Råd forutsetter at Stortinget og Regjeringen legger opp til en arbeidsprosess for utformingen av en nasjonal tros- og livssynspolitikkk som inkluderer alle tros- og livssynssamfunn."⁴²⁹ Fra metodistisk hold vil det kunne hevdes at dette samsvarer med en metodistisk tankegang, og at kirken har vært med på å prege NNKR's standpunkt gjennom sin sentrale plassering i rådets ledelse.

5.6 SAMTALER MED BAPTISTENE

Teologiske samtaler med Det norske baptistsamfunn ble avsluttet i 2006. Disse samtalerne var forankret i Årskonferansens vedtak i 1996 om å ta initiativ til samtaler også med andre kirkesamfunn.⁴³⁰ Dette var blitt fulgt opp av Hovedstyret i rapporten til Årskonferansen i 1997.⁴³¹ Konferanseleglederen, som er legfolkets talsmann i Årskonferansen, uttalte i sin rapport til Årskonferansen i 1998 at samtaler med andre kirkesamfunn var på gang, og han mente dette var med på å bekrefte Metodistkirkens tradisjon som brobygger.⁴³² Ved samme årskonferanse kunne Hovedstyret rapportere at samtaler med Det norske baptistsamfunn var kommet i gang med tilsynsmannen på Østre distrikt som leder av Metodistkirkens delegasjon. Samtalerne skulle basere seg på likeverdighet og en gjennomgang av det enkelte kirkesamfunns historie, tradisjon og organisatoriske oppbygging.⁴³³ Ved Årskonferansen i

⁴²⁶ Dagbladet 24. mars 2007: 55.

⁴²⁷ Vårt Land nr. 68, 2007: 12.

⁴²⁸ Vårt Land nr. 68, 2007: 2.

⁴²⁹ www.norgeskristnerad.no/doc/NNKR/Resolusjon%20om%20Stat%20-%20kirke.pdf : 21.03.07.

⁴³⁰ Årboken 1996: 76.

⁴³¹ Årboken 1997: 18-19.

⁴³² Årboken 1998: 21.

⁴³³ Årboken 1998: 33.

2004 rapporterte tilsynsmennene at arbeidet med avtalen var kommet til siste fase.⁴³⁴ Saken ble lagt fram for Årskonferansen i 2006, undertegning av avtalen ble foretatt den 10. desember 2006 ved en festgudstjeneste i Oslo 1. Baptistkirke, og Brobyggeren hadde følgende oppsummering:

Samarbeidsavtalen fokuserer på følgende:

- Anerkjennelse av hverandre som kristne søsken tilhørende Guds verdensvide kirke
- Erkjennelse av at på tross av ulikheter så hindrer ikke dette forpliktende samarbeid
- Ulikt dåpssyn hindrer fullt kirkefellesskap
- Gjensidig anerkjennelse av hverandres pastortjenester og nattverdfeiring
- Oppfordring til samarbeid lokalt om gudstjeneste, misjon og diakoni⁴³⁵

I avtaleteksten fokuseres det på at kirkene har ulik dåpsteologi og praksis, men at en vil arbeide videre med spørsmålene som nå hindrer en ytterligere enhet mellom de to kirkene.⁴³⁶ Ulikheten i dåpssyn var altså for stor til at en avtale tilsvarende *Nådens fellesskap* kunne inngås mellom metodister og baptister i Norge. Dette kan lett forstås når metodister døper barn, mens baptister bare anerkjenner det de kaller troendes dåp. I dokumentets behandling av dåpssyn, kommer det imidlertid fram store likheter i forståelse av dåpen. Begge kirkene står sammen om innholdet i den Nikenske trosbekjennelsen, der dåpen har en nær forbindelse med syndstilgivelse, og kan bekjenne dåp til syndenes forlatelse.⁴³⁷ Videre er begge kirkene enige i at tro og dåp hører sammen. Forskjellen er at mens baptistene knytter dette utelukkende til den enkelte, slik at det enkelte menneskets tro er en forutsetning for å kunne bli døpt, knytter metodistene troen også til kirken og fellesskapets tro. Dermed mener de at barn av troende kan døpes, og at spiren av tro kan modnes og utvikle seg til en levende og voksen tro.⁴³⁸ Selv om begge kirkene legger vekt på dåpens betydning, understreker de at menneskene uansett er gjenstand for Guds nåde, og at det dermed er mulig å bli frelst uten å være døpt.⁴³⁹ I avsnittet *Dåpen som økumenisk dilemma* uttrykkes det at selv om begge kirkene hevder at spedbarn har del i Guds nåde, trekker kirkene motsatte konklusjoner når det gjelder dåpstidspunkt. Problemet blir at mens baptistene ikke kan godkjenne spedbarnsdåp, vil ikke metodistene

⁴³⁴ Årboken 2004: 14.

⁴³⁵ Brobyggeren nr. 2, 2007: 16.

⁴³⁶ Årboken 2006: 29.

⁴³⁷ Samtaler mellom Metodistkirken og Baptistsamfunnet, Oslo 2004: 13. (www.metodistkirken.no: 02.05.07)

⁴³⁸ Samtaler mellom Metodistkirken og Baptistsamfunnet, Oslo 2004: 9. (www.metodistkirken.no: 02.05.07)

⁴³⁹ Samtaler mellom Metodistkirken og Baptistsamfunnet, Oslo 2004: 15. (www.metodistkirken.no: 02.05.07)

kunne støtte gjendåp.⁴⁴⁰ De fleste baptistmenigheter vil kreve ny dåp av spedbarnsdøpte som vil slutte seg til menigheten, mens metodister anerkjenner dåp av personer uavhengig av alder, når den er utført med vann i den treenige Guds navn.⁴⁴¹ På grunnlag av dette mener jeg det er dekning for å hevde at arbeidet for et utvidet kirkefelleskap mellom de to kirkene ble hindret av at baptistene ikke kan støtte metodistenes praktisering av barnedåp.

Dette resultatet ble likevel ikke sett på som et hinder for et nærmere samarbeid mellom baptister og metodister i Norge.⁴⁴² I rapporten til Årskonferansen oppmuntret tilsynsmennene menighetene til nærmere kontakt. Fra baptistenes side hevdet generalsekretær Magnar Mæland at avtalen uttrykte en vilje til et mer forpliktende fellesskap. Han mente det var viktig å være ærlig og ikke legge skjul på det som var av uenighet, men at avtalen som helhet ga gode signaler både til menighetene i de to kirkene og til andre kristne kirker.⁴⁴³ Han hevdet også at avtalen ville være en oppmuntring til nærmere samarbeid på lokalt plan, slik som det for eksempel har skjedd på Rjukan, der metodistene fra den nedlagte metodistmenigheten har funnet et fellesskap i baptistmenigheten.

Tiden får vise om samtaler videre kan føre til et enda tettere fellesskap. Slik jeg forstår det, er det den læremessige uenigheten som hindrer dette. På samme måte som den i 1986 hindret Dnk å inngå en avtale om utvidet fellesskap på grunn av for stor avstand i teologi, spesielt i forhold til dåpsoppfatning, strandede det på det samme her. Kanskje vil nye samtaler føre fram til en annen konklusjon. Fra metodistisk hold setter ikke ulikhet i lære en stopper for et kirkelig fellesskap. Årsaken ligger i første rekke i tanken om hjertets enhet framfor lærens enighet. På den andre siden mener jeg kirken her gjør en klar avgrensning i forhold til et kirkesamfunn med annen dåpspraksis som blant annet innebærer kravet om gjendåp av kristne som har vært døpt som barn for eksempel i en metodistkirke.

Som tidligere gjort rede for, mener noen at Metodistkirken har gått for langt i å godta luthersk dåpsteologi i *Nådens fellesskap*. Forskjellen i forhold til avtalen med baptistene mener jeg ligger i at mens *Nådens fellesskap* i avtaleteksten gjør tydelig at kirkene anerkjenner hverandres dåp, selv om dåpssynene ikke er identiske, gjør ikke avtalen med baptistene det samme. De ulike synene blir i stedet en hindring for et fullt fellesskap.

⁴⁴⁰ Samtaler mellom Metodistkirken og Baptistsamfunnet, Oslo 2004: 16. (www.metodistkirken.no: 02.05.07)

⁴⁴¹ Samtaler mellom Metodistkirken og Baptistsamfunnet, Oslo 2004: 17. (www.metodistkirken.no: 02.05.07).

⁴⁴² Årboken 2006: 15.

⁴⁴³ Brobyggeren ne. 2, 2007: 16.

6 KONKLUSJON

6.1 BROBYGGER

Problemstillingen jeg valgte for avhandlingen, var følgende:

Hvilken rolle har Metodistkirken spilt i framveksten av kirkelig samarbeid og enhet i Norge, og i hvilken grad samsvarer dens forståelse av seg selv som kirkelig brobygger med den historiske virkelighet?

Når Metodistkirken i Norge presenterer seg på sin web-side, gjør den bruk av betegnelsen *Brobyggerkirken* og knytter det til fire overskrifter:

- Brobygger mellom ulike kirker
- Brobygger mellom mennesker i ulike livssituasjoner
- Brobygger mellom ulike folk og nasjoner
- Brobygger mellom Gud og mennesker⁴⁴⁴

På alle disse områder ønsker Metodistkirken å være en brobygger. I forholdet til andre kirker har jeg tidligere vist til at kirken mener den står sammen med andre kirker og forvalter sin del av den helheten som er blitt gitt til hele Guds kirke. Sentralt står Wesleys ord om ”think – and let think”. Jeg tror at Metodistkirken med sin kombinasjon av tydelige kirkelig struktur og klar frikirkelig innstilling har hatt og har en viktig rolle som brobygger blant kirkesamfunn i Norge. Ikke minst gjelder dette i forholdet mellom Dnk og de andre frikirkelige, der avtalen om *Nådens fellesskap* har hatt en viktig betydning.

Jeg mener at jeg har vist at Metodistkirken har hatt en brobyggerrolle så lenge det har vært kirkelig samarbeid her i landet. Dette kom tidlig til uttrykk da kirken som det første og største landsdekkende frikirkesamfunn sto i første rekke i kampen for de frikirkeliges rett til å eksistere som trossamfunn og for de borgerlige rettighetene til det enkelte medlem. På den måten var kirken en aktiv pådriver i arbeidet for å få endret en dissenterlov som opplevdes både urettferdig og diskriminerende. Derfor gikk også kirken inn som et sentralt medlem da Dissentertinget ble stiftet.

⁴⁴⁴ www.metodistkirken.no: 29.04.07.

6.2 ØKUMENISK PÅDRIVER

Ut fra det som er vist mener jeg det har vært et godt samsvar mellom det kirken står for økumenisk og det den har praktisert. Da arbeidet med ny lov om trossamfunn og dannelsen av Norges Frikirkeråd pågikk, var Metodistkirken representert av sentrale og dyktige ledere som var med på å sette preg på både prosess og resultat. Dette gjaldt også ved dannelsen av Norges Kristne Råd og Nye Norges Kristne Råd. Det er verdt å merke seg at da Norges Frikirkeråd ble stiftet som en sammenslåing av Dissentertinget og Evangeliske Samfunns Fellesråd, var lederne i begge disse organisasjonene metodister, og en metodist ble den første leder av NFR. Likedan har den første leder av både Norges Kristne Råd og Nye Norges Kristne Råd vært metodister. Jeg tror ikke at dette har vært tilfeldig, men at det er et utslag av Metodistkirkens forståelse av seg selv som brobygger mellom kristne av ulike tradisjoner, og at kirken har sett det som et viktig område å engasjere seg på.

6.3 ØKUMENISK VIDSYN

Selv om Metodistkirken har vært og er preget av en økumenisk innstilling, har det likevel vært en debatt om økumenisk engasjement innen Metodistkirken. Dette har kommet mest synlig til uttrykk i forholdet til den økumeniske bevegelse knyttet til KV, der en del metodister i Norge har vært skeptiske til signaler fra den internasjonale metodisme. I tillegg var det knyttet en del skepsis til den kontakten med Den Katolske Kirke som oppsto på 1960-70-tallet. Størst har debatten vært i forhold til avtalen om *Nådens fellesskap*, der en del metodister mener at Metodistkirken i Norge har gått for langt i å nærme seg et forpliktende samarbeid med Dnk. På tross av dette framstår norsk metodisme med en åpenhet i forhold til de aller fleste kristne kirkesamfunn som det er lite debatt om innen kirken.

Motivasjonen for Metodistkirkens økumeniske engasjement mener jeg ligger i dens oppfatning av seg selv som brobyggerkirke og i arven fra John Wesley som legger vekt på hjertets enhet framfor læremessig enighet. I denne arven ligger det også en klar evangelisering- og misjonsmotivasjon, som kan være noe av grunnen til at kirken noen ganger har vært mer pragmatisk og prinsipiell. Sentralt står ordene fra Jesu bønn om ”At de alle må være ett” og synet på egen kirke som en av mange som til sammen utgjør Guds kirke på jord. Med sin nærhet både til Dnk på den ene siden og de andre frikirkelige på den andre, i tillegg til en åpenhet mot andre kirkesamfunn, fyller den sin rolle som kirkelig brobygger.

6.4 ØKUMENISK UTFORDRING

I innledningen stilte jeg dette spørsmålet: Hvilke problemer kan Metodistkirkens åpenhet mot andre kristne ha skapt? Sammen med de fleste andre frikirkesamfunn har Metodistkirken hatt en tallmessig tilbakegang etter 2. verdenskrig. Det ser ikke ut som at flere rettigheter for de frikirkelige og mer likestilling mellom de ulike trossamfunn og Dnk har gitt gevinst i økt oppslutning. I metodismens første år i Norge ble den manglende framgangen, som de hadde forventet, forklart med de hindringene som lå i selve utmeldelsesprosessen fra Statskirken, og ved at man måtte tilhøre Statskirken for å inneha visse verv og stillinger i det norske samfunnet. Dette argumentet kan ikke brukes nå. Forklaringen tror jeg heller i økt pluralisme i det norske samfunnet og en gjennomgående sekularisering. Jeg vil også føye til det jeg nevnte i innledningen, at åpenheten og mangelen på egne markerte særtrekk kan for en del ha gjort kirken mindre interessant som en kirke å slutte seg til. Den blir mer å betrakte som en bro enn som et selvstendig alternativ.

En innvending som kom fra flere hold i debatten om *Nådens fellesskap*, var at begrunnelsen for å melde seg ut av Dnk for å gå inn i fullt medlemskap i Metodistkirken kunne bli svekket. Nå kan til og med en metodistmenighet betjenes av en prest som ikke selv er medlem av Metodistkirken. I *Nådens fellesskap* ligger det en klar holdning om gjensidig anerkjennelse og forpliktelse til samarbeid. Samtidig legges det vekt på at det fortsatt skal være to ulike kirker med hver sine tradisjoner, læredokumenter og kirkeordninger. Utfordringen ligger i å forene disse to sidene slik at begge kirkene beholder sin profil. Her har Metodistkirken den største utfordringen som en minoritetskirke i forhold til majoritetskirken.

Jeg ser en del signaler på at Metodistkirken på en del områder nærmer seg Dnk i sin form: Prestedrakten med stolaer i kirkeårets farger er til forveksling lik den som brukes i Dnk, selv om metodistene har beholdt symbolet med korset og flammen. Tradisjonen med lystenning og lysglobe er, så vidt jeg vet, ny i metodistisk sammenheng. Det samme gjelder det at man flere steder nå praktiserer dåp i begynnelsen av gudstjenesten. Den tradisjonelle lovsangen *Gloria Patri* har ikke i alle kirker lenger sin selvfølgelige plass i gudstjenesten mellom skriftlesning fra NT og GT. Jeg tar dette som eksempler på at den metodistiske profilen ytre sett ikke lenger, slik jeg ser det, er like tydelig og klar.

Om denne utviklingen er en fordel eller ulempe for Metodistkirken i Norge på sikt, står igjen å se. Hvis kirken skal bestå, tror jeg det er viktig at den fortsatt er bevisst på sin metodistiske

profil og ikke i for stor grad forsøker å tilpasse seg Dnk. Metodistkirken har mye å bidra med til kirkefellesskapet både gjennom sin teologi og som brobygger mellom kirkesamfunn. Her ligger arven fra John Wesley sentralt med tanken om hjertereligion og budskapet ”Er ditt hjerte rett, liksom mitt hjerte er mot deg....., så rekk meg din hånd”. For kirken er det hele tiden viktig at den er seg bevisst sitt bidrag og anstrenger seg for å få det fram.

Et moment som jeg har festet meg ved, er at Metodistkirken ved ulike anledninger har vist seg meget tilpasningsdyktig, og at det ikke alltid har vært helt samsvar mellom liv og lære. Dette gjelder for eksempel i forbindelse med arbeidet om ny lov om trossamfunn. Kirkens prinsipielle syn har hele tiden vært at statskirkeordningen bør opphøre og at det skal være tros- og livssynsfrihet med like rettigheter for alle. Likevel har ikke kirken alltid vært like konsekvent i å fremme sitt prinsipielle syn. Blant annet gjelder dette i kampen for å avskaffe statskirkeordningen og få bort grunnlovsparagrafen som sier at Den evangelisk-lutherske lære skal være statens offentlige religion. Det kan virke som om Metodistkirken har sett seg mer tjent med en ordning der Statskirken og Grunnloven er en garantist for dens eksistensberettigelse og mulighet til å nå ut med sitt budskap. Med andre ord synes det som om Metodistkirkens agenda ikke primært har vært religionsfrihet med likhet for alle, men en kamp for selv å få de samme mulighetene som Dnk har. Derfor ønsket kirken lenge både å beholde en konfesjonsbundet kristendomsundervisning i skolen og kristen formålsparagraf i barnehagene slik at det kristne budskapet skulle nå ut.

6.5 SLUTTORD

Om metodistenes kamp mot Statskirken i den første tiden kunne oppleves som fiendtlig, har utviklingen beveget seg fra konfrontasjon til dialog og endelig fram til et utvidet kirkefellesskap med gjensidig anerkjennelse og samarbeid. Som nevnt, viser historien at Metodistkirken har hatt en klar agenda om å oppnå posisjon som kirke og nå ut med sitt budskap i det norske samfunnet på linje med Dnk, og at den dermed noen ganger har opptrådt mer pragmatisk enn i tråd med sitt prinsipielle syn på statskirkeordningen. På grunnlag av denne historiske gjennomgangen mener jeg likevel å kunne hevde at Metodistkirken i Norge både i ord og handling har vært en kirkelig brobygger og spilt en viktig rolle i framveksten av kirkelig samarbeid og enhet. Drivkraften har vært, på teologisk grunnlag, et engasjement for fellesskap mellom ulike kirker basert på hjertets enhet ”for at verden skal tro”.

7 LITTERATURLISTE

PRIMÆRKILDER

Bibelen. Det Norske Bibelselskap, Oslo 1978.

Bilaterale samtaler mellom Metodistkirken i Norge og Det Norske Baptistsamfunn.

Oslo 2004. (www.metodistkirken.no/ - Ressurser)

Brobyggeren – Metodistkirken i Norge, Nr. 1, 2000.

Brobyggeren – Metodistkirken i Norge, Nr. 6/7, 2000.

Brobyggeren – Metodistkirken i Norge, Nr. 2, 2002.

Brobyggeren – Metodistkirken i Norge, Nr. 2, 2006.

Brobyggeren – Metodistkirken i Norge, Nr. 3, 2006.

Brobyggeren – Metodistkirken i Norge, Nr. 9, 2006.

Brobyggeren – Metodistkirken i Norge, Nr. 2, 2007.

By Water & The Spirit: A United Methodist Understanding of Baptism

© 1996 General Board of Discipleship. Nashville 1996

(www.gbod.org/worship/images/water&spirit.pdf)

Dagbladet, 24. mars 2007.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 7, 1964.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 15, 1966.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 17, 1966.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 18, 1966.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 19, 1966.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 36, 1966.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 42, 1966.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 7, 1969.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 12, 1969.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 16, 1969.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 7, 1970.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 8, 1970.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 9, 1970.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 23, 1970.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 24, 1970.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 5, 1975.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 18/19, 1975.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 23, 1975.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 7, 1976.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 9, 1976.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 21/22, 1986.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 7, 1994.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 8, 1994.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 16, 1994.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 21, 1995.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 22, 1995.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 23/24, 1995.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 2, 1996.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 3, 1996.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 4, 1996.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 6, 1996.

Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 11, 1996.

Metodistkirken som brobyggerkirke

- Kristelig Tidende* – Metodistkirken i Norge, Nr. 13, 1996.
Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 19, 1996.
Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 3, 1997.
Kristelig Tidende – Metodistkirken i Norge, Nr. 7, 1997.
Kyrkjemøtet 1995: Dokument 10.1. *Nådens fellesskap*.
Metodistkirken Nord-Europas biskopsområde:
 Brev til Metodistkirkens menigheter i Norge, 12.3.1996.
NOU 2006: 2: *Staten og Den norske kirke*. Oslo 2006. (www.regjeringen.no/nb/dep/kkd)
Nådens fellesskap. Rapport fra samtalen mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke.
 Oslo 1994
The Book of Discipline of The United Methodist Church. Oslo 2003.
Vårt Land nr. 68, 2007.
Årboken 1946 - Metodistkirken i Norge, 1946.
Årboken 1948 - Metodistkirken i Norge, 1948.
Årboken 1951 - Metodistkirken i Norge, 1951.
Årboken 1953 - Metodistkirken i Norge, 1953.
Årboken 1956 - Metodistkirken i Norge, 1956.
Årboken 1959 - Metodistkirken i Norge, 1959.
Årboken 1961 - Metodistkirken i Norge, 1961.
Årboken 1963 - Metodistkirken i Norge, 1963.
Årboken 1964 - Metodistkirken i Norge, 1964.
Årboken 1965 - Metodistkirken i Norge, 1965.
Årboken 1966 - Metodistkirken i Norge, 1966.
Årboken 1967 - Metodistkirken i Norge, 1967.
Årboken 1969 - Metodistkirken i Norge, 1969.
Årboken 1970 - Metodistkirken i Norge, 1970.
Årboken 1971 - Metodistkirken i Norge, 1971.
Årboken 1973 - Metodistkirken i Norge, 1973.
Årboken 1974 - Metodistkirken i Norge, 1974.
Årboken 1975 - Metodistkirken i Norge, 1975.
Årboken 1976 - Metodistkirken i Norge, 1976.
Årboken 1977 - Metodistkirken i Norge, 1977.
Årboken 1981 - Metodistkirken i Norge, 1981.
Årboken 1986 - Metodistkirken i Norge, 1986.
Årboken 1991 - Metodistkirken i Norge, 1991.
Årboken 1992 - Metodistkirken i Norge, 1992.
Årboken 1993 - Metodistkirken i Norge, 1993.
Årboken 1994 - Metodistkirken i Norge, 1994.
Årboken 1996 del I - Metodistkirken i Norge, 1996.
Årboken 1996 del II - Metodistkirken i Norge, 1996.
Årboken 1997 - Metodistkirken i Norge, 1997.
Årboken 1998 - Metodistkirken i Norge, 1998.
Årboken 1999 - Metodistkirken i Norge, 1999.
Årboken 2000 - Metodistkirken i Norge, 2000.
Årboken 2002 - Metodistkirken i Norge, 2002.
Årboken 2003 - Metodistkirken i Norge, 2003.
Årboken 2004 - Metodistkirken i Norge, 2004.
Årboken 2006 - Metodistkirken i Norge, 2006.

SEKUNDÆRLITTERATUR

- Bernhardt, Eilert / Hardy, Aage: *Metodistkirken i Norge 100 år*. Oslo 1956.
- Bloch-Hoell, Nils E.: *Økumenikk – fakta og meninger*.
Land og Kirke/Gyldendal, Oslo 1976.
- Borgen, Ole E.: *Dåb – konfirmasjon og medlemsskap*. (Dansk oversettelse København 1970)
- Borgen P. og Haraldsø B.: *Kristne kirker og trossamfunn*, Tapir, Trondheim, 1993.
- Borgen, Peder: *Avtalen Nådens fellesskap mellom Metodistkirken og Den norske kirke*.
Tidsskrift for Teologi og kirke, 2002.
- Borgen, Peder: *Faglig vurdering og kommentar til Nådens fellesskap*. Trondheim 1995.
- Breistein, Ingun Folkestad: *"Har staten bedre borgere?"* Tapir, Trondheim, 2003.
- Breistein, Ingunn Folkestad / Nygård, Dag: *Frikirkelighet, lavkirkelighet, arbeiderbevegelse og det moderne Norge (1880-1920)*. Norges Frikirkeråd 2002.
- Brinch, Øystein: *Metodist – kristen med helhetssyn på livet*.
- Chilcote, Paul W.: *The Wesleyan Tradition*. Abingdon Press 2002.
- Cobb Jr., John B.: *Grace and Responsibility*. Abingdon Press 1995.
- Dahl, Tor Edvin og Rudolph, John-Willy: *Fra seier til nederlag. Pinsebevegelsen i Norge*.
Land og kirke/Gyldendal Oslo 1978.
- Dysjeland, John: *Helliggjørelsen i aktuell metodistisk forkynnelse i Norge*. Hovedfagsoppgave i kristendomskunnskap. Norsk Lærerakademi Bergen 1987.
- Fjeld, Bjørn Øyvind: *Ett i Kristus*. Hermon Forlag Oslo 1991.
- Gunter, W. Stephen m.fl.: *Wesley and the Quadilateral*. Abingdon Press 1997.
- Haddal, Ingvar: *John Wesley*. Land og Kirke, Oslo 1956.
- Haddal, Ingvar: *Vær fra vest*. Oslo 1977.
- Haga, Joar og Fykse Tveit, Olav: *Nådens fellesskap – Eit grunnlag for samarbeid*.
Tidsskrift for Teologi og kirke, 2002.
- Hardy, Aage: *O. P. Petersen. En livsskildring*. Oslo 1953.
- Hassing, Arne: *Religion og makt. Metodismen i norsk historie*. Tapir 1991.
- Heistø, Rigmor: *Dette tror v: 37 norske trossamfunn og livssynsorganisasjoner presenterer seg selv*. Oslo 1997.
- Heistø, Rigmor: *Dette tror vi. Et oppslagsverk over livssyns- og trossamfunn*. Oslo 1994.
- Israel og Palestina – en økumenisk utfordring*. Nye Norges Kristne Råd, Oslo 2006.
- Jacobsen, Martin: *Strid om forsoningen*. Ansgar Teologiske Høgskole 2002.
- Lange, Solveig Barratt: *T. B. Barratt, Et Herrens sendebud*. Filadelfiaforlaget Oslo 1962.
- Maddox, Randy L.: *Responsible Grace. John Wesley's Practical Theology*.
Abingdon Press 1994.
- Magnusen, Siri Milje: *Fram til Nådens fellesskap. Metodismens opprinnelse, utvikling og møte med lutherdommen*. Det teologiske fakultet. Universitetet i Oslo 1996.
- Marquardt, Manfred: *John Wesley's Social Ethics. Praxis and Principle*.
Abingdon Press, 1992.
- Meistad, Tore: *Frelsens veg. Teologi og etikk i wesleyansk tradisjon*. Alta 1992.
- Meistad, Tore: *Kirkens historie: En innføring*. Kristiansand 1993.
- Meistad, Tore: *Kristendommens historie*. Høgskoleforlaget AS 2000.
- Meistad, Tore: *Metodismens identitet i historisk og aktuelt perspektiv*. Alta 1991.
- Molland, Einar: *Konfesjonskunnskap*. Forlaget Land og Kirke, Oslo 1961
- Molland, Einar: *Norges kirkehistorie i det 19. århundre*. Forlaget Land og Kirke, Oslo 1979.
- Molland, Einar: *Statskirke og Jesu Kristi Kirke*. Forlaget Land og Kirke, Oslo 1954.
- Nilsen, Einar Anker (red.): *Hovedverker av den kristne litteratur. Metodismen og John Wesley*. Lutherstiftelsens forlag. Oslo 1969.
- Nordby, Lars-Erik: *10 års jubileum for Nådens fellesskap Domkirken i Fredrikstad den 28.1.07*.

Metodistkirken som brobyggerkirke

- Nordby, Lars-Erik: *Nådens fellesskap – en bærekraftig avtale?*
Tidsskrift for Teologi og kirke 2/98.
- Prøis, Arne: *Til samme himmel går vår vei.* Luther forlag A/S, Oslo 1985.
- Runyon, Theodore: *The New Creation – John Wesleys Theology Today.*
Abingdon Press 1998.
- Sødal, Helje Kringlebotn (red.): *Det kristne Norge: Innføring i konfesjonskunnskap.*
Kristiansand 2002.
- Tobiassen, Tromod/ Grøm, Ragnar/ Selvik, Torstein: *Kyrkjespør og kyrkjespør. Hovudtrekk
Frå kyrkjarahistoria.* Det Norske Samlaget, Oslo 1994.
- Torkildsen, J.: *Den norske Metodistkirkes historie.* Oslo 1926.
- Tschudi, Stephan: *Norsk kirke i dag. Oppgjør og program.* Land og Kirke, Oslo 1945.
- Voksø, Per (red.): *Eivind Berggrav – Brobygger og kirkeleder – 1884-1984.*
Land og Kirke/Gyldendal, Oslo 1984
- Wainwright, Geoffrey: *Methodists in Dialog,* Kingswood Books, Nashville, Tennessee, 1995.
- Wesley, John: *På Bibelns grund II. Til svensk v/ R. Emir.*
Nya bokförlags aktiebolaget, Stockholm 1970.
- Wisløff, Carl Fredrik: *Norsk Kirkehistorie, Bind III.* Lutherstiftelsen, Oslo 1971.
- Østnor, Lars: *Dialogens vei.* Nordisk ekumenisk skriftserie nr. 19. Oslo/Uppsala 1990.
- Øverland, Per (red): *Framvekst og konfesjonell egenart i brytning med statskirkelighet.*
Tapir 1981.

INTERNETT

Betanien Oslo	www.betanienoslo.no
Dagsavisen:	www.dagsavisen.no
Den norske kirke:	www.kirken.no
Det norske arbeiderparti:	www.dna.no
Digitalarkivet:	digitalarkivet.uib.no
General Board of Discipleship:	www.gbod.org
Humanetisk Forbund:	www.human.no
Metodistkirken i Norge:	www.metodistkirken.no
Norges Kristne Råd:	www.norgeskristnerad.no
Regjeringen:	www.regjeringen.no
The United Methodist Church:	www.umc.org